

Institut pro kriminologii
a sociální prevenci

Simona Diblíková a kol.

Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2015

Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2015

Simona Diblíková a kol.

Autorský kolektiv:

JUDr. Simona Diblíková (vedoucí autorského kolektivu, úvod, kapitola I, resumé)

PhDr. Martin Cejp, CSc. (kapitola II)

JUDr. Michaela Štefunková, Ph.D., JUDr. Petr Zeman, Ph.D. (kapitola III)

prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL. M., Fakulta podnikatelská VUT v Brně & Moravská vysoká škola Olomouc (kapitola IV)

PhDr. Milada Martinková, CSc. (kapitola V)

Recenzenti:

PhDr. JUDr. Jana Firstová, Ph.D. (Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV, Praha)

PhDr. Veronika Polišenská, Ph.D., MSc. (Psychologický ústav Akademie věd ČR, Praha & Masarykova univerzita, Brno)

Odborná spolupráce:

PhDr. Alena Marešová, Ph.D., Policejní akademie ČR (vybrané podklady pro časové řady kapitoly I)

Technická spolupráce:

Lucie Černá

Obsah

Úvod	7
I. Trendy kriminality v České republice v roce 2015	11
II. Základní charakteristiky organizovaného zločinu v České republice v roce 2015	31
III. Stav a vývoj drogové kriminality v České republice	45
IV. Současné formy kybernetické kriminality a možnosti jejich postihu	71
V. Oběti kriminality zaevidované v policejní statistice v roce 2015 v ČR	81
Resumé	101
Summary	105
Použité zdroje a literatura	109
Přílohy	
Příloha č. 1 Celková kriminalita v ČR od r. 1973	113
Příloha č. 2 Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR v roce 2015	115
Příloha č. 3 Kriminalita od roku 1987 z pohledu policejní statistiky a statistik státních zastupitelství a soudů	117
Příloha č. 4 Přehled o počtu vražd na území ČR od roku 1974	118
Příloha č. 5 Přehled o počtu policíí evidovaných loupeží od roku 1973	120
Příloha č. 6 Vývoj stavu obviněných a odsouzených ve věznicích v ČR v letech 2005–2015	122
Příloha č. 7 Počty vězněných osob a Prison Index ve vybraných zemích Evropy a světa	124

Úvod

Letošní publikace Analýza trendů kriminality je jubilejní, pětadvacátá. A také, v této podobě, nejspíše poslední. Na zpracování se již nepodílela kmenová vedoucí autorského kolektivu Dr. Marešová, byť některých jejích podkladů bylo využito. S ohledem na dostupnost policejních statistik na webu Ministerstva vnitra, podrobněji komentovaným datům ve zprávách o činnosti státního zastupitelství, informacím z resortu Ministerstva spravedlnosti či možnosti stáhnout si ročenky Vězeňské služby, bude zpracována nová koncepce každoročního přehledu kriminality. Ten by měl být k dispozici již pouze elektronicky na webových stránkách Institutu pro kriminologii a sociální prevenci.

Po čtvrt století interpretuje IKSP odborné veřejnosti informace o stavu kriminality jak v konkrétním roce, tak v kontextu delšího časového vývoje. Nejčastěji je využíváno údajů získaných z Policejního prezidia ČR, doplněných o poznatky ze (srovnávacích) zpráv o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky, předkládaných vládě Ministerstvem vnitra. Dalším pramenem jsou každoroční zprávy Nejvyššího státního zastupitelství. V letošním roce bylo ještě (i z důvodu absence Statistické ročenky kriminality a soudních agend Ministerstva spravedlnosti do data zpracování této publikace) užito k doplnění některých časových řad jednotlivě konfigurovaných sestav ze systému centrálních statistických listů a výkaznictví MSp. Využívání jsou i externí autoři, profesně činní v určité oblasti, pojící se s aktuálními formami trestné činnosti (např. cybercrime, bezpečnostní rizika atp.).

Tradičně v první kapitole studie jsou komentovány základní **údaje o kriminalitě** v roce 2015 a jejich změny oproti roku předchozímu a za zhruba posledních deset let. Dále jsou zde uváděny informace o pachatelích, v členění podle pohlaví, věku, recidivy. A v neposlední řadě obecně zmiňuje počty evidovaných obětí a některé informace o sebevraždách. Na tuto část navazují v závěru studie publikované přílohy – tabulky, které současně doplňují v příspěvku uvedené grafy o další statistická data.

Další kapitoly informují o aktuální problematice s kriminalitou související, v širších souvislostech včetně trendových změn. Autory jednotlivých kapitol této publikace jsou převážně pracovníci Institutu pro kriminologii a sociální prevenci.

V druhé kapitole je popsán **organizovaný zločin** na území České republiky. Informace o něm a jeho vývoji vycházejí ze soustavného kriminologického výzkumu, který začal v České republice na začátku 90. let. V roce 2016 se uskutečnilo XXIII. expertní šetření, v němž se 39 pracovníků speciálních útvarů Policie České republiky a Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha vyjádřilo ke struktuře a formám činností organizovaných zločineckých skupin za rok 2015. V kapitole je prezentována pouze část výsledků, zaměřených na kvantitativní údaje, vypovídající o struktuře zločineckých skupin působících na území České republiky a o skladbě jejich zločineckých, případně i podpůrných aktivit.

Třetí kapitola přináší informace o statistických indikátorech primární **drogové kriminality** v ČR za období let 2005 – 2015. Obsahuje data o stavu a vývoji drogové trestné činnosti, jak ji definuje platná právní úprava (trestní zákoník č. 40/2009 Sb.) i jak byla vymezena v právní úpravě předchozí (trestní zákon č. 140/1961 Sb.). Prezentované údaje pocházejí ze čtyř základních zdrojů policejních a justičních statistických dat.

Ve čtvrté kapitole věnované **kybernetické kriminalitě** se tímto tématem zabývá podobně jako v loňské edici externí odborník. Popisuje současné formy kyberkriminality, která ohrožuje veřejnoprávní i soukromoprávní ICT systémy. Uvádí příklady nelegálních činností a definuje skutkové podstaty podle platného trestního zákoníku. Zabývá se problematikou odhalování a dokazování kybernetické kriminality v limitech procesních předpisů, včetně možnosti postihu pachatelů trestných činů podle platné právní úpravy.

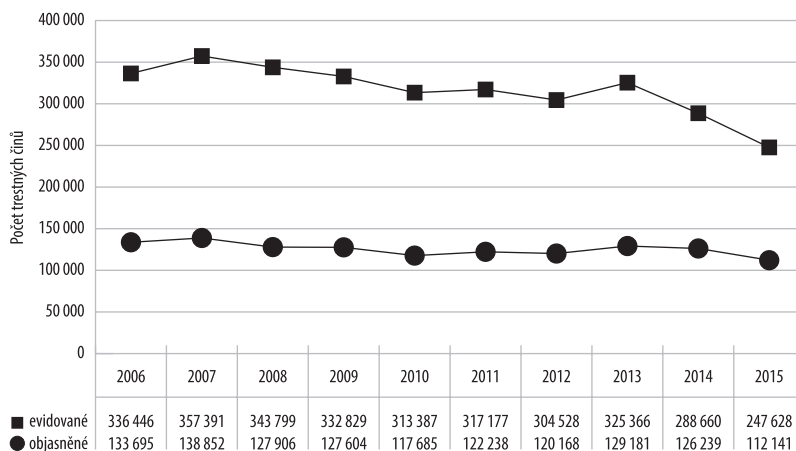
Poslední, pátá kapitola je věnována problematice **obětí trestné činnosti** v České republice v roce 2015 a jejím vývojovým trendům. Je nejrozsáhlejším materiálem poskytujícím souhrnné informace o obětech v ČR jinde nezveřejněných. Uvádí vedle vybraných aktuálních údajů za rok 2015 také údaje o vývoji celkového počtu policíí evidovaných obětí kriminality za poslední desetiletí. V některých případech prezentuje údaje i za dvacetileté období (např. u počtu obětí vražd nebo u členění celkového počtu evidovaných obětí podle policíí sledovaných následků kriminality pro oběti). Její součástí jsou též tabulky obsahující statistické údaje o obětech v maximálně podrobném členění.

I.

Trendy kriminality v České republice v roce 2015

V České republice lze dlouhodobě (s výj. roku 2013) sledovat trvalý pokles evidované trestné činnosti, dokumentovaný policejními statistikami.¹ Pro rok 2015 je z pohledu vývoje kriminality opět charakteristický úbytek registrovaných skutků. V roce 2015 bylo registrováno celkem 247 628 trestných činů, což je nejnižší počet od roku 1991. Pokles nápadu trestné činnosti oproti roku 2014 činí 14,2 % (tj. o 41 032 trestných činů). Přímá objasněnost činila v roce 2015 cca 45 %, kdy došlo k mírnému nárůstu zhruba o 1,5 %, nicméně absolutní počet přímo objasněných skutků zaznamenal pokles o 11 % (112 141 skutků oproti 126 239 v roce 2014). Celková **míra objasněnosti** (včetně dodatečně objasněných TČ) vzrostla o dvě procenta na 51 %.

Graf 1: Trestné činy evidované Policií ČR v letech 2006-2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Výše uvedený graf ilustruje klesající trend evidované kriminality, ale rovněž i skutečnost, že v absolutních číslech stagnují, nebo klesají počty přímo objasněných trestných činů. Např. ve srovnání s předchozím rokem 2014 se snížily velice výrazně o více než 14 tisíc skutků. Procentní nárůst roční bilance objasněnosti je dán celkovým poklesem počtu evidovaných činů, ze kterých je míra objasněnosti vypočítávána.

Struktura kriminality se v zásadě nemění, nadále převažuje majetková trestná činnost, jež je svým podílem pro statistiky a trendy určující. Na pokles počtu evidovaných skutků běžné majetkové kriminality (např. kapesní krádeže, vloupání do sklepů, vloupání do motorových vozidel) může mít vliv neochota poškozených oznamovat tuto trestnou činnost, avšak pozitivní přínos je také připisován kvalitnějším preventivním opatřením, např. kamerovým systémům (viz *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2014)*. Praha: MV ČR, 2016). Tendenci k poklesu však vykazují i další trestné činy majetkového charakteru; pokles se týká i trestných činů úvěrového podvodu a dále např. i loupeží nebo trestných činů zanedbání povinné výživy.

1 Terminologie kriminálních statistik Policie ČR má specifickou strukturu a ne vždy se přesně shoduje s terminologií trestního zákoníku.

Relativně novým (pokračujícím) směrem v kriminalitě je páchaní trestné činnosti prostřednictvím internetu (zneužívání informací ze sociálních sítí, napadání účtů internetového bankovníctví, podvodné e-shopy, partnerský stalking, páchaní sexuálně motivovaných trestných činů i trestných činů spojených s dětskou pornografií aj.). Během roku 2015 byla proto věnována patřičná pozornost implementaci nového zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti.

Za nový fenomén kriminality lze považovat nadále podávání tzv. šikanózních insolvenčních návrhů vedených snahou poškodit dotčenou právnickou osobu, vyskytuje se další z novějších forem kriminality, a to nelegální provozování hracích přístrojů, tzv. kvízomatů, příp. provozování nelegálních heren.

Výrazným tématem roku 2015 byla také tzv. migrační vlna. Bylo zjištěno celkem 8 563 osob při nelegální migraci na území ČR, což je nárůst o 78 %. **Podíl cizinců na celkovém počtu pachatelů trestné činnosti sice mírně narostl na 7 % (+ 0,6 %)**, ovšem největší část cizinců páhajících trestnou činností na území ČR stále tvoří občané Slovenska (38 % stíhaných a vyšetřovaných cizinců), Ukrajiny (15 %) a Vietnamu (10,5 %).

Snaha o zrychlení a zjednodušení trestního řízení patří v České republice, tak jako v řadě jiných zemí, dlouhodobě k nejvýraznějším trendům ve vývoji trestního práva procesního i systému trestní justice jako celku. Zejména díky aplikaci institutu zkráceného přípravného řízení (a navazujícímu zjednodušenému řízení před samosoudcem završenému zpravidla vydáním trestního příkazu) se délka trestního řízení skutečně zkrátila, a právě touto formou je řešena značná část kriminality. Je ovšem zřejmé, že se od zavedení institutu v roce 2002 změnila nejen právní úprava zkráceného řízení, ale i jeho podoba v praxi. Odlišná je struktura případů, které se v něm projednávají (i složitější věci), prodloužila² se celková doba zkráceného přípravného řízení. V některých případech natolik, že slovo „zkrácené“ v názvu takového řízení pozbývá smyslu. Za situace, kdy počet věcí, v nichž je konáno zkrácené řízení, přesahuje polovinu všech trestních věcí v ČR, vyvstává též otázka, jak posoudit, který typ trestního řízení je standardem a který jeho alternativou (Zeman & kol., 2013).

V roce 2015 se na úseku trestním projevil výrazný pokles počtu stíhaných osob a osob, vůči nimž bylo konáno zkrácené přípravné řízení (patrný vliv Stanoviska trestního kolegia NS ČR Tpjn 303/2014³). I když převažující formou přípravného řízení zkrácené přípravné

2 zejména v souvislosti s novelou č. 274/2008 Sb., která s účinností od 1. ledna 2009 posunula počátek dvoutýdenní lhůty pro ukončení zkráceného přípravného řízení na den, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován

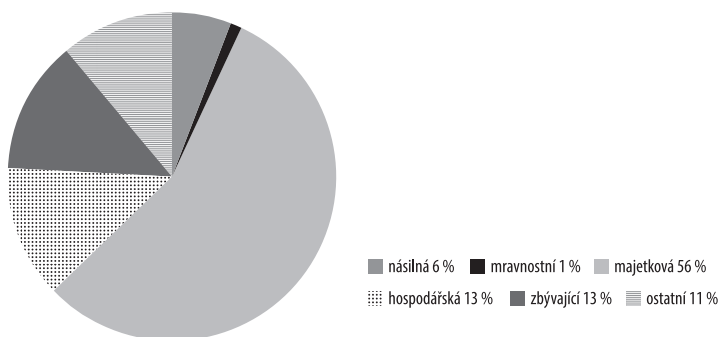
3 „Zkrácené přípravné řízení se koná ve skutkově, právně a důkazně jednoduchých věcech. Tomu by měla odpovídat i délka prověřování předcházejícího zkrácenému přípravnému řízení. Podmínky uvedené v ustanovení § 179a odst. 1 písm. b) tr. ř., tzn. prověřováním trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání zjištěné skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání, včetně samostatně posuzované doby prověřování a očekávání, že podezřelého bude možné ve lhůtě uvedené v § 179 b odst. 4 tr. ř. postavit před soud, zpravidla nebudou splněny, uplynula-li od počátku prověřování do sdělení podezření podle § 179 b odst. 3 tr. ř. doba podstatně převyšující dva týdny. V takovém případě samosoudce podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. návrh na potrestání odmítne.“ (č. 52/2014 Sb. rozh. tr.)

řízení zůstává, této formy bylo v roce 2015 použito vůči podstatně nižšímu počtu osob než v předchozích letech, a to v 52 % (v roce 2013 i 2014 to bylo cca 64 %) z celkového počtu všech osob.

Policie ČR řešila také více než 1 300 000 přestupků, z toho téměř 80 % v dopravě. Na konec roku 2016 je plánováno zřízení evidence přestupků, kterou bude spravovat Rejstřík trestů a ve které budou mj. evidovány vybrané přestupky podle zákona o přestupcích. Konkrétně se jedná o přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku. (zákon č. 204/2015 Sb.)

Strukturu kriminality podle policejního členění názorně ukazuje Graf 2. Toto dělení není totožné s členěním podle jednotlivých hlav zvláštní části trestního zákoníku. Výrazně (stejně jako v předchozích letech), a to nadpoloviční většinou, převažuje majetková kriminalita, navíc s nejnižším procentem objasněnosti – v roce 2015 to bylo 23 %. Následují tzv. zbývající a ostatní kriminalita (kde jsou obsaženy především trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí, zanedbání povinné výživy, výtržnictví, sprejerství, podílnictví, poškozování cizích práv, dále drogová kriminalita a dopravní nehody silniční). Tyto trestné činnosti tvoří takřka čtvrtinu evidované kriminality a vykazují naopak vysokou míru objasněnosti – cca 83 %. A stejně jako v minulých letech bylo za oba tyto typy trestné činnosti vyšetřováno a stíháno dohromady více pachatelů (cca 47 tis. osob) než za kriminalitu majetkovou (celkem cca 27 tis. osob).

Graf 2: Struktura kriminality v roce 2015

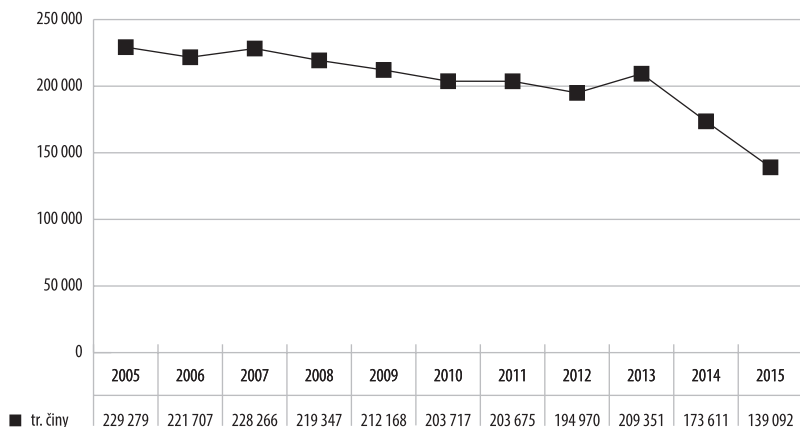

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Třetí, co do podílu, je hospodářská kriminalita s 55 % objasněností. Pro tu je určující (i přes 2 % nárůst) nízká míra objasněnosti (28 %) trestného činu neoprávněného držení platební karty, který představuje cca čtvrtinu hospodářských trestných činů.

Následuje podíl násilné kriminality (6 %) a minimální zastoupení mravnostní kriminality (1 %). Oproti roku 2014 zaznamenáváme mírný procentuální nárůst u hospodářské, zbývající a ostatní kriminality na úkor majetkové (– 4 %).

Graf 3: Majetková trestná činnost v letech 2005 - 2015 (dle dělení Policie ČR)

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

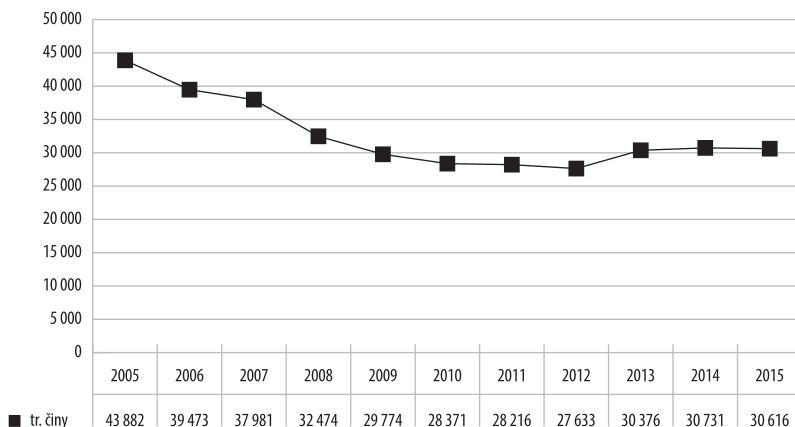
V oblasti **majetkové kriminality** Policie ČR zaznamenala v roce 2015 další výrazný pokles zjištěných trestných činů o takřka 20 %. O dvacet procent klesla i přímá objasňenost (celkem bylo objasněno 32 461 činů z celkem 139 092 registrovaných). Celkem bylo objasněno zhruba 28 % majetkových deliktů.

Největší pokles registrovaných trestných činů byl v roce 2015 u krádeží prostých na 84 793 (– 18 915, – 18,2 %) a krádeží vloupáním na 34 476 (– 14 828, – 30 %) skutků. Krádeže vloupáním tvoří obecně zhruba čtvrtinu veškerého nápadu majetkové trestné činnosti. Počet vloupání do bytů a domů v roce 2015 v porovnání s rokem 2014 poklesl a šlo opět především o skutky spáchané pachateli v souvislosti s užíváním omamných a psychotropních látek. V závěru roku byl zaznamenán nárůst vloupání do bytů a rodinných domů v noční době, kdy jsou jejich majitelé přítomni a spí.

Významnou součástí majetkové kriminality je trestná činnost pachatelů, kteří se zaměřují na seniory (podvod, krádež, krádež vloupáním – za využití lsti).

Situace na úseku krádeží motorových vozidel pokračuje v trendu minulých let. Počty ukradených vozidel na území ČR v posledních letech neustále klesají, nijak výrazně se však nezvyšuje objasňenost. Zásadním problémem v ČR zůstává legalizace odcizených vozidel deklarovaných jako individuální dovoz ze zahraničí. (MV, 2016)

Graf 4: Hospodářská trestná činnost v letech 2005 - 2015 (dle dělení Policie ČR)

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Hospodářská kriminalita ve srovnání s rokem 2014 v podstatě stagnovala s nepatrným poklesem o 0,3 %. Celková způsobená škoda v oblasti hospodářské trestné činnosti v roce 2015 činila 20,25 mld. Kč, největší podíl opět připadá na trestné činy krádeží daně, podvod a zpronevěru. Velký pokles nápadu byl zaznamenán u trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením dle § 268 TZ.

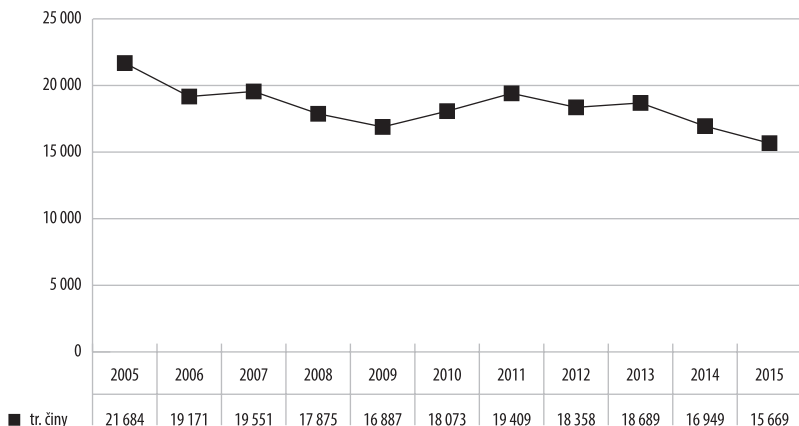
Za účelem páchaní trestné činnosti v daňové oblasti, a to zejména dovozu pohonných hmot či fiktivních vývozu nejrůznějších komodit do členských států EU s neoprávněným nárokem na vrácení neuhrazené DPH (karuselové obchody), pokračovalo v roce 2015 formální přesouvání sídel obchodních společností do Prahy a dalších velkých měst, jakož i trvajícím zájmem o nákupy tzv. ready made společností. Velmi časté je rovněž umísťování sídel společností, především těch, které získávají zakázky financované z veřejných zdrojů, do tzv. daňových rájů nebo do takových členských zemí EU, kde je prověřování podezření na hospodářskou trestnou činnost vázáno na institut právní pomoci, jehož vyřízení je zdlouhavé (např. Kypr).

Další případy souvisely opět s nakládáním se státním a obecním majetkem, dotacemi, včetně projektů za účasti finančních prostředků EU (viz *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2015. Brno: NSZ, 2016*). V roce 2015 byla vyšetřována řada případů korupčního jednání zmanipulovaných výběrových řízení a přidělování státních a obecních zakázek. Pachatele korupce⁴ se stejně jako v předešlých letech příliš nedaří odhalovat, neboť jde o vysoce latentní trestnou činnost. Ochrana oznamovatelů korupce, tzv. whistleblowerů, je v ČR zatím velmi malá. (MV, 2016)

4 V roce 2015 se ČR v celosvětovém žebříčku vnímání míry korupce (každoročně sestavovaného Transparency International) umístila na 37. místě s hodnocením 56 bodů, což je stejný výsledek, jakého dosáhly Jižní Korea nebo Malta. Meziročně si ČR polepšila o 16 míst. (MV, 2016)

V oblasti postihu hospodářské, majetkové a finanční kriminality a korupce je zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim naprosto nezastupitelný. Z pohledu statisticky vykázaných osob, proti nimž bylo vedeno trestní stíhání (popř. byly obžalovány), v roce 2015 jeho význam opět vzrostl.

Graf 5: Násilná trestná činnost v letech 2005 - 2015 (dle členění Policie ČR)

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Násilná kriminalita v roce 2015 meziročně klesla o 7,5 %. Přímá objasněnost se pohybovala lehce přes 70 %. Co se týče teritoriálního rozložení, nejvyšší nápad zaznamenal Moravskoslezský kraj a Praha, následoval kraj Ústecký a Středočeský. Nejméně byly zatíženy kraje Pardubický, Vysočina a Karlovarský, který v předešlém roce patřil mezi nejrizikovější.

Počet vražd⁵ klesl na 155 trestných činů (87 % objasněnost), opět se ale navýšil počet vražd na objednávku (kdy v roce 2014 výrazně poklesl z 6 spáchaných v roce 2013 na 1) – v roce 2015 byly registrovány 4 takové vraždy. Naopak se snížil o polovinu počet vražd loupežných, a to na 7. Trvá častý vzorec spáchání trestného činu vraždy recidivistou na příbuzných (často rodičích), seniorech, se značnou dávkou brutality a finanční motivací, zejména zisku prostředků na drogy či dluhy.

Tabulka 1: Vraždy 2015: trestné činy, objasněnost, stíhané osoby

Druh vraždy	Loupežné	Sexuální	Motivované osobními vztahy	Na objednávku	Novorozence	Ostatní	Celkem
Zjištěno celkem TČ	7	2	86	4	1	55	155
Objasněno	5	2	78	3	0	47	135
Stíháno osob	7	3	85	6	0	53	154
Z toho – Recidivisté	3	1	38	5	0	26	73
Z toho – Ženy	0	0	20	0	0	6	26
Z toho – Muži	7	3	65	5	0	47	128
Z toho – Mladiství	0	0	2	0	0	3	5

Zdroj dat: Statistický výkaz Policejního prezidia ČR

Nejvíce vražd bylo v roce 2015 spácháno z osobních vztahů, celkem 86. Jedná se o vraždy s podtextem získání finanční hotovosti, nebo je zaznamenána návaznost na vydírání, nákup drog a prostituci, dále vraždy vyvolané nesouladem v partnerských vztazích. (MV, 2016) V osmnácti případech byla objektem napadení skupina osob, tj. dvě a více.

V roce 2014 zůstalo relativně více, než bývá v ČR obvyklé, neobjasněných vražd – cca 16 %. V roce 2015 se objasněnost o trochu zvedla na 87 %, ale např. v roce 2013 míra objasněnosti vražd představovala cca 95 %. Nadále zůstává vysoké zastoupení recidivistů mezi vrahy, v současnosti činí ale už méně než polovinu (47 %). Ze všech pachatelů vražd tvoří recidivisté tradičně zhruba půlku, což je nutno vnímat jako znepokojující skutečnost.

U násilné trestné činnosti na úseku loupeží⁶ došlo proti roku 2014 k poklesu o pětinu. V roce 2015 bylo spácháno 1 995 loupeží. Výrazně poklesl počet loupeží spáchaných na pobočkách finančních ústavů, jednalo se o 27 skutků oproti 47 v roce 2014.

Nadále přetrvává trend páchaní pouličních loupežných přepadení, kdy se pachatelé zaměřují na osamělé chodce, především ženy a seniory, nad kterými mají fyzickou a početní převahu. (MV, 2015, 2016)

Za poslední desetiletí počet každoročně trestně stíhaných známých pachatelů násilné trestné činnosti při mírném poklesu objasněnosti o 4 % poklesl výrazně (z 16 tis. osob stíhaných v roce 2005 na 12 tis. v roce 2014), zejména se to týká pachatelů loupeží. Mezi

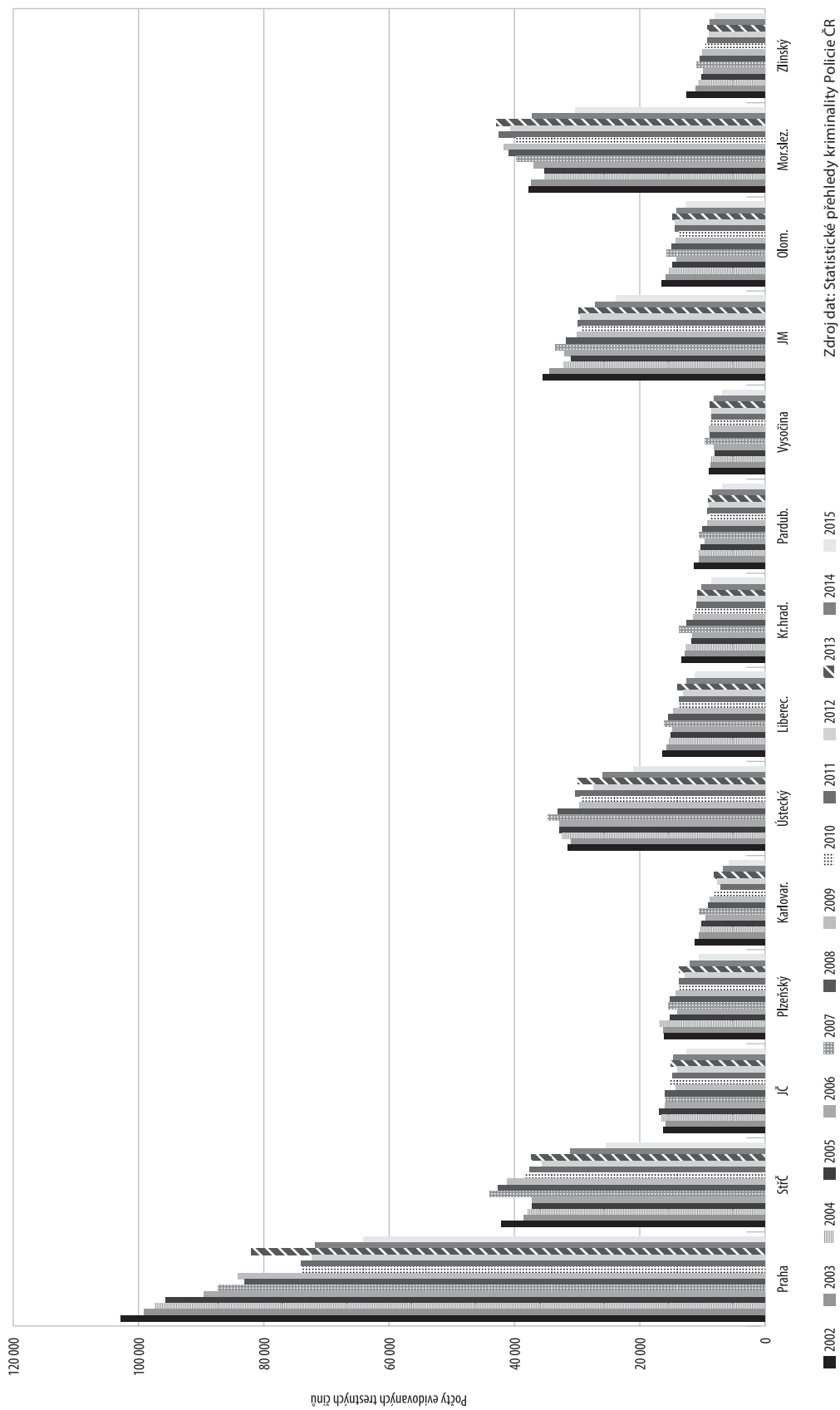
pachatelů policií evidovaných násilných trestných činů nejméně klesají počty mladistvých, nejvíce násilných trestných činů v posledních letech páchají kriminální recidivisté. (Marešová & kol., 2015)

Mravnostní kriminalita jako jediná vykázala nárůst, a to o více než 2 %. V roce 2015 bylo spácháno 2 256 mravnostních trestných činů. Přímá objasněnost se zvýšila o cca 2 % na necelých 73 %. Nejčastějšími trestnými činy v roce 2015 bylo pohlavní zneužívání ostatní a znásilnění (u kterého byl ale zaznamenán více než desetiprocentní pokles na 598 skutků). S ohledem na dostupnost internetu a zvyšující se komunikaci dětí prostřednictvím technických prostředků lze předvídat nárůst mravnostní trestné činnosti páchané prostřednictvím sociálních sítí. (MV, 2016)

Co se týče **teritoriality**, v roce 2015 nebyl zaznamenán nárůst kriminality v žádném kraji. Podobně jako v předchozích letech, mělo nejvyšší podíl na celkové kriminalitě hlavní město Praha (cca 0,6 % rozlohy území ČR) se čtvrtinou celorepublikového nápadu. V Praze bylo v roce 2015 zjištěno 64 095 trestných činů, což ale oproti roku 2014 značí takřka jedenáctiprocentní pokles evidovaných trestných činů a největší kvantitativní pokles ze všech krajů. Pro Prahu je typická nejnižší objasněnost kriminality, která v roce 2015 činila cca 25 %.

Následuje Moravskoslezský kraj s 12 % a Středočeský kraj s 10 % podílu na kriminalitě v ČR. Významnou část nápadu registrujeme také v Jihomoravském a Ústeckém kraji. Ostatní kraje se podílejí 5 a méně procenty. Nejnižší podíl na celkové kriminalitě měl Karlovarský kraj s 2 %, dále kraj Vysočina a Pardubický kraj (cca 3 %). Nejvyšší objasněnost (včetně dodatečně objasněných trestných činů) vykázal Karlovarský kraj se 73 %, Královohradecký kraj a Jihočeský kraj (okolo 70 %) Objasněnost vyšší než 50 % nevykázaly pouze Jihomoravský kraj a hlavní město Praha.

Graf 6 : Trestná činnost v jednotlivých územních celcích v letech 2005 až 2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Tabulka 2: Trestná činnost na 1000 obyvatel podle územního členění v České republice v roce 2015

	Trestné činy evidované policií	Počet obyvatel k 31. 12. 2014	Trestné činy na 1000 obyvatel	Pořadí podle zamořenosti území kriminalitou
Česká republika	247 628	10 538 275	23,50	
Praha	64 095	1 259 079	50,91	1.
Středočeský kraj	25 442	1 315 299	19,34	8.
Jihočeský kraj	12 595	637 300	19,76	7.
Plzeňský kraj	10 512	575 123	18,28	10.
Ústecký kraj	21 061	823 972	25,56	2.
Královhradecký kraj	8 575	551 590	15,55	11.
Jihomoravský kraj	23 828	1 172 853	20,32	5.
Moravskoslezský kraj	30 364	1 217 676	24,94	4.
Olomoucký kraj	12 609	635 711	19,83	6.
Zlínský kraj	7 964	585 261	13,61	12.
Vysočina	6 880	509 895	13,49	13.
Pardubický kraj	6 812	516 372	13,19	14.
Liberecký kraj	11 154	438 851	25,42	3.
Karlovarský kraj	5 737	299 293	19,17	9.

Zdroj dat: Ročenka ČSÚ, Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Tzv. index kriminality (poměr počtu trestných činů k počtu obyvatel, též označovaný jako zatíženost kriminalitou) je nejvyšší v Praze, následuje Ústecký kraj a Liberecký (viz tab. 2). Praha je charakterizována zcela specifickými kriminogenními faktory, mezi které patří vysoká hustota obyvatelstva, intenzita cizineckého ruchu, rozsáhlá obchodní síť, kumulace orgánů státní správy apod. K subjektivním příčinám lze zařadit anonymitu pachatelů trestné činnosti, rizikové skupiny části mládeže, množství příležitostí k páčání trestné činnosti a sociální podmínky některých komunit (MV, 2016), z čehož plyne nejvyšší koncentrace kriminálních jevů doplněná nejnižší objasněností.

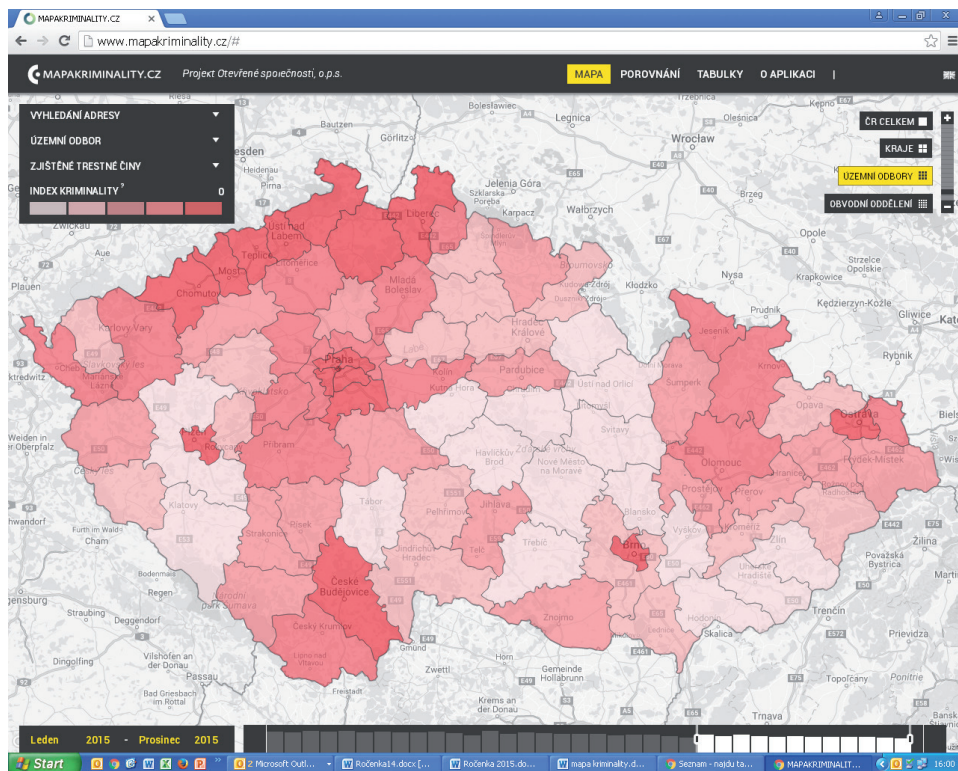
Nejnižší hodnoty má Pardubický kraj, Vysočina a kraj Zlínský (1. a 3. místo si dotčené kraje oproti roku 2014 prohodily). Středočeský kraj, byť počtem trestných činů drží třetí místo, zaujímá až 8. místo v zamořenosti kriminalitou. Za ním je Karlovarský kraj, který naopak zaznamenává nejnižší počet trestných činů v republice vůbec.

Cílem webu *mapa kriminality*⁷ je usnadnit veřejnosti orientaci v datech o trestné činnosti, stránky vytvořila a provozuje ProPolice/Otevřená společnost, o. p. s. Data o trestné činnosti na tomto webu poskytuje každý měsíc Policie ČR, jde tedy o zpracování oficiální policejní statistiky. Jedná se o data o zjištěné trestné činnosti, tedy o skutcích, o nichž se policie dozvěděla. Latence trestné činnosti se v závislosti na typu kriminality podle

7 <http://www.mapakriminality.cz>

odhadů pohybuje od jednotek procent až po 80 – 90 % v případě mravnostních skutků. V aplikaci jsou možná různá nastavení, např. časové období, typ TČ, regionální členění, porovnávání atp.

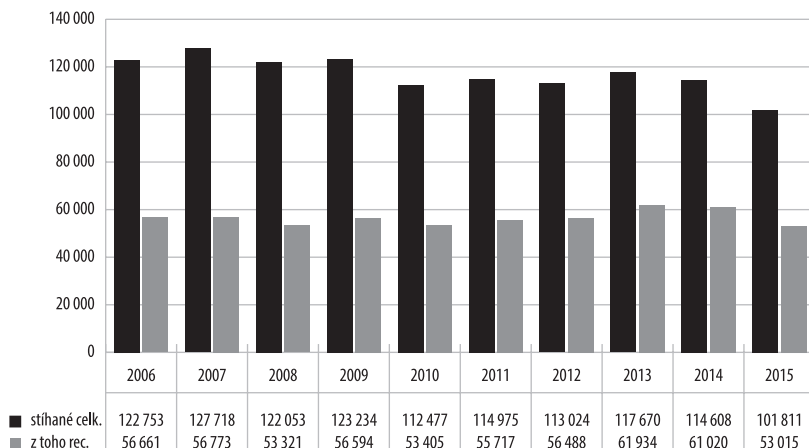
Prezentovaná mapa zachycuje období leden 2015 až prosinec 2015 a dělení dle územních odborů PČR, index kriminality (počet zjištěných skutků za zvolené období, přepočtený na 10 000 obyvatel) se pohybuje od 102 do 837 (hodnoty ilustruje intenzita barvy).

Východiskem pro srovnání evidované kriminality s počtem tzv. známých pachatelů je objasněná trestná činnost. V roce 2015 bylo přímo objasněno 112 141 trestných činů, které spáchalo zhruba 102 tisíc pachatelů stíhaných a vyšetřovaných policií ČR. Pro trestnou činnost bylo **stíháno a vyšetřováno** přesně 101 881 osob (ve srovnání s rokem 2014 pokles o 11 %), z toho **52 % recidivistů**. Počet stíhaných a vyšetřovaných recidivistů⁸ meziročně klesl o 1,2 %. Je to pokles poprvé od roku 2010 a nejnižší absolutní číslo za deset let. V roce 2015 spáchali **recidivisté** cca 73 tisíc trestných činů. Vliv na nárůst počtu stíhaných pachatelů včetně recidivistů měla nepochybně amnestie prezidenta v roce 2013 i její dozvuky v roce následujícím.

8 Recidivistou ve smyslu policejní statistiky je pachatel úmyslného trestného činu, který byl již za jiný úmyslný trestný čin dříve odsouzen.

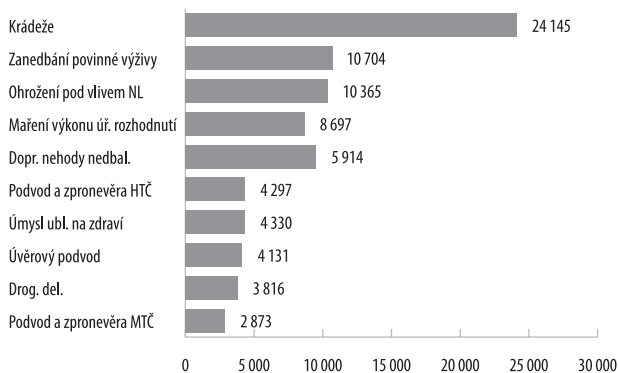
Graf 7: Osoby stíhané a vyšetřované Policií ČR v letech 2006–2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Následující Graf 8 ukazuje pořadí **10 nejčastěji páchaných trestných činů se známým pachatelem** a ilustruje kvantitativní rozdíly v zastoupení známých pachatelů mezi vyšetřovanými a stíhanými osobami (tj. v poměru k cca 102 tis. známých pachatelů). Oproti roku 2014 ke změnám v pořadí nedošlo, vyjma toho, že drogové delikty předstihly co do četnosti podvody a zpronevěru řazené podle policejní klasifikace do majetkové trestné činnosti.

Graf 8: Počty pachatelů stíhaných Policií ČR za 10 nejčastěji se vyskytujících objasněných trestných činů v roce 2015

* Vysvětlivka: MTČ – majetková trestná činnost, HTČ – hospodářská trestná činnost. Policie podvody a zpronevěry dělí do těchto dvou skupin v závislosti na jejich skutkové podstatě.

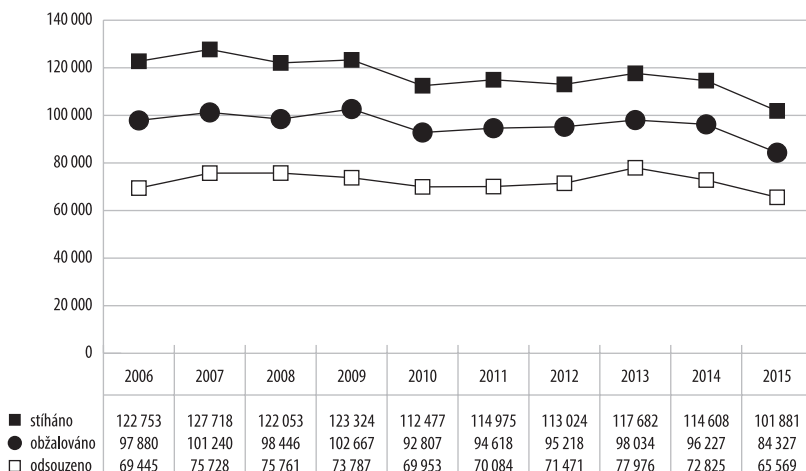
Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

Z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob tvořili muži starší 18 let 81,3 % a ženy starší 18 let 15 %. Počet pachatelů z řad osob do 15 let věku se oproti roku 2014 snížil na 1 226, což znamená pokles o 10,4 %, a mladistvých bylo v roce 2015 stíháno nebo vyšetřováno 2 186, což je pokles o 15,7 %. Celkem se na počtu pachatelů podíleli cca 4 %.

Od roku 2012 jsou stíhány policií i **právnícké osoby** a dochází k zvyšování počtu trestně stíhaných – v roce 2015 to bylo 286 právníckých osob. V roce 2014 se jednalo o viditelný nárůst – 219 PO, v roce 2013 šlo o 51 a v roce 2012 o 18 právníckých osob). (MV, 2016)

Graf 9 prezentuje současný klesající trend shodně jak u osob stíhaných a vyšetřovaných policií, tak u počtu osob obžalovaných a odsouzených.

Graf 9: Počty stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob v ČR v posledních deseti letech

*Zdroj dat: stíháno – dle statistik Policie ČR

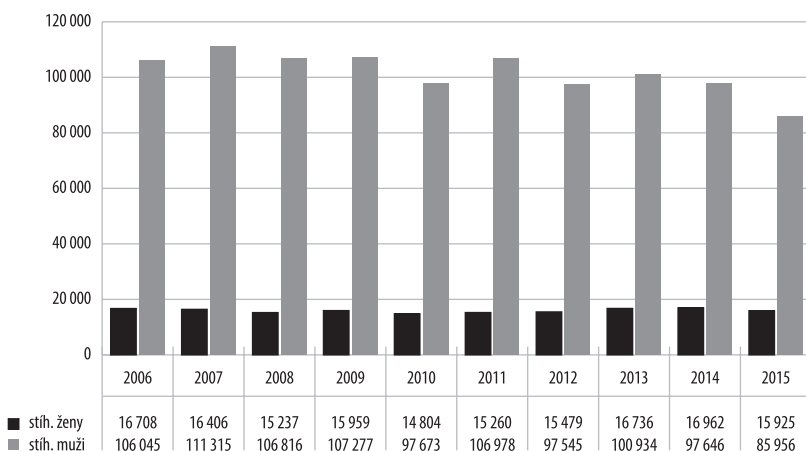
obžalováno (od r. 2002 včetně návrhu na potrestání) – dle statistických sestav státních zastupitelství a Statistické ročenky kriminality MSp

odsouzeno – dle Statistické ročenky kriminality Msp

rok 2015 obžalováno – Databáze CSLAV „Přehled o vyřízených (stíhaných a podezřelých) fyzických osobách podle státních zastupitelství“ (zvláštní sestavy). Ministerstvo spravedlnosti ČR

odsouzeno – Databáze CSLAV „Přehled o pravomocně odsouzených osobách podle soudů“ (zvláštní sestavy). Ministerstvo spravedlnosti ČR

Graf 10: Počty stíhaných mužů a žen v letech 2006–2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR

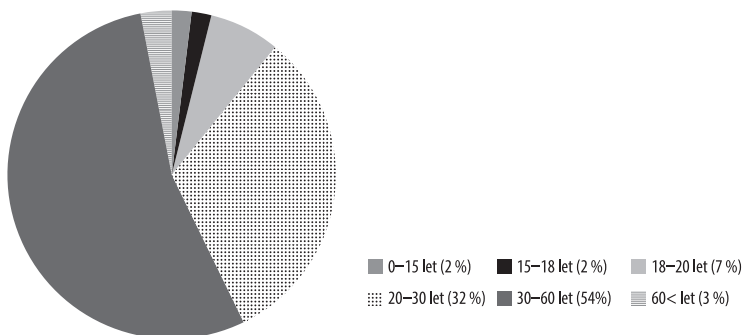
Ženy tradičně páchají málo násilných trestných činů – zastoupení necelých 9 % mezi známými pachateli násilí v roce 2015, meziročně tedy pokles o 1 procentní bod. Za vraždu bylo v roce 2015 stíháno 26 žen z celkem 154 známých pachatelů, což je ale cca 4 % nárůst oproti roku předchozímu. Nejvíce násilných trestných činů žen mělo charakter úmyslného ublížení na zdraví.

Pokud jde o majetkovou trestnou činnost, u které je zastoupení žen mezi známými pachateli nejvyšší – 15 %, což určuje i celkový podíl žen mezi všemi známými pachateli z roku 2015 (15,6 %), jednoznačně **převládají krádeže**, a to tzv. **prosté**, s cca 18 % zastoupením žen mezi známými pachateli (u vloupání jen 7 % zastoupení žen). Nejvíce krádeží spáchaných ženami evidovala v roce 2015 policie u tzv. krádeží v jiných objektech – cca 1600 pachatelek, v bytech, rodinných domech – cca 350 pachatelek a cca 232 pachatelek u kapesních krádeží, u nichž je však jen 5 % objasněnost.

Po několik let v trestné činnosti žen se na druhé místo po krádežích dostává úvěrový podvod, kdy ženy tvoří 37 % známých pachatelek tohoto trestného činu (1 548 osob). Třetí, co do počtu skutků, je zanedbání povinné výživy (12 % zastoupení mezi pachateli tohoto přečinu, 1332). Ženy také často páchají podvody, zpronevěry a drogové delikty.

Následující graf nabízí pohled na věkovou strukturu stíhaných a vyšetřovaných pachatelů, kdy naprostou většinu (86 %) tvoří pachatelé v produktivním věku a o zbylou část se dělí poměrně rovnoměrně děti do 15 let, mladiství, tzv. mladí dospělí (ti více – 7 %) a senioři.

Graf 11: Věková struktura známých pachatelů v roce 2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR,

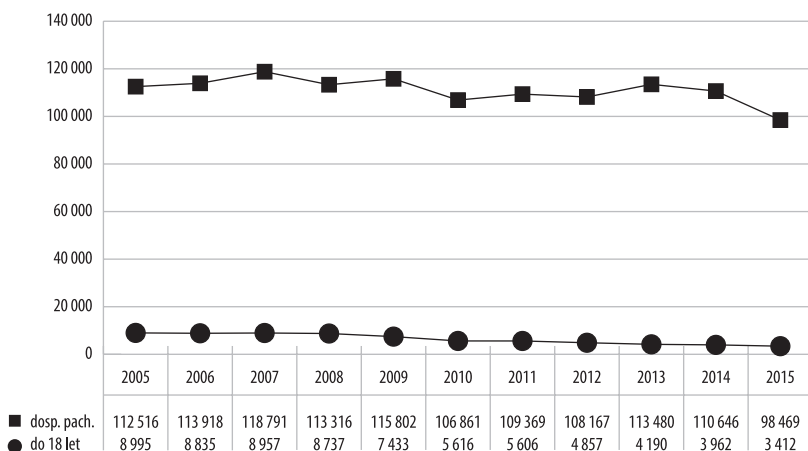
Další grafy 12, 13 a 14 (Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR) potvrzují komentovaný pokles kriminality v České republice (nejen tedy výrazný u počtu spáchaných trestných činů), a ilustrují po určité stagnaci i pokles počtu známých pachatelů, včetně trvalého poklesu počtu pachatelů do 18 let. Zde v desetiletém horizontu dokonce zaznamenáváme více než 60 %! pokles z téměř 9 tis. osob v roce 2005 na necelé čtyři tisíce známých pachatelů provinění v roce 2015.

Kriminalita mládeže v roce 2015 tedy opět zaznamenala pokles, a to jak u dětí mladších 15 let, tak u mladistvých. Jak již bylo uváděno v minulých letech, příčinou může být

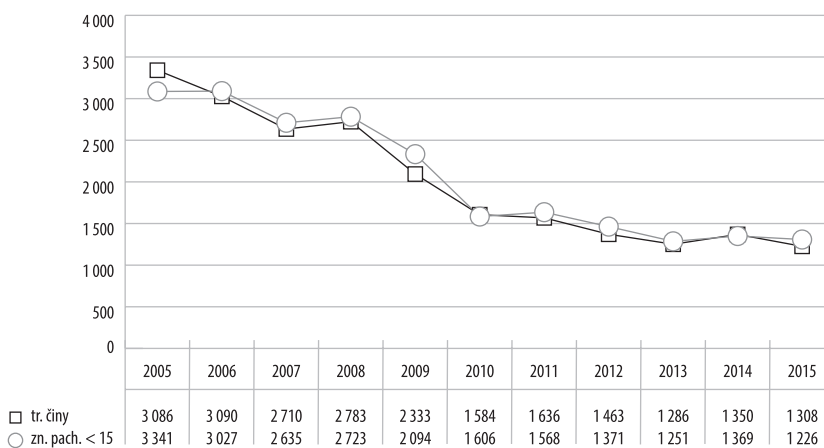
demografický vývoj, avšak jednoznačně to ze statistických údajů prokázat nelze. Regionální rozložení trestné činnosti této kategorie pachatelů není rovnoměrné a může být podmíněno rovněž více faktory. (viz NSZ, 2016)

Celkově v roce 2015 spáchaly děti mladší 15 let 1 308 skutků a mladiství celkem 2 749 skutků. Nejvíce skutků bylo mladistvími spácháno tradičně na úseku majetkové kriminality – především krádeže vloupáním do ostatních objektů a krádeže prosté v jiných objektech a na osobách. Provinění vraždy spáchali 3 mladiství a žádné dítě do 15 let, stejně jako v roce 2014. Vzhledem k uváděným faktům se mohou jevit jako nedůvodné a nekoncepční požadavky na snížení věkové hranice trestní odpovědnosti, které se objevují většinou jako reakce na výjimečný případ závažného zločinu spáchaného osobou mladší 15 let. Uplatňována by měla být existující ochranná opatření (event. s nějakými modifikacemi) ve spojení s výchovnými opatřeními podle ustanovení občanského zákoníku.

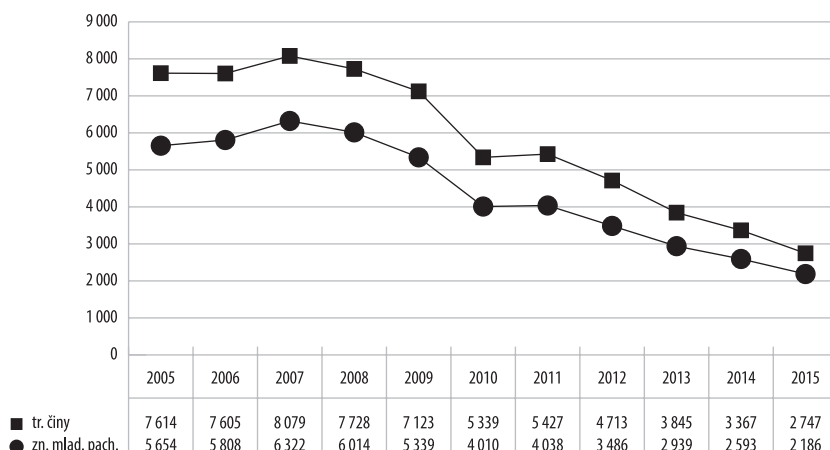
Graf 12: Vývoj počtu známých pachatelů dospělých a do 18 let

Graf 13: Vývoj kriminality dětí do 15ti let v letech 2005–2015

Graf 14: Vývoj kriminality mladistvých v letech 2005–2015

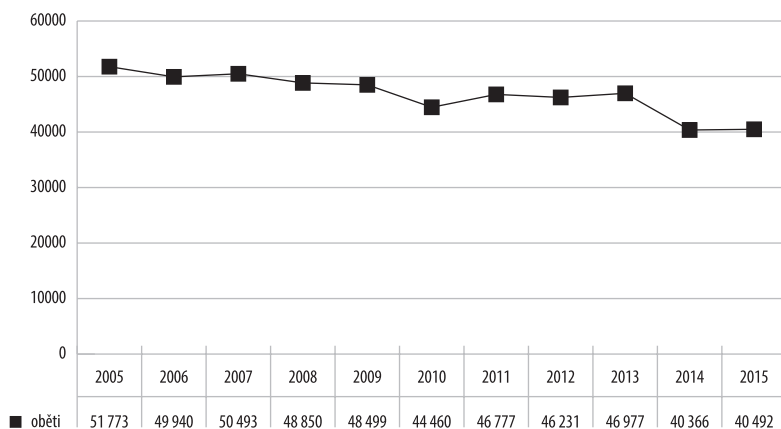

Dlouhodobě převládá zvýšený nápad majetkové trestné činnosti páchané osobami mladistvými i dětmi do 15 let věku, kromě krádeží také poškozování cizí věci a neoprávněné užívání cizí věci. Motivem bývá často závislost na omamných a psychotropních látkách, hraní na výherních automatech, zisk finančních prostředků na určitý „nutný“ životní standard. Rozšiřuje se trestná činnost páchaná prostřednictvím internetu, například porušování autorských práv, šíření a přechovávání pornografie či podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. Mládež je velmi aktivní v kyberprostoru (sexting, kyberšikana), kde se trestná činnost vyznačuje značnou latencí. S tou musíme počítat např. i u provozování prostituce a užívání drog. Pokud jde o násilnou trestnou činnost, její provedení je dosti často spojeno se značnou brutalitou.

Stejně jako v minulých obdobích jsou zvláště rizikovou kriminogenní skupinou děti na útěku z výchovných zařízení, děti ze sociálně slabší skupiny obyvatelstva a uživatelé drog a alkoholu. (MV, 2016)

Problematice **obětí** trestných činů (objektů napadení/poškozených) je dále věnována samostatná kapitola, nicméně pro doplnění obrazu o trendech kriminality uvádíme obecný graf prezentující minimální počty obětí v posledním decenniu.

Graf 15: Minimální počty obětí v letech 2005–2015

Zdroj dat: Údaje Policejního prezidia ČR

Graf vycházející z policejních statistik zahrnuje i oběti neobjasněné kriminality, takže úplně nekopíruje všeobecný klesající trend. Po výrazném poklesu počtu obětí mezi lety 2013 a 2014 registrujeme v podstatě stagnaci, resp. minimální nárůst o 126 obětí. Vysoká latence je nadále předpokládána u případů domácího násilí.

Do problematiky sociálně patologických jevů spadají i **sebevraždy**, byť nikoli jako jev kriminální. Data, a to velmi podrobná, shromažďuje Policie ČR a z nich plynou následující poznatky:

Tabulka 3: Sebevraždy v České republice v letech 2005 – 2015

Roky	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	1412	1322	1251	1245	1319	1501	1548	1467	1408	1318	1265
Ženy	363	336	283	317	424	329	344	319	332	366	313
Celkem	1775	1658	1534	1562	1743	1830	1892	1785	1740	1684	1578

Zdroj dat: Podklady Policejního Prezidia ČR

Z tabulky je vidět potěšující klesající trend, mezi ženami bylo dokonce (s výjimkou roku 2007) nejméně sebevražd za celé monitorované více než desetiletí. U mužů a celkově jde o třetí nejnižší počty. Obecné informace k časové řadě byly publikovány v Analýze trendů kriminality v České republice (Marešová a kol., 2014).

Nejvíce sebevražd obecně bylo v roce 2015⁹ hned v lednu, druhý nejrizikovější měsíc byl listopad. Ženy volily nejčastěji duben nebo červen. Nejméně sebevražd páchali obyvatelé ČR v prosinci. Celkově nejčastěji zvoleným dnem k tomuto skutku je pondělí, nejméně sebevražd připadalo na středu, pak na pátek a oba víkendové dny. Ženy naopak nejvíce páchají sebevraždu v pátek nebo v sobotu, nejméně preferovaným dnem je úterý (což zase figuruje jako druhý nejčtenější den výskytu sebevražd mezi muži).

Nejčastějším způsobem sebevraždy je u nás oběšení/udušení/uškrvení (muži 54 %, ženy 28 %) v necelé polovině případů. Samo o sobě je typickým mužským způsobem dobrovolného odchodu ze světa, podíl činí 88 %, a nejčastěji ho volí muži ve věku mezi 50 a 60 lety. U žen se vyskytuje možná trochu nečekaně nejvíce ve věkové kategorii nad 70 let. Ty jinak dále končí svůj život pomocí léků či drog a skokem z výšky/okna.

Druhým nejčastějším způsobem sebevraždy bylo v roce 2015 zastřelení, ponejvíce legálně drženou zbraní. Následoval skok nebo lehnutí si před pohybující se objekt a užití drog nebo léků. Velmi často je též volen skok, ať již obecně z výšky, nebo konkrétně z okna, mostu či přírodního útvaru. V souhrnu by tento způsob sebevraždy předčil i použití střelné zbraně. Ženy k sebevraždě nejvíce kromě oběšení užívají léků a drog a usmrcení pohybujícím se objektem.

V takřka čtvrtině všech případů byly motivací sebevrahů psychické problémy (kde u žen je to ještě vyšší procento – 35 %), následovalo fyzické onemocnění a existenční problémy a konflikty. U více než pětiny sebevražd nebyl motiv zjištěn.

Dalším sledovaným ukazatelem je rodinný stav, v roce 2015 páchaly sebevraždu nejčastěji osoby ženaté či vdané, tvořily takřka ideální třetinu. Ovšem hned následuje kategorie jedinců svobodných – 29 %, takže svazek manželský není čistě predestinační i vzhledem k podílům svobodných a ostatních rodinných stavů mezi obyvatelstvem.

Shrnutí

I v roce 2015 pokračoval klesající trend v registrované kriminalitě, rovněž ale v absolutních číslech stagnovaly, nebo klesaly počty přímo objasněných trestných činů. Struktura kriminality se v zásadě nemění, nadále převažuje majetková trestná činnost, zaznamenáváme ale mírný procentuální nárůst u hospodářské, zbývající a ostatní kriminality na její úkor. U všech druhů trestné činnosti byl vykázán pokles, s výjimkou mravnostní kriminality (nárůst o 2 %). Z hlediska geografického rozčlenění má opět nejvyšší podíl na celkové kriminalitě hlavní město Praha, ovšem nárůst evidované trestné činnosti nezaznamenal v roce 2015 žádný kraj.

Co se týče pachatelů, po pěti letech klesl podíl recidivistů mezi stíhanými a vyšetřovanými osobami, celkem meziroční pokles všech tzv. známých pachatelů činil 11 %. Nejčastějšími trestnými činy jsou krádeže, zanedbání povinné výživy a ohrožení pod vlivem návykové látky, jejichž pachatelé činí cca 45 % ze stíhaných osob. Ženy se podílejí na trestné činnosti v ČR 15 %, další pokles podílu byl zaznamenán u dětí do 15 let a ještě výraznější u mladistvých. U celkového součtu pachatelů do 18 let zaznamenáváme v desetiletém horizontu dokonce více než 60 % pokles. Klesající tendenci registrujeme shodně jak u osob stíhaných a vyšetřovaných policií, tak u počtu osob obžalovaných a odsouzených.

Minimální počty obětí v podstatě stagnují, sebevražd v roce 2015 ubylo.

Pokračujícím trendem je páchání trestné činnosti prostřednictvím internetu, v kyberprostoru je také aktivní mládež. Nejen u tohoto typu kriminality je však třeba brát v úvahu vysokou míru latence. Relativně novým fenoménem je provozování nelegálních heren či

hracích přístrojů a podávání cílených insolvenčních návrhů za účelem poškození právnické osoby. Ostře sledovanou oblastí, zatím bez dopadu na podíl cizinců mezi pachateli, se jeví problematika migrace.

II.

Základní charakteristiky organizovaného zločinu v České republice v roce 2015

Úvod

Závažná trestná činnost, zejména terorismus, organizovaný zločin a ekonomická kriminalita znamenají vysoké bezpečnostní riziko nejen proto, že ohrožují bezpečnost občanů, ale zejména proto, že mohou devastovat politický, ekonomický, správní i právní systém, a narušit důvěru v demokratické uspořádání společnosti. Organizovaný zločin ohrožuje společnost také tím, že se snaží získat spolupracovníky z řad odborníků, jak v různých řemeslných profesích, tak v oblasti ekonomiky, informatiky, práva. Snaží se získat policejní specialisty a také ty, kdo mohou ovlivňovat mínění veřejnosti. Poskytováním nelegálního zboží a služeb se podílí se na vzniku, šíření a růstu řady patologických jevů ve společnosti.

Kriminologický výzkum organizovaného zločinu začal v České republice na začátku 90. let. Bádání v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, probíhající od roku 1993, zahrnuje teorii a metodologii, pravděpodobné modely, vliv širších společenských souvislostí, celou řadu specifických témat, týkajících se konkrétních aktivit, prognózu, posuzování účinnosti specifických právních prostředků. V této stati je prezentována pouze část výsledků. Jde o základní kvantitativní údaje, vypovídající o struktuře a aktivitách organizovaných zločineckých skupin působících na území České republiky.

Metodologie

Pro potřeby výzkumu vycházíme z pracovní kriminologické definice, která je východiskem pro expertní dotazování:

Organizovaný zločin je opakující se (soustavné) páchaní cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s víceúrovňovou vertikální organizační strukturou) a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika.

Všechna prezentovaná data byla získána z expertních odhadů. Využití této techniky je možné zejména při zjišťování údajů, které zůstávají skryty. Prostředí organizovaného zločinu je zakonspirováno, nelegální aktivity jsou dokonale maskovány, konání je promyšleno tak, aby bylo právně nepostižitelné, pro případné zadržení jsou připraveny legendy, je mařeno vyšetřování, jsou zastrašováni svědci, případně je zorganizován útěk pachatele. Kromě toho nemáme jako výzkumní pracovníci přístup k vyšetřovacím spisům, soudní spisy můžeme využít pouze u uzavřených případů. Ty nemají vzhledem k malému počtu konkrétních případů v České republice dostatečnou vypovídací schopnost. Stejně tak omezená je statistika. Experti, kteří přicházejí s organizovaným zločinem do kontaktu, podrobnější poznatky mají a jejich dotazováním je možné je od nich získat.

V souvislosti s expertizami je však nutné připomenout, že jde pouze o kvalifikované odhady, které neposkytují objektivní obraz skutečného stavu, ale pouze názor přesně definované skupiny odborníků na tento stav. Expertní šetření mohou být zatížena subjektivními postoji dotazovaných expertů. Je nutné je kombinovat s dalšími výzkumnými

postupy. Při výzkumu organizovaného zločinu jsme se pokusili využít i další postupy, pro charakteristiku základních ukazatelů, uvedených v této studii, se expertní šetření ukázalo jako relativně optimální.

Jako experti jsou dotazováni pracovníci speciálních útvarů Policie České republiky (Služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) a od roku 2012 i pracovníci Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha. Počet dotazovaných expertů v roce 2016¹⁰ byl 39. Experti, kteří byli dotazováni v roce 2016, měli v průměru 19 let praxe u policie nebo u celní správy a 11 let praxe v oblasti boje proti organizovanému zločinu. Z ÚOKFK bylo 7 respondentů, z ÚOOZ bylo 13, z NPC 4, z KŘP SKPV Praha 12, z celních útvarů 3.

Stupeň organizace zločineckých skupin

Podle stupně organizace rozlišujeme organizované skupiny, které jsou uspořádané v horizontální struktuře, nebo plně hierarchicky uspořádané skupiny, které mají třístupňovou řídicí strukturu – s nejvyšším vedením, středními články a řadovými členy.

V roce 2015 bylo podle odhadu expertů skupin:

s plně rozvinutou strukturou	37 %
s neúplně rozvinutou strukturou	63 %

Externisté

Na zajišťování řady činností organizovaných zločineckých skupin se do značné míry podílejí externisté. Podle odhadů expertů tvořili v období od roku 1993 do roku 2008 externisté více než polovinu ze všech členů zločineckých skupin. V roce 2009 už byl zaznamenán o něco nižší podíl. Experti odhadli, že externistů bylo 41 % a kmenových členů 59 %. V roce 2010 se situace opět vyrovnala. Experti uvedli 49 % kmenových členů a 51 % externistů. V roce 2011 bylo 59 % kmenových členů a 41 % externistů, v roce 2012 bylo 51 % kmenových členů a 49 % externistů, v roce 2013 byl poměr 50 % na 50 %, v roce 2014 56 % 44 % ve prospěch kmenových členů.

V roce 2015 bylo podle odhadu expertů:

kmenových členů	54 %
externích spolupracovníků	46 %

Jaké činnosti externí spolupracovníci nejčastěji vykonávají?

Jednoduché servisní činnosti:

řidiči, převoz osob a zboží, kurýrní služby,
pronájem nemovitostí, pronájem budov a prostorů,
nákup zboží a majetku,

10 V roce 2016 proběhlo dotazování v březnu a experti vypovídali za situaci v roce 2015 (tj. za rok, který již byl v době dotazování ukončen).

zajišťování kradených vozidel.

Složitější servisní činnosti:

zajišťování zbraní, výbušnin,
obstarávání finančních prostředků,
padělání dokumentů, zajišťování falešných dokladů,
legalizace pobytu cizinců v ČR, popř. v EU,
zajištění pracovní síly,
zajištění alibi,
zajištění nelegálního zboží,
distribuce OPL

„Často jsou externí spolupracovníci využiti k dodání něčeho nezbytného (ovšem také ilegálního) pro samotnou organizovanou skupinu – např. dodavatel léčiv s obsahem pseudoefedrinu pro výrobu pervitinu, (...) dodavatelů může být několik a mohou být využiti např. pouze v jediném případě.“ (Exp. XXIII, 2016)

Specializované služby:

IT služby – informační poradenství, specialisté v oblasti kyberkriminality, vývoj a distribuce malware (systémů ohrožujících počítač),

právní služby, advokátní činnost,

ekonomické poradenství, daňové poradenství, výběr nelegálně získaných finančních prostředků a jejich následné přeposílání za účelem „praní“, držení obchodních podílů během legalizace,

technická spolupráce, „ např. u vietnamských gangů pěstitelů marihuany jsou najímání evropské odborníci na elektřinu“ (...) „činnost nemusí být nutně přímo či trvale v rozporu se zákonem, ale slouží k naplňování cílů kriminální organizace“ (Exp. XXIII, 2016),

specialisté na bezpečnostní činnost (soukromí detektivové) – „bývají najímáni ekonomicky zaměřenými kriminálními strukturami k provádění specializovaných činností, které mohou i nemusejí být přímo v rozporu se zákonem (najímané subjekty zpravidla dovedou minimalizovat nezákonnost na nejnižší nutnou míru a mají praxi v jejím skrývání před orgány činnými v trestním řízení)“ (Exp. XXIII, 2016),

celní služby.

Logistika:

zajištění zázemí, či konečné fáze trestné činnosti,
opatření materiálních prostředků na páchaní trestné činnosti,
úplatky,
zajišťování písemných dokumentů,
zajištění případných odběratelů služeb,
legalizace výnosů z trestné činnosti,
lobbying.

Fiktivní akce:

vytváření fiktivních společností,
zakládání obchodních společností,
zakládání řetězců firem v České republice,
zakládání řetězců firem v tzv. „daňových rájích“,
účast v statutárních orgánech, uplatňování odpočtu DPH,
zakládání bankovních účtů,
činnost „bílých koní“ – „*tj. osob, které na příkaz kriminální organizace páchají přímou a často dobře prokazatelnou trestnou činnost, nebo vědomě propůjčí svoji identitu k páčání této trestné činnosti a obvykle nemají ani celkovou představu o dosahu kriminálních aktivit, na nichž se podílejí*“ (Exp. XXIII, 2016)

Kontakty a styky

obstarávání kontaktů, styků,
jednání s institucemi,
zastupování na úřadech, zařizování na úřadech,
přímý kontakt s poškozenými a dalšími subjekty,

Zjišťování informací: (v roce 2016 bylo zmíněno málo).

Násilí: (bylo zmíněno 1x).

Uvedena byla i možnost, že externista může být: **návodce k trestné činnosti, příp. hlavní organizátor trestné činnosti.**

Ženy

Ve skupinách organizovaného zločinu na území České republiky se vyskytují i ženy. Odhad podílu žen se v období 2000–2011 pohyboval mezi 11–16 %. V roce 2012 byl podíl žen odhadnut na 18 %, v roce 2013 bylo žen 13 %, v roce 2014 20 %.

V roce 2015 bylo podle odhadu expertů:

mužů	86 %
žen	14 %

To, **jakým způsobem** se ženy podílejí na organizovaném zločinu, je charakterizováno v několika variantách.

Většinou jsou v **podpůrném postavení**, tedy jako kurýrky, prostředníci apod. „*V rámci kriminálních struktur původem z Ukrajiny, Ruské federace, Arménie, Gruzie je role žen vysloveně podřízená. Ženy vystupují spíše v rolích podřízených a zároveň pomocných, pokud přímo nevystupují v rolích obětí organizované trestné činnosti.*“ (Exp. XXIII, 2016)

Jedná se většinou o trestnou činnost, kde se **nevyskytuje hrubé násilí**, ženy jsou pečlivější a mají větší smysl pro pořádek.

Zpravidla jsou využívány vzhledem ke své **pozici**, např. v zaměstnání nebo společenskému postavení, nebývají řídicí článek organizace.

V řadě případů se jedná o **přítelkyně či rodinné příslušnice pachatelů** organizované trestné činnosti, které nemusejí nutně znát celé pozadí nelegální činnosti, nicméně vykonávají drobné úkoly, které napomáhají k fungování celé struktury. *„Existují zde však výjimky v případě partnerek vysoce postavených organizátorů trestné činnosti, které mohou postupně získat částečný vliv na řízení organizace nebo její řízení dočasně převzít v případě uvěznění jejich partnera – organizátora.“* (Exp. XXIII, 2016)

Občas působí už nejen jako společnice, volavky nebo support, ale i jako **plnoprávné členky či manažerky**, v některých prokázaných případech samy vytvoří strukturovanou organizovanou skupinu, kterou řídí.

Různé typy se často **prolínají**. Záleží na charakteru skupiny a na jejím zaměření. *„V případě kriminálních struktur původem z Vietnamu lze konstatovat, že ženy se mohou vyskytovat v různých úrovních (podřízených i řídicích) struktury kriminální organizace. Procházejí napříč spektrem od nejnižších funkcí (kurýr, posel) až po řídicí funkce. Způsob zapojení do organizované kriminality zde v mnoha případech závisí na postavení manžela/partnera v kriminální hierarchii. V případě trestné činnosti související s nedovolenou výrobou, pašováním a distribucí zakázaných omamných a psychotropních látek se vyskytují zejména v nižších výkonných člancích a maximálně středních řídicích/organizačních člancích. V případě hospodářské trestné činnosti (celní a daňové podvody, nelegální posílání hotovosti) se v některých případech vyskytují i v nejvyšších řídicích člancích. I v případě vietnamské organizované kriminality však platí, že ženy jsou daleko častěji než muži obětmi (nucená prostituce, nucená otrokářská práce) trestné činnosti nebo nejnižšími články kriminální struktury. V rumunských organizovaných skupinách ženy samy provádějí krádeže, případně odvádějí pozornost potenciálních poškozených. V ruskojazyčných skupinách ženy vystupují jako volavky nabízející sexuální služby, jejich zákazníci jsou posléze obětmi loupežných přepadení ze strany „žárlivých manželů“.“* (Exp. XXIII, 2016)

Experti se vyjadřovali nejen k tomu, jakým způsobem se ženy na organizovaném zločinu podílejí, ale také k tomu **v jakých oblastech**.

Obecněji bylo řečeno, že *„ve všech oblastech, které jsou schopné způsobit vydělávat“* nebo že *„stejně jako muži a ve stejných oblastech“*. (Exp. XXIII, 2016)

Konkrétněji byly uvedeny následující oblasti.

Pomocné servisní činnosti:

napomáhání k pobytu na území ČR (ubytovací a zprostředkovatelské činnosti), kurýr, posel.

Náročnější servisní činnosti:

pronájem nemovitostí,
zajištění pracovní síly,
zajištění alibi.

Specializované činnosti:

jako volavky při nabídce sexuálních služeb za úplatu,
podvody s platebními kartami,
právní služby, právní činnost, služby v právní oblasti.

Zajišťování organizačního zázemí a managementu:

logistika,
administrativní činnosti,
zajištění materiálního vybavení,
zajištění případných odběratelů služeb,
jednání s úřady.

Ekonomické a finanční zajištění:

vedení účetnictví, ženy především obhospodařují zájmové účty,
finanční služby, obstarání finančních prostředků,
úplatky.

Ekonomická a finanční kriminalita

hospodářská trestná činnosti
korupce,
daňové, úvěrové, pojišťovací podvody dotační podvody, pojistné podvody,
zakládání podvodných a fiktivních firem,
zastírání původu peněz,
zneužívání prostředků z dotací EU.

Kuplířství a obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, v některých případech i nucených prací:

obchod se ženami
nábor prostitutek,
zajišťování pobytu v ČR,
provozní nočních klubů,
provoz nelegálních erotických podniků,
výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií,
organizování účelových sňatků,
obchodování lidí za účelem nucených prací, způsob obstarání osob pro uvedené aktivity.

Za povšimnutí stojí zajímavý názor jednoho z expertů: „podíl žen je již z logiky věci registrován v oblasti organizované prostituce, kde ač by se mohlo zdát, že tyto ženy jsou k prostituci nuceny, vykonávají tuto činnost dobrovolně a o zisk se dělí podle předem stanovené domluvy s organizátory, kteří zajišťují zázemí, logistiku a ochranu“. (Exp. XXIII, 2016)

Obchodování s omamnými a psychotropními látkami: pašování a distribuce drog.**Organizování internetové kriminality.****Majetková trestná činnost.**

Kontakty: komunikativnost a schopnost získat podstatné informace,

Informace: tipování, zjišťování informací.

Nelegální migrace.

Organizované kapesní krádeže.

Cizinci

Z hlediska podílu cizinců na organizované zločinecké činnosti patří Česká republika k zemím, kde je i přes drobné výkyvy poměr mezinárodního a domácího prvku trvale v podstatě stejný. Od počátku 90. let bylo mezinárodního prvku mírně přes polovinu a domácího mírně pod ni. Což bylo v letech 1993–1995, kdy se u nás organizovaný zločin v rozvinuté podobě začal objevovat, dosti překvapivé. Spíše se očekával masivní nápor zahraničních skupin. Pouze v roce 2005 bylo českého prvku něco přes polovinu, v roce 2006 byl poměr domácího a cizího prvku stejný (50:50), v roce 2007 jsme opět zaznamenali převahu zahraničního prvku, v roce 2008 bylo 52 % zahraničního a 48 % domácího prvku, v roce 2009 bylo 55 % zahraničních účastníků a 45 % domácích, v roce 2010 bylo domácího prvku 51 %, mezinárodního 49 %, v roce 2012 se podíl rozdělil přesně na polovinu. V roce 2013 došlo k výraznému oslabení podílu cizinců (37 %) a posílení podílu Čechů (63 %). V roce 2014 se situace opět vyrovnala: cizinců bylo 49 %, Čechů 51 %.

V roce 2015 bylo podle odhadu expertů:

Cizinců	50 %
Čechů	50 %.

V detailnějším členění bylo 27 % skupin tvořeno pouze cizinci, 23 % skupin bylo smíšených s převahou mezinárodního prvku, 20 % skupin bylo smíšených s převahou domácího prvku, 30 % skupin bylo ryze českých.

Ve strukturách organizovaného zločinu na území České republiky **podle jednotlivých cizích národností** byli v 90. letech v organizovaném zločinu na území České republiky z dlouhodobého hlediska nejsilněji zastoupeni Ukrajinci a Rusové. Po roce 2000 se k nim připojili Vietnamci a Albánci (většinou kosovští) a od té doby jejich podíl neustále vzrůstá. Také za rok 2015 zůstaly tyto čtyři národnosti s převahou v čele. Druhou skupinu tvořili Rumuni, Bulhaři, Slováci, Číňané, Poláci. Ve třetí skupině byli: Arméni (proti roku 2014 vzestup) a Srbové, ve čtvrté: Nigerijci, Gruzínci, Italové, Dagestánci, Čečenci, Němci (proti roku 2014 vzestup), Moldavané, Bosna a Hercegovina. Málo byli zastoupeni: Lotyšci, Iráčané, Syřané, Kazaši, Uzbeki. V letech 2010–2014 se – kromě zmíněných – ještě občas objevili Makedonci, Alžírčané, Chorvaté, Gruzínci, Maďaři, Tunisané, Litevci, Francouzi, Španělé, Thajci, Černohorci, Slovinci, Nizozemci, Indové, Izraelci, Angličané, Libyjci, Egyptané, Řekové, Kolumbijci, Kurdové, Maročané, Uzbeki.

Tabulka 4: Míra zastoupení cizinců v organizovaném zločinu na území ČR v roce 2015

Pořadí	Stát	Index
1.	Vietnamci	314
2.	Rusové	242
3.	Ukrajinci	206
4.	Albánci	204
5.	Rumuni	89
6.	Bulhaři	88
7.	Číňané	79
8.	Slováci	66
9.	Poláci	57
10.	Arméni	43
11.	Srbové	35
12.	Nigerijci	21
13.	Gruzínci	19
14.	Italové	18
15. – 16.	Dagestánci	17
	Čečenci	17
17.	Němci	15
18.	Moldavané	13
19.	Bosna a Hercegovina	8
20. – 21.	Lotyšci	5
	Černohorci	5
22.	Maročané	4
23. – 24.	Turci	3
	Thajci	3
25. – 30.	Maďaři	2
	Tunisané	2
	Chorvati	2
	Iráčané	2
	Syřané	2
	Kazaši	2
31.	Uzbeci	1

Pozn.: Experti mohli uvést deset možností (ve výzkumech z let 1993–2003 pouze šest)

Souhrnný index jsme stanovili tak, že počet respondentů, kteří uvedli příslušnou státní příslušnost (občanství) na 1. místě, byl násoben 10x, na 2. místě 9x atd. až na 10. místě 1x. Celkový index je pak součtem těchto násobků. Jeden bod uvedený v indexu např. znamená, že pouze jeden ze všech expertů uvedl příslušnou národnost na desátém místě.

Činnosti skupin organizovaného zločinu

Od roku 1993 odhadují experti každoročně, které **činnosti** skupin organizovaného zločinu patří mezi nejrozšířenější. Za rok 2015 jsme zaznamenali pořadí uvedené v tabulce 5.

Tabulka 5: Rozvinuté formy činnosti organizovaného zločinu za rok 2015

	Činnost	N=39	%
1.	Výroba, pašování a distribuce drog	32	82
2.	Praní špinavých peněz	29	74
3.	Krádeže aut	28	72
4.–5.	Nelegální výroba a pašování alkoholu a cigaret	25	64
	Korupce	25	64
6.–7.	Organizování prostituce a obchod se ženami	24	61
	Podvody s platebními kartami	24	61
8.–11.	Daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody	23	59
	Zakládání podvodných a fiktivních firem	23	59
	Zneužití prostředků EU	23	59
	Padělání dokumentů	23	59
12.	Zneužití počítače k trestné činnosti	22	56
13.–14.	Celní podvody	21	54
	Kriminalita proti informačním a komunikačním technologiím	21	54
15.	Vymáhání dluhů na objednávku	20	51
16.	Bankovní podvody	19	49
17.	Překupnictví odcizených předmětů	18	46
18.	Organizování nelegální migrace	17	44
19.	Padělání šeků, peněz a mincí	15	38
20.–23.	Krádeže vloupáním	14	36
	Mezinárodní obchod se zbraněmi	14	36
	Krádeže uměleckých předmětů	14	36
	Vydírání a vybírání poplatků za ochranu	14	36
24.	Vylákání peněz se slibem jejich velkého zhodnocení	13	33
25.	Hazardní hry	12	31
26.–29.	Obchodování s lidmi za účelem nucených prací	9	23
	Nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů	9	23
	Vraždy	9	23
	Bankovní loupeže	9	23
30.	Padělání CD a podobných nosičů	6	15

Pozn.: Činnosti, které uvedlo více než 50 % respondentů, jsou vtištěny tučně.

V roce 2015 byla – stejně jako v letech předchozích – výroba, pašování a distribuce drog. Po určitém poklesu opět vrostly krádeže aut. Podobně – i když ne v takové míře – se zvýšilo organizování prostituce a obchod se ženami. Stabilní přední místo jsme zaznamenali u nelegální výroby a pašování alkoholu a cigaret.

V souladu s tím, že po roce 2010 začal stoupat význam činností souvisejících s ekonomickou kriminalitou, patřil mezi nejrozšířenější i tento druh aktivit – i když v poněkud jiném pořadí. Nejvýše z nich bylo praní špinavých peněz, následovala korupce a mírný pokles jsme zaznamenali u daňových, úvěrových, pojišťovacích a směnečných podvodů a u zakládání podvodných a fiktivních firem. Výrazně vzrostly podvody s platebními kartami. Dosti významné zůstalo zneužívání prostředků Evropské unie, padělání dokumentů, zneužití PC k trestné činnosti a celní podvody (i když trochu poklesly). K významnějším aktivitám patřily i kriminalita proti informačním a komunikačním technologiím (ty proti roku 2014 enormně vzrostly) a vymáhání dluhů na objednávku. Stále klesal význam nelegální migrace (v roce 2015), zatím se příliš neprojevovalo obchodování s lidmi za účelem nucených prací. Tradičně méně významné byly krádeže uměleckých předmětů, mezinárodní obchod se zbraněmi, vydírání a vybírání poplatků za ochranu, hazardní hry, nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů, bankovní loupeže, vraždy. Téměř mizí padělání CD a podobných nosičů. Experti vůbec nezaznamenali obchodování s lidskými orgány.

Nejčastější aktivity zahraničních skupin

V rámci expertíz od roku 1999 pravidelně zjišťujeme, jakými aktivitami se na území České republiky zabývají **jednotlivé zahraniční skupiny**.

Vietnamci 2015

- 26x¹¹ drogy,
- 15x daňové podvody
- 11x padělky,
- 6x celní podvody, legalizace výnosů,
- 5x výroba a pašování cigaret a alkoholu, nelegální migrace,
- 3x praní špinavých peněz, korupce, vydírání,
- 2x obchod s lidmi,
- 1x prostituce, krádeže, vybírání peněz za ochranu, hazardní hry.

Rusové 2015

- 10x vydírání, praní špinavých peněz,
- 5x obchod se zbraněmi, drogy, prostituce,
- 4x celní podvody, daňové podvody, hospodářská trestná činnost, majetková trestná činnost,
- 3x legalizace výnosů z trestné činnosti, vymáhání dluhů na objednávku, zakládání fiktivních firem, nelegální migrace, hazard,
- 2x krádeže aut, korupce, násilná trestná činnost,
- 1x pornografie, padělání dokumentů, podvody, kriminalita proti informačním a komunikačním technologiím, obchod se sakrálními předměty, vybírání poplatků za ochranu.

Ukrajinci 2015

- 10x obchod s lidmi,
- 8x nelegální zaměstnávání,
- 7x vydírání,

11 Číslo znamená, že z 39 respondentů uvedlo příslušnou činnost 26, atd.

- 5x krádeže aut,
- 4x násilná trestná činnost, obchod se zbraněmi, celní podvody, daňové podvody,
- 3x padělání osobních identit, majetková trestná činnost, praní špinavých peněz, vybírání poplatků za ochranu,
- 2x legalizace výnosů z trestné činnosti, prostituce,
- 1x vraždy, padělání alkoholu, drogy, pašování tabákových výrobků, korupce, zakládání fiktivních firem.

Albánci/Kosovští Albánci 2015

- 16x drogy,
- 8x násilná trestná činnost,
- 7x prostituce,
- 6x legalizace výnosů–praní špinavých peněz,
- 5x nelegální migrace,
- 4x obchod se zbraněmi,
- 2x majetková TČ, krádeže aut, vraždy, vylákání peněz se slibem zhodnocení, vymáhání dluhů
- 1x padělání dokladů a dokumentů, korupce, vydírání, podvody, loupeže, padělání dokumentů.

Rumuni 2015

- 9x krádeže,
- 3x podvody přes internet, skimming (zneužití platebních karet), padělání dokladů,
- 2x nelegální zaměstnávání, prostituce, drogy, nelegální migrace.

Bulhaři 2015

- 9x krádeže,
- 4x prostituce,
- 3x drogy, padělání dokladů a peněz,
- 2x pašování cigaret, krádeže aut, podvody,
- 1x skimming, pornografie.

Číňané 2015

- 3x daňové podvody, celní podvody, praní špinavých peněz,
- 2x zakládání podvodných a fiktivních firem,
- 1x drogy, legalizace výnosů.

Slováci 2015

- 5x daňové podvody,
- 3x majetková trestná činnosť, krádeže,
- 2x drogy,
- 1x zakladanie fiktívnych firem, colní podvody, krádeže aut.

Poláci 2015

- 3x drogy,
- 2x krádeže aut,
- 1x daňové podvody, padělaní, vloupání, krádeže.

Arméni 2015

- 4x násilná trestná činnosť,
- 3x padělaní dokladů, obchod se zbraněmi,
- 2x drogy,
- 1x legalizace zisků, vydírání.

Srbové 2015:

- 4x drogy,
- 2x loupeže,
- 1x legalizace výnosů, korupce, padělaní.

Nigerijci 2015:

- 3x drogy,
- 1x prostituce, skimming, padělaní.

Gruzínci 2015:

- 1x násilná trestná činnosť, podvody.

Italové 2015:

- 5x padělaní značek,
- 4x drogy,
- 3x podvody s nemovitostmi,
- 2x podvody,
- 1x obchod s lidmi, prostituce.

Dagestánci 2015:

- 1x zřizování fiktívnych firem.

Čečenci 2015:

- 1x drogy, vydírání, obchod se zbraněmi, vraždy.

Němci 2015:

- 2x drogy,
- 1x dovoz a vývoz nelegálního odpadu.

Moldavané 2015:

1x majetková trestná činnost.

Turci 2015:

1x obchod s lidmi, padělání značek, účelové sňatky.

Maďaři 2015:

1x daňové podvody.

Maročané 2015:

1x drogy.

Černohorci 2015:

1x drogy.

Shrnutí

V roce 2016 se uskutečnilo **XXIII. expertní šetření**, v němž se 39 pracovníků speciálních útvarů Policie České republiky a Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha vyjádřilo ke struktuře a formám činností organizovaných zločineckých skupin **za rok 2015**.

Z hlediska **stupně organizovanosti** bylo v roce 2015 37 % skupin s plně rozvinutou strukturou, 63 % s neúplně rozvinutou strukturou, odhadem bylo 54 % **kmenových** členů a 46 % **externích** spolupracovníků. Podíl **žen** na organizovaném zločinu byl odhadnut na 14%. V roce **2015** byla polovina **cizinců**, a polovina **Čechů**. Nejsilněji zastoupeni Vietnamci, Ukrajinci, Rusové, Albánci, dále pak Rumuni, Bulhaři, Slováci, Číňané, Poláci a další více než dvě desítky národností.

Mezi nejrozšířenější **činnostmi** patřily: výroba, pašování a distribuce drog, praní špinavých peněz, krádeže aut, nelegální výroba a pašování alkoholu a cigaret, korupce, organizování prostituce a obchod se ženami, podvody s platebními kartami, daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody, zakládání podvodných a fiktivních firem, zneužití prostředků EU, padělání dokumentů. Celkem bylo uvedeno 30 aktivit.

Z nejrozšířenějších cizineckých skupin byly pro Vietnamce charakteristická zejména drogová kriminalita a daňové podvody, Rusové se orientovali hlavně na vydírání, praní peněz a obchod se zbraněmi, Ukrajinci na obchod s lidmi, nelegální zaměstnávání a vydírání, Albánci na drogy a prostituci. Rumuni zaměřili hlavně na krádeže a podvody s platebními kartami, Bulhaři na krádeže, prostituci, drogy, Číňané na daňové a celní podvody, praní peněz, zakládání podvodných a fiktivních firem, Slováci na daňové podvody, majetkovou trestnou činnost, Poláci na drogy a krádeže aut.

III.

Stav a vývoj drogové kriminality v České republice

Metodologická poznámka

Následující kapitola přináší informace o statistických indikátorech **primární drogové kriminality** v ČR za období let 2005–2015, v jehož polovině nabyt účinnosti nový kodex trestního práva hmotného. Obsahuje tedy data o stavu a vývoji drogové trestné činnosti, jak ji vymezuje platná právní úprava, i jak byla vymezena v právní úpravě předchozí. V trestním zákoně č. 140/1961 Sb. (dále též „tr. zák.“) byly primární drogové trestné činy upraveny v rámci hlavy IV. zvláštní části (trestné činy obecně nebezpečné) jako trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů dle § 187, § 187a a § 188 tr. zák., a trestný čin šíření toxikomanie dle § 188a tr. zák. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. (dále též „tr. zákoník“) řadí drogovou kriminalitu nadále mezi trestné činy obecně nebezpečné, nyní upravené v hlavě VII. zvláštní části. Rozeznává pět drogových trestných činů, jejichž skutkové podstaty obsahují ustanovení § 283 – § 287, a sice nedovolenou výrobu a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (§ 284), nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 285), výrobu a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (§ 286), a šíření toxikomanie (§ 287). V tomto smyslu je také pojem „drogová kriminalita“ používán dále v textu. Jiné druhy trestné činnosti, související s drogami, jako např. opatrovací majetková kriminalita uživatelů drog či trestná činnost páchaná pod vlivem omamných či psychotropních látek (OPL), se označují jako **sekundární drogová kriminalita**, a tato kapitola se jim nevěnuje.

Prezentovaný text představuje vzhledem k charakteru publikace, jejíž je součástí, spíše stručný přehled stavu a vývoje drogové kriminality v letech 2005–2015. Obdobím let 1995–2005 se zabývala studie, která byla součástí analýzy trendů kriminality za rok 2005 (Marešová, Baloun, Cejp, Martinková, & Zeman, 2006, stránky 123–151). Podrobnější rozbor statistických údajů o drogové kriminalitě v kontextu celkového vývoje drogové scény lze nalézt v monografii, shrnující výsledky tříletého výzkumu IKSP, dokončeného v roce 2015 (Zeman, Štefunková, & Trávníčková, 2015).

Pro představu o míře registrované drogové kriminality a jejím vývoji mohou sloužit základní statistické ukazatele tohoto druhu trestné činnosti v časových řadách. Prezentované údaje pocházejí ze čtyř základních zdrojů: Statistických přehledů kriminality Policejního prezidia ČR,¹² Výročních zpráv Národní protidrogové centrály SKPV PČR (dále též „NPC“)¹³, Statistických ročenek kriminality Ministerstva spravedlnosti ČR,¹⁴ a zvláštních sestav z neveřejné justiční databáze CSLAV, vedené Ministerstvem spravedlnosti ČR. Z těchto zvláštních sestav byly získány justiční údaje za rok 2015 (Statistická ročenka kriminality za rok 2015 nebyla v době přípravy této kapitoly ještě zveřejněna)

12 Statistické přehledy kriminality Policie ČR. Policejní prezidium ČR (citace 24-2-2015); přístupno z <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.

13 Výroční zprávy Národní protidrogové centrály SKPV PČR jsou k dispozici na adrese: <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>.

14 Statistická ročenka kriminality. Ministerstvo spravedlnosti ČR (citace březen–červenec 2016); přístupno z <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html?jsessionid=781921c194b704d51371695f21d4> a <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33 & o=23 & k=3397 & d=47145>.

a údaje o indikátorech, které se ve Statistických ročenkách kriminality nevykazují. Data byla z uvedených zdrojů získávána v období březen – červenec 2016. Případné další zdroje dat jsou citovány u příslušných tabulek či grafů.

Při interpretaci dat o stavu a vývoji drogové kriminality je třeba mít na paměti vliv metodiky vykazování trestné činnosti v resortních statistikách a časového posunu u jednotlivých sledovaných ukazatelů.¹⁵ Policejní statistiky, z nichž se v této kapitole vychází, používají jako základní jednotku „skutek“, jehož zařazení do evidence je podmíněno stanovením trestněprávní kvalifikace. Zpravidla platí, že jediný skutek je vykazován jako jeden trestný čin, i když jde o jednočinný souběh (ve statistice se vykáže nejzávažnější z nich), zatímco u vícečinného souběhu se obvykle vyazuje tolik trestných činů, kolik bylo samostatných skutků.¹⁶ To poměr jednotlivých vykazovaných trestných činů samozřejmě ovlivňuje. V prezentovaných justičních statistikách jsou naproti tomu statistickou jednotkou osoby – pachatelé, kteří jsou vykazováni u všech jednotlivých trestných činů, i pokud byl pachatel zároveň odsouzen (stíhán, obžalován atd.) za více z nich. Odlišné způsoby vykazování pak mohou např. způsobovat, že počet osob, vůči nimž bylo pro určitý trestný čin vedeno přípravné řízení, může v souhrnných statistikách převyšovat počet policíí registrovaných případů tohoto trestného činu.

Zatímco oficiální statistiky kriminality Policie ČR vycházejí z Evidenčně statistického systému kriminality (ESSK), Národní protidrogová centrála SKPV PČR systematicky sbírá data o drogové kriminalitě na základě měsíčních hlášení všech relevantních útvarů policie a celní správy o případech primární drogové trestné činnosti, kde v souvislosti se zadržením pachatele či záchytem OPL byl v dané věci založen trestní spis a bylo zahájeno trestní řízení (tzv. „realizace“). Sebraná data, která poskytují poněkud odlišný pohled na stav a vývoj drogové kriminality, zveřejňuje NPC zejména ve svých Výročních zprávách, a to v podrobnější formě, než jakou poskytují oficiálně publikované statistické přehledy kriminality policie.

Pro analýzu statistik z resortu justice byly zdrojem dat kromě každoročně publikované Statistické ročenky kriminality také zvláštní statistické přehledy, získané z justičního systému pro statistiku a výkaznictví CSLAV. Systém umožňuje zvláštní přehledy sestavovat na základě zadaných kritérií zpětně od roku 2008, a proto časové řady některých indikátorů z justičních statistik začínají až tímto rokem. Speciální sestavy byly vygenerovány podle filtru „trestný čin“ (paragraf). Celkové údaje o drogové kriminalitě představují součty údajů ze sestav, vygenerovaných pro jednotlivé drogové trestné činy.

Za účelem sledování vývoje indikátorů jednotlivých drogových trestných činů jsou od roku 2010 (tj. po nabytí účinnosti nového trestního zákoníku) vykazovány analogické trestné činy podle předchozí a nové právní úpravy společně v součtu – nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a s jedy (§ 187 tr. zák + § 283 tr. zákoníku), přechovávání

15 Ke zjištění trestného činu a případnému následnému stíhání, obžalobě a odsouzení jeho pachatele dochází zpravidla s časovým posunem, který může zahrnovat i několik let.

16 Dlužno ovšem dodat, že způsob, jakým je pojem „trestný čin“ používán v policejní statistice, neodpovídá vymezení obsahu tohoto pojmu v teorii trestního práva (např. se evidují i jednání, která mají znaky trestného činu, spáchaná osobami trestně neodpovědnými pro nedostatek věku).

OPL a jedu (§ 187a tr. zák + § 284 tr. zákoníku), výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu (§ 188 tr. zák + § 286 tr. zákoníku), šíření toxikomanie (§ 188a tr. zák + § 287 tr. zákoníku). Trestný čin nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL (§ 285 tr. zákoníku) je vykazován samostatně.

Základní statistické ukazatele primární drogové kriminality

Vývoj drogové kriminality ve smyslu počtu **policií zjištěných drogových trestných činů** od roku 2005 probíhal ve dvou pomyslných etapách (Graf 16, Tabulka 6). Období mezi lety 2005 a 2010 lze z hlediska zjištěné drogové kriminality charakterizovat jako období stagnace s pozvolným nárůstem od roku 2007. Od roku 2010 pak sledujeme prudký nárůst zjištěné drogové kriminality, výrazný zejména mezi lety 2010 a 2011, resp. 2012 a 2013, kdy meziroční nárůst činil 21 %, resp. 27 %. Celkově se mezi lety 2009 a 2014 zvýšil počet zjištěných drogových trestných činů o více než 80 %. V roce 2015 došlo poprvé od roku 2007 k meziročnímu poklesu zjištěných drogových trestných činů, byť nepatrnému (o cca 1 %). Vzhledem k předchozímu několikaletému výraznému nárůstu zjištěné drogové kriminality se nicméně jedná o zajímavé zjištění a přerušení dosavadního trendu.

Vývoj počtu zjištěných případů zároveň nebyl u jednotlivých drogových trestných činů stejný (Tabulka 6). Zatímco počty zjištěných trestných činů dle § 283 tr. zákoníku (§ 187 tr. zák.) a § 286 tr. zákoníku (§ 188 tr. zák.) i v roce 2015 meziročně vzrostly, byť minimálně – o 2 %, resp. 1 % – počty zjištěných ostatních drogových trestných činů poklesly, a to zřetelně. Počet zjištěných trestných činů dle § 284 tr. zákoníku (§ 187a tr. zák.) meziročně klesl o 12 %, počet zjištěných trestných činů dle § 285 tr. zákoníku o 22 %, a počet zjištěných trestných činů dle § 287 tr. zákoníku (§ 188a tr. zák.) o 31 %.¹⁷

Co se týče údajů ze statistických dat ministerstva spravedlnosti, resp. **vývoje počtu osob projednávaných v přípravném řízení** (osoby stíhané a projednávané ve zkráceném přípravném řízení) a **počtu osob odsouzených** za drogovou kriminalitu, lze ve sledovaných letech u těchto ukazatelů sledovat mírně vzestupný trend (Graf 16, Tabulka 6). Po více méně stabilním období s drobnými výkyvy začíná počet osob projednávaných v přípravném řízení od roku 2011 postupně mírně stoupat. V roce 2015 byl v přípravném řízení za drogovou kriminalitu projednáván oproti roku 2005 téměř dvojnásobný počet osob.

Proti většině pachatelů drogové kriminality bylo vedeno „klasické“ trestní stíhání. Zkrácené přípravné řízení („ZPŘ“) je více využíváno u méně závažných trestných činů, postihujících manipulaci s OPL pro vlastní potřebu (§ 187 tr. zák /§ 284 tr. zákoníku; § 285 tr. zákoníku). Nicméně i u trestného činu přechovávání OPL bylo do roku 2009, kdy byl novelou trestního řádu počátek běhu dvoutýdenní lhůty pro ukončení zkráceného

17 U trestného činu šíření toxikomanie je však třeba brát v úvahu nízké absolutní počty zjištěných případů ve sledovaném období.

přípravného řízení posunut ke dni sdělení podezření¹⁸ (Zeman, Diblíková, Slavětínský, & Štefunková, 2013, str. 44), ve sledovaných letech ve zkráceném řízení projednáváno průměrně jen 1 % případů. Právě v roce 2009 uvedený podíl stoupl na 7 %, a v roce 2014 již činil 41 %. Je otázkou, jestli se po zmíněné legislativní změně výrazně zvýšil podíl případů vhodných pro projednání ve zkráceném řízení, nebo vývoj počtu těchto případů spíše podporuje hypotézu o nadměrném využívání zkráceného řízení (Zeman, Diblíková, Slavětínský, & Štefunková, 2013). Od roku 2012, kdy nabyla účinnosti další novela trestního řádu, která tentokrát rozšířila okruh trestných činů, o nichž lze konat zkrácené přípravné řízení¹⁹ (Zeman, Diblíková, Slavětínský, & Štefunková, 2013), začal stoupat podíl věcí, projednávaných v rámci tohoto zjednodušeného procesu, i u ostatních drogových trestných činů. V roce 2014 byla ve zkráceném přípravném řízení projednána až pětina drogových pachatelů. V posledním roce sledovaného období je pak patrný 44 % pokles v počtu provedených zkrácených přípravných řízení. Podíl tohoto typu řízení přitom v roce 2015 výrazně klesl u všech drogových trestných činů.²⁰

Z pohledu vývoje celkového počtu přípravných řízení lze nicméně v posledním roce sledovaného období u trestného činu dle § 286 tr. zákoníku (§ 188 tr. zák.) poprvé od roku 2006 zaznamenat 10% meziroční nárůst. Počet přípravných řízení stále stoupá i u trestného činu dle § 283 tr. zákoníku (§ 187 tr. zák.). U ostatních drogových trestných činů je po několika letech patrný meziroční pokles, což je pravděpodobně ovlivněno i vývojem počtu zjištěných drogových trestných činů.

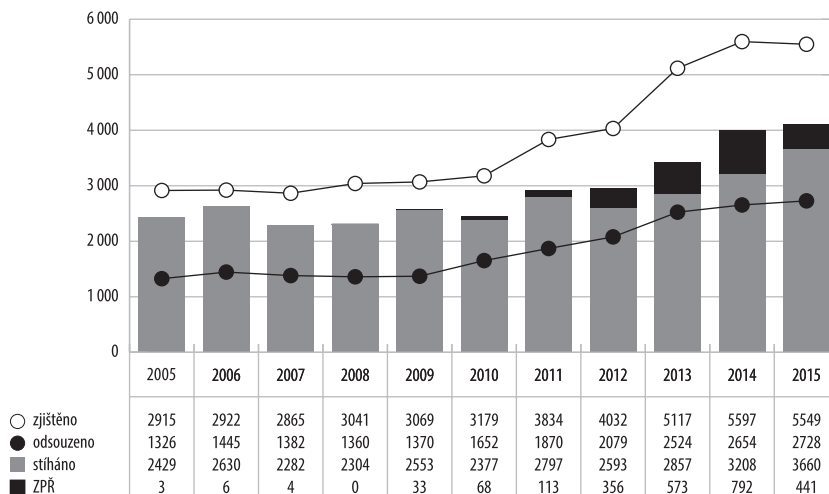
Vývoj počtu osob, odsouzených za drogové trestné činy, lze ve sledovaných letech rozdělit do tří fází. Mezi lety 2005 až 2010 se počty odsouzených drogových pachatelů držely zhruba v podobných hodnotách. Od roku 2010, tedy od účinnosti nového trestního zákoníku začal počet odsouzených výrazně stoupat s meziročním nárůstem průměrně o 17 %. V posledních dvou letech sledovaného období pak meziroční nárůst zpomalil na 5 % v roce 2014, resp. 3 % v roce 2015.

18 Původně muselo být zkrácené přípravné řízení skončeno do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání. Novela trestního řádu č. 274/2008 Sb. počátek běhu dvoutýdenní lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení posunula ke dni, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Tím z této lhůty vyčlenila fázi tzv. policejního prověřování (tj. od zahájení úkonů trestního řízení do sdělení podezření).

19 Podle původní právní úpravy se jednalo o trestné činy, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu, a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta. Novela trestního řádu č. 459/2011 Sb. uvedenou horní hranici trestní sazby zvýšila na pět let.

20 Je otázkou jak tento pokles ovlivnilo stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 303/2014, ze dne 29. 9. 2014, ve kterém Nejvyšší soud konstatoval, že nepřiměřeně dlouhá délka prověřování, předcházejícího zkrácenému přípravnému řízení, je nesplněním podmínek pro konání zjednodušeného řízení před samosoudcem.

Graf 16: Základní statistické ukazatele drogové kriminality 2005-2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR; Statistická ročenka kriminality; databáze CSLAV „Přehled o vyřízených věcech a stíhaných a podezřelých osobách“, „Přehled o pravomocně vyřízených osobách podle soudů (odsouzených + vyřízených jinak)“ (zvláštní sestavy).

Tabulka 6: Základní statistické ukazatele drogové kriminality, 2005–2015

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
zjištěno	2 915	2 922	2 865	3 041	3 069	3 179	3 834	4 032	5 117	5 597	5 549
objasněno	2 723	2 758	2 548	2 567	2 610	2 603	3 267	3 423	4 398	4 794	4 766
objasněnost	93,4 %	94,4 %	88,9 %	84,4 %	85,0 %	81,9 %	85,2 %	84,9 %	85,9 %	85,7 %	85,9 %
podíl na celkovém počtu zjištěných tr. činů	0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,9 %	0,9 %	1,0 %	1,2 %	1,3 %	1,6 %	1,9 %	2,2 %
§ 283/§ 187	2 267	2 248	2 216	2 364	2 443	2 516	3 097	3 261	3 947	4 414	4 515
§ 284/§ 187a	281	310	364	411	419	343	375	433	689	791	696
§ 285	–	–	–	–	–	145	168	193	225	204	160
§ 286/§ 188	209	254	226	229	184	151	163	120	163	152	153
§ 287/§ 188a	158	110	59	37	23	24	31	25	93	36	25
přípravné řízení	2 432	2 636	2 286	2 304	2 586	2 445	2 910	2 949	3 430	4 000	4 101
stíháno	2 429	2 630	2 282	2 304	2 553	2 377	2 797	2 593	2 857	3 208	3 660
§ 283/§ 187	1 826	2 008	1 684	1 660	1 970	1 902	2 265	2 102	2 292	2 479	2 922
§ 284/§ 187a	255	296	323	377	364	231	269	247	298	404	440
§ 285	–	–	–	–	–	90	110	104	113	130	119
§ 286/§ 188	234	241	222	236	207	147	140	126	132	115	138
§ 287/§ 188a	114	85	53	31	12	7	13	14	22	80	41
zkrácené přípravné řízení	3	6	4	0	33	68	113	356	573	792	441
§ 283/§ 187	0	1	0	0	3	0	0	176	328	429	250
§ 284/§ 187a	3	5	4	0	29	42	71	110	172	283	150
§ 285	–	–	–	–	–	25	42	57	47	53	27
§ 286/§ 188	0	0	0	0	0	0	0	11	20	22	13
§ 287/§ 188a	0	0	0	0	1	1	0	2	6	5	1
odsouzeno	1 326	1 445	1 382	1 360	1 370	1 652	1 870	2 079	2 524	2 654	2 728
podíl na celkovém počtu odsouzených	2,0 %	2,1 %	1,8 %	1,8 %	1,9 %	2,4 %	2,7 %	2,9 %	3,2 %	3,6 %	4,2 %
§ 283/§ 187	1 135	1 269	1 134	1 125	1 134	1 328	1 504	1 631	1 963	1 958	2 115
§ 284/§ 187a	99	99	138	150	145	178	186	238	317	453	378
§ 285	–	–	–	–	–	35	82	99	113	122	86
§ 286/§ 188	60	65	101	72	79	109	92	98	117	92	101
§ 287/§ 188a	32	12	9	13	12	2	6	13	14	29	48

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR; Statistická ročenka kriminality; databáze CSLAV „Přehled o vyřízených věcech a stíhaných a podezřelých osobách“, „Přehled o pravomocně vyřízených osobách podle soudů (odsouzených + vyřízených jinak)“ (zvláštní sestavy).

Vývoj počtu registrovaných případů určitého druhu trestné činnosti může být pouze odrazem vývoje míry celkové registrované kriminality. Do roku 2010 se **podíl zjištěné drogové kriminality na celkové policií registrované kriminalitě** stabilně pohyboval mírně pod 1 % (Tabulka 6, Graf 17a). Za posledních pět let sledovaného období se tento podíl

více než zdvojnásobil z 1 % v roce 2010 na 2,2 % v roce 2015, k čemuž kromě výrazného nárůstu zjištěné drogové kriminality přispěla skutečnost, že celková míra policií registrované trestné činnosti v daném období kolísala se spíše klesajícím trendem.²¹

Údaje o *podílu osob, odsouzených za drogovou kriminalitu, na celkovém počtu odsouzených osob* rovněž ukazují, že drogová kriminalita v posledních letech stoupá v absolutních i relativních číslech. Od roku 2010, do něhož se ve sledovaném období držel podíl odsouzených pachatelů drogové trestné činnosti na 2 %, začal tento podíl postupně stoupat až na 4,2 % v roce 2015 (Tabulka 6, Graf 17b).

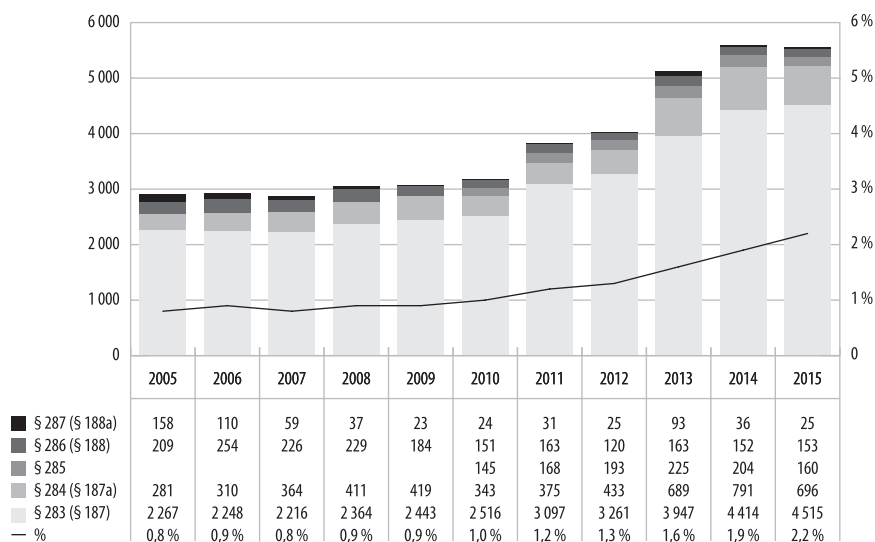
Struktura primární drogové trestné činnosti

Pokud jde o *strukturu drogové kriminality podle jednotlivých trestných činů* (Grafy 17a a 17b), jednoznačně nejfrekventovanějším drogovým trestným činem je trestný čin dle § 187 tr. zák., resp. § 283 tr. zákoníku, tedy jednání, spočívající zjednodušeně řečeno ve *výrobě a distribuci drog*. Tato trestná činnost tvoří dlouhodobě více než 70 % všech zjištěných drogových deliktů, přičemž ve sledovaném období se držela na zhruba 80 % podílu (nejméně 77,1 % v r. 2013, nejvíce 81,4 % v r. 2015).

Justiční data skýtají podobný obraz. Do roku 2009 tvořili pachatelé tohoto trestného činu více než 80 % odsouzených pachatelů drogové kriminality (v roce 2006 až 88 %). Po rekodifikaci tento podíl postupně mírně klesal. V průměru bylo od roku 2010 za tento trestný čin ročně odsouzeno 78 % všech odsouzených pachatelů drogové kriminality. Nejnižší podíl představovali tito odsouzení v roce 2014, kdy šlo „pouze“ o 74 %. Mírný pokles od roku 2010 mohl být částečně ovlivněn i zavedením nového trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL (§ 285 tr. zákoníku) a přesunem části případů pod tuto skutkovou podstatu. Toto jednání bylo totiž před rekodifikací v praxi někdy (nesprávně) kvalifikováno i jako výroba OPL podle § 187 tr. zák.

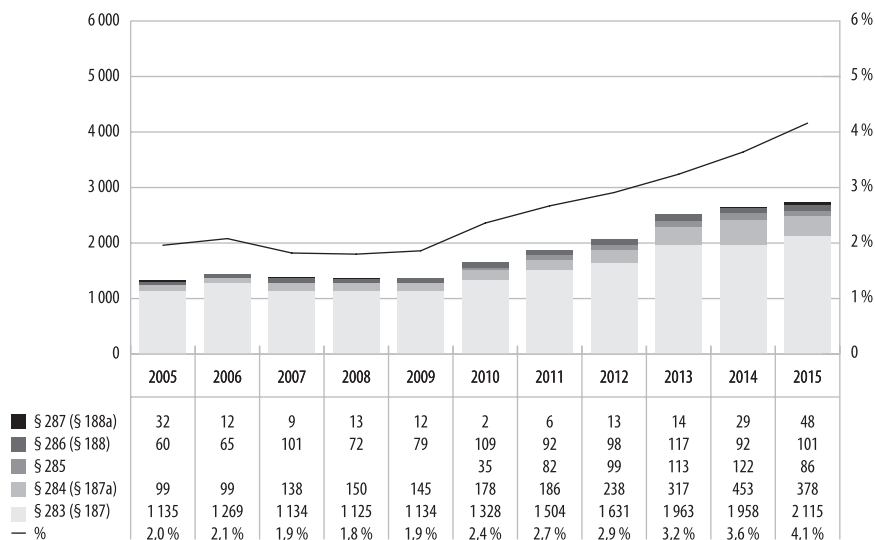
21 V posledních dvou sledovaných letech klesla celková míra policií registrované kriminality meziročně o 11 %, resp. 14 %.

Graf 17a: Zjištěná drogová kriminalita podle jednotlivých trestných činů a její podíl na celkové kriminalitě (%), 2005-2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR.

Graf 17b: Osoby odsouzené za drogovou kriminalitu podle jednotlivých trestných činů a jejich podíl na celkovém počtu odsouzených osob (%), 2005-2015

Zdroj dat: Statistické ročenky kriminality; databáze CSLAV „Přehled o pravomocně vyřízených osobách podle soudů (odsouzených + vyřízených jinak)“ (zvláštní sestavy); Marešová, Biedermanová, Diblíková, Požár, & Martinková, 2015, str. 21.

Podíl ostatních drogových trestných činů na policií zjištěné drogové kriminalitě, i na počtu osob za ni odsouzených, se ve sledovaném období vyvíjel odlišně. Případy *přechovávání drog pro vlastní potřebu* (trestný čin dle § 187a tr. zák., resp. § 284 tr. zákoníku) své zastoupení mezi policií zjištěnými drogovými delikty nejprve zvyšovaly – z cca 10 % v roce 2005 až na bezmála 14 % v roce 2009. Mezi lety 2009 a 2011 nastal zřetelný pokles až zpět na 10 % podíl, přičemž se nabízí souvislost s tím, že část jednání, postihovaných do roku 2010 podle § 187a tr. zák., je nadále kvalifikována podle § 285 tr. zákoníku jako

samostatný trestný čin, a nikoliv jako přechovávání drog pro vlastní potřebu dle § 284 tr. zákoníku. Nicméně od roku 2012 podíl přechovávání drog pro vlastní potřebu opět rostl a v roce 2014 se vrátil na 14 % úroveň. V roce 2015 došlo ke snížení podílu tohoto trestného činu na 12,5 %.

Podíl odsouzených pachatelů trestného činu přechovávání OPL a jedu ve sledovaných letech postupně pomalu stoupal ze 7 % v roce 2005 až na 14 % v roce 2015. Nejvyšší podíl představoval tento trestný čin v roce 2014, kdy za něj bylo odsouzeno až 17 % pachatelů drogové kriminality.

Podíl případů **pěstování rostlin obsahujících OPL pro vlastní potřebu** (§ 285 tr. zákoníku) na zjištěné drogové kriminalitě se po dobu existence tohoto trestného činu jako samostatného drogového deliktu pohybuje pod 5% hranicí, a v roce 2015 klesl na 2,9 %. Z pohledu odsouzených se podíl tohoto nového drogového trestného činu pohybuje rovněž mezi 2 % až 5 %.

Výroba a držení předmětu určeného k výrobě drog (§ 188 tr. zák., resp. § 286 tr. zákoníku) byla ve sledovaném období mezi policií zjištěnými drogovými trestnými činy nejvíce zastoupena v roce 2006, kdy její podíl činil téměř 9 %. Ten od té doby prakticky setrvale klesal a v roce 2015 činil již jen necelá 3 %. Odsouzení za tento trestný čin tvořili ve sledovaných letech průměrně 5 % (maximum v roce 2007 – 7,3 %, a minimum v roce 2014 – 3,4 %).

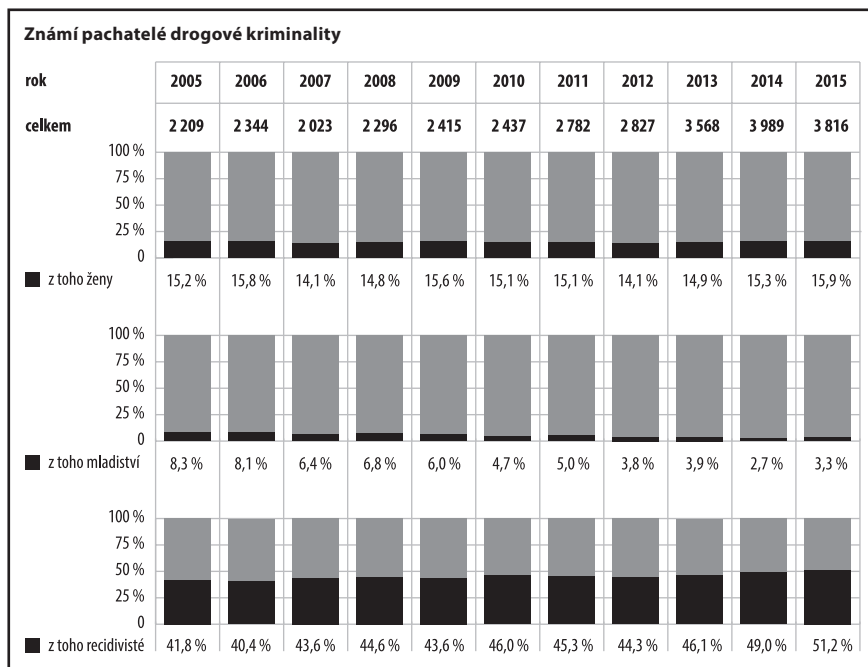
Podíl trestného činu **šíření toxikomanie** (§ 188a tr. zák., § 287 tr. zákoníku) na zjištěné drogové kriminalitě dosahoval v roce 2005 více než 5 %. Následně se ovšem postupně snižoval až k hodnotám pod 1 %, na nichž se od roku 2009 držel, s výjimkou roku 2013, kde se projevila zvýšená policejní aktivita v souvislosti s tzv. growshopy (Zeman, Štefunková, & Trávníčková, 2015, stránky 50–52). V justičních statistikách je tento trestný čin ve sledovaných letech frekvencovaným nejméně, podíl za něj odsouzených osob představuje v průměru 1 %, s maximem 2,4 % v roce 2005 a minimem 0,1 % v roce 2010, kdy byly za tento trestný čin odsouzeny pouze 2 osoby.

Struktura pachatelů registrované drogové kriminality

Objasněnost drogové kriminality je dlouhodobě velmi vysoká (viz Tabulka 6). Důvodem je zejména skutečnost, že o většině drogových deliktů se policie dozví z vlastní operativně pátrací činnosti, kdy zpravidla současně s novým trestným činem zjistí i jeho pachatele. Od roku 2007 se objasněnost drogové kriminality pohybuje mezi 80 % a 90 %, v letech předešlých přesahovala 90 %.²² Statistické údaje o struktuře souboru pachatelů drogové kriminality, které se pochopitelně vztahují ke známým pachatelům, a tedy k objasněné části tohoto druhu trestné činnosti, tak poskytují poměrně přesný obraz o charakteristikách celkové populace pachatelů policií zjištěných drogových trestných činů.

22 Pro srovnání celková míra objasněnosti trestné činnosti v ČR se v posledních letech pohybuje kolem 40 % a zvolna roste (45 % v r. 2015). Viz Statistické přehledy kriminality Policejního prezidia ČR.

Rámeček 1: Struktura souboru známých pachatelů drogové kriminality, 2005-2015

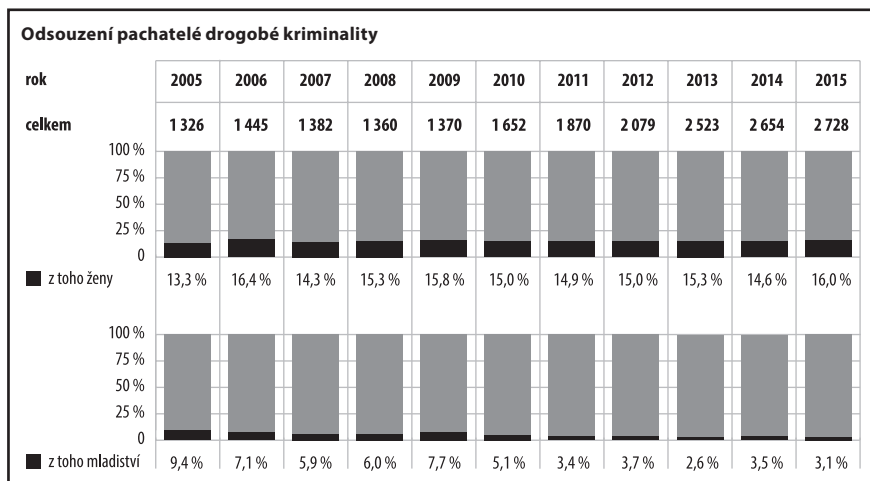
Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR.

Vybrané charakteristiky *známých pachatelů*²³ drogové kriminality za léta 2005–2015 znázorňuje Rámeček 1. Podíl žen mezi známými pachateli drogové kriminality se ve sledovaném období stabilně pohyboval cca mezi 14 % a 16 %. Podíl *mladistvých* mezi těmito pachateli postupně klesal z 8 % v roce 2005 až na 3 % v posledních dvou sledovaných letech. Opačný trend lze sledovat u *recidivistů*, jejichž podíl během sledovaného desetiletí povolna stoupl z cca 40 % na více než polovinu. Oproti celkové populaci známých pachatelů v ČR²⁴ nevykazují známí pachatelé drogové kriminality výrazných rozdílů. Podíl žen mezi všemi známými pachateli se od roku 2005 pohybuje mezi 13 % a 16 % (v posledních letech roste a v r. 2015 činil 16 %), podíl mladistvých v celkové populaci známých pachatelů byl poněkud nižší a neklesal tak zřetelně (z cca 5 % na cca 2 %), podíl recidivistů byl naopak poněkud vyšší (cca 45 % – 53 %) a v posledních letech rostl.

23 „Známými pachateli“ zde rozumíme osoby, vykazované v policejních statistických přehledech jako stíhané/ vyšetřované osoby, tedy především ty, vůči nimž bylo zahájeno trestní stíhání nebo kterým bylo sděleno podezření ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení. Jako stíhané a vyšetřované osoby jsou ovšem evidovány i osoby, jejichž trestní stíhání je nepřípustné (§ 11 tr. ř.), tedy např. pachatelé, kteří nejsou pro nedostatek věku trestně odpovědní, či neúčelné (§ 172 odst. 2 tr. ř.), tj. např. pachatelé, kterým hrozí trest, který je zcela bez významu vedle trestu, který jim byl již pro jiný čin uložen nebo je podle očekávání postihne.

24 Viz Statistické přehledy kriminality Policejního prezidia ČR.

Rámeček 2: Struktura souboru odsouzených pachatelů drogové kriminality, 2005–2015

Zdroj dat: Statistické ročenky kriminality; databáze CSLAV „Přehled o pravomocně vyřízených osobách podle soudů (odsouzených + vyřízených jinak)” (zvláštní sestavy).

Podíl žen mezi *odsouzenými pachateli* drogové kriminality se ve sledovaném období pohyboval mezi 13 % a 16 %. U *mladistvých* lze sledovat postupný pokles z 9 % v roce 2005 na 3 % v roce 2015 (viz Rámeček 2). Zastoupení těchto skupin pachatelů mezi odsouzenými za drogovou kriminalitu je tedy mírně vyšší než jejich podíl na celkové populaci odsouzených (ženy průměrně ve sledovaných letech 13 %, mladiství 3 %)²⁵.

Tabulka 7: Struktura souboru známých a odsouzených pachatelů drogové kriminality souhrnně za období let 2005–2015, podle jednotlivých trestných činů

Trestný čin	§ 187/§ 283	§ 187a/§ 284	§ 285	§ 188/§ 286	§ 188a/§ 287	Celkem
známí pachatelé, z toho:	24 490	3 663	926	1 264	363	30 706
ženy	16,1 %	9,5 %	10,0 %	16,1 %	14,3 %	4643 (15,1 %)
mladiství	5,5 %	3,1 %	0,9 %	0,8 %	17,6 %	1536 (5,0 %)
recidivisté	46,0 %	44,0 %	34,6 %	59,0 %	21,8 %	14018 (45,7 %)
odsouzení pachatelé, z toho:	16 296	2 381	537	986	190	20 390
ženy	16,0 %	9,5 %	10,1 %	16,7 %	16,8 %	3082 (15,1 %)
mladiství	5,2 %	2,6 %	1,3 %	1,2 %	17,4 %	962 (4,7 %)

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR; Statistické ročenky kriminality; databáze CSLAV „Přehled o pravomocně vyřízených osobách podle soudů (odsouzených + vyřízených jinak)” (zvláštní sestavy).

Struktura souborů známých a odsouzených pachatelů za celé sledované období se ovšem u jednotlivých drogových trestných činů liší. Jak je patrné z Tabulky 7, mezi *známými pachateli* přechovávání drog pro vlastní potřebu (§ 187a tr. zák. / § 284 tr. zákoníku) je oproti celkové populaci známých pachatelů drogové kriminality nižší podíl mladistvých a zejména žen. Mezi pachateli pěstování rostlin obsahujících OPL (§ 285 tr. zákoníku) je

25 Viz Statistická ročenka kriminality rok 2014, Ministerstvo spravedlnosti ČR.

výrazně nižší podíl mladistvých a dále také nižší podíl žen i recidivistů. Mezi pachateli výroby a držení předmětu určeného k výrobě drog (§ 188 tr. zák. / § 286 tr. zákoníku) je výrazně nižší podíl mladistvých a zároveň výrazně vyšší podíl recidivistů, což lze přičíst skutečnosti, že tento trestný čin postihuje jednání, spojené specificky s výrobou drog. Mezi pachateli šíření toxikomanie (§ 188a tr. zák. / § 287 tr. zákoníku) je zřetelně nižší podíl recidivistů, ovšem na druhou stranu výrazně vyšší podíl mladistvých.

Co se týče struktury **odsouzených pachatelů**, ženy jsou méně často odsuzovány za trestné činy související s manipulací s OPL pro vlastní potřebu (§ 187a tr. zák. / § 284 tr. zákoníku; § 285 tr. zákoníku). Nejméně žen bylo za přechovávání OPL odsouzeno v roce 2010, kdy pachatelky tohoto trestného činu tvořili méně než 5 % odsouzených. Z pohledu mladistvých odsouzených je nejméně častým trestným činem výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu (§ 188 tr. zák. / § 286 tr. zákoníku). Nutno ale zmínit, že kromě trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy (§ 187 tr. zák. / § 283 tr. zákoníku), za který bylo ve sledovaných letech odsouzeno 88 % mladistvých, se počty těchto pachatelů, odsouzených za jednotlivé drogové trestné činy, pohybují v jednotkách.

Je tedy třeba pamatovat na to, že vzhledem k výrazně převažujícímu podílu trestného činu dle § 187 tr. zák. / § 283 tr. zákoníku na celkové registrované drogové kriminalitě je struktura souboru pachatelů tohoto trestného činu do značné míry určující pro strukturu pachatelů drogové kriminality jako celku. Zároveň je nutno vzít v úvahu poměrně nízké absolutní počty známých a odsouzených pachatelů zejména u trestných činů dle § 285 tr. zákoníku a § 188a tr. zák. / § 287 tr. zákoníku, což srovnání se souborem pachatelů jiných (drogových) trestných činů problematizuje. Například vysoký podíl odsouzených mladistvých u trestného činu šíření toxikomanie (§ 188a tr. zák. / § 287 tr. zákoníku) je ovlivněn zejména rokem 2005, kdy bylo za tento trestný čin odsouzeno 16 mladistvých, což představovalo polovinu všech za tento delikt odsouzených osob.

Státní příslušnost pachatelů drogové kriminality

Z údajů v Tabulce 8 je patrné, že zastoupení cizinců mezi osobami, **zadrženými** v rámci vykazovaných realizací²⁶ pro drogovou trestnou činnost, v průběhu sledovaného období znatelně vzrostlo. Od roku 2005 se podíl cizinců mezi zadrženými pachateli drogové kriminality zdvojnásobil a od roku 2010 se držel nad hranicí 10 %, pod kterou se mírně dostal až v roce 2015.²⁷

Rovněž oproti celkové kriminalitě, u níž se podíl cizinců na celkovém počtu **odsouzených** pohyboval stabilně kolem 7 %, a složení těchto odsouzených zhruba odpovídalo zastoupení jednotlivých státních příslušností v obecné populaci, roste postupně ve sledovaných letech i počet odsouzených cizinců u drogové kriminality, a to v absolutních i relativních číslech.

26 K pojmu „realizace“ viz úvodní část této kapitoly, nazvanou metodologická poznámka. Údaje NPC o pachatelích zahrnují i osoby, které nejsou z důvodu nízkého věku trestně odpovědné.

27 Zastoupení cizinců mezi všemi známými pachateli se v ČR dlouhodobě pohybuje kolem 6–7 % (Marešová, Biedermanová, Diblíková, Požár, & Martinková, 2015, str. 21).

Tabulka 8: Zadržení a odsouzení pachatelé drogové kriminality – cizinci, 2005–2015

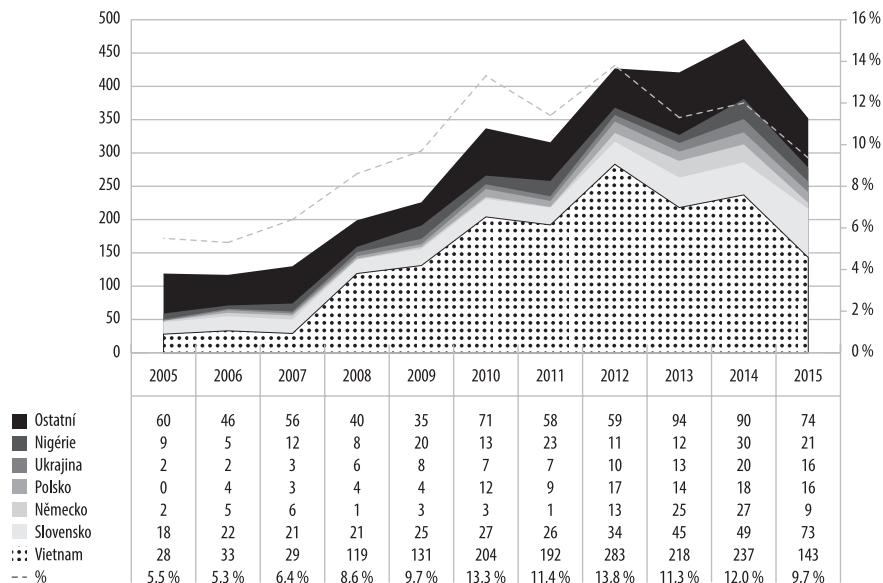
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
zadrženo celkem, z toho:	2 163	2 191	2 031	2 326	2 340	2 529	2 763	3 084	3 722	3 931	3 762
podíl cizinců	5,5 %	5,3 %	6,4 %	8,6 %	9,7 %	13,3 %	11,4 %	13,8 %	11,3 %	12,0 %	9,4 %
cizinci celkem, z toho v %:	119	117	130	199	226	337	316	427	421	471	352
Vietnam	23,5	28,2	22,3	59,8	58,0	60,5	60,8	66,3	51,8	50,3	40,6
Slovensko	15,1	18,8	16,2	10,6	11,1	8,0	8,2	8,0	10,7	10,4	20,7
Německo	1,7	4,3	4,6	0,5	1,3	0,9	0,3	3,0	5,9	5,7	2,6
Polsko	0,0	3,4	2,3	2,0	1,8	3,6	2,8	4,0	3,3	3,8	4,5
Ukrajina	1,7	1,7	2,3	3,0	3,5	2,1	2,2	2,3	3,1	4,2	4,5
Nigérie	7,6	4,3	9,2	4,0	8,8	3,9	7,3	2,6	2,9	6,4	6,0
ostatní	50,4	39,3	43,1	20,1	15,5	21,1	18,4	13,8	22,3	19,1	21,0
odsouzeno celkem, z toho:	NA	NA	NA	1 564	1 544	1 686	1 887	2 089	2 531	2 636	2 719
podíl cizinců	NA	NA	NA	5,8 %	6,9 %	9,6 %	11,7 %	11,2 %	11,8 %	12,7 %	13,0 %
cizinci celkem, z toho v %:	NA	NA	NA	91	107	162	220	233	299	334	354
Vietnam	NA	NA	NA	28,6	42,1	59,3	52,7	47,6	57,2	52,1	55,9
Slovensko	NA	NA	NA	13,2	17,8	8,0	15,0	9,9	12,4	12,0	13,6
Nigérie	NA	NA	NA	3,3	12,1	7,4	9,1	7,3	4,3	5,1	4,5
Albánie	NA	NA	NA	2,2	4,7	0,0	0,9	1,3	1,3	0,0	0,0
Makedonie	NA	NA	NA	3,3	5,6	4,9	0,0	2,1	1,7	0,3	1,7
Ukrajina	NA	NA	NA	5,5	2,8	3,1	4,1	4,3	0,7	5,1	4,8
Polsko	NA	NA	NA	6,6	2,8	0,6	1,8	5,2	4,7	3,6	3,7
ostatní	NA	NA	NA	37,4	12,1	16,7	16,4	22,3	17,7	21,9	15,8

Zdroj dat: Výroční zprávy Národní protidrogové centrály SKPV ČR; databáze CSLAV „Přehled o odsouzených osobách podle státní příslušnosti“ (zvláštní sestavy).

Pokud jde o zastoupení jednotlivých státních příslušností mezi **zadrženými** pachateli drogové kriminality z řad cizinců, přehled poskytuje kromě Tabulky 8 též Graf 18a. Údaje ze statistik NPC vypovídají o tom, že v posledních letech mezi zadrženými pachateli drogové kriminality převažují občané Vietnamu, jejichž podíl, na začátku sledovaného období zhruba čtvrtinový, v roce 2008 prudce vzrostl cca na čtyřnásobek předchozích absolutních hodnot. Na zhruba 60 % hranici či nad ní se pak jejich podíl pohyboval až do roku 2012, následně klesl k 50 % a v posledním roce sledovaného období opět mezitím výrazně klesl na úroveň 40 %. Vývoj počtu zadržených Vietnamců tak do značné míry určuje celkový trend v počtu zadržených cizinců, který od roku 2007 stoupal (s výjimkou let 2011 a 2013) a v roce 2015 o čtvrtinu klesl. Naopak podíl Slováků na zadržených pachatelích drogové kriminality se v roce 2015 zdvojnásobil oproti roků předchozím, kdy se pohyboval na cca 10 % hranici. Z ostatních skupin zadržených cizinců za zmínku stojí též Nigérijci, jejichž zastoupení se ve sledovaném období pohybovalo mezi 3 % a 9 %. Ostatní státní příslušnosti bývají zpravidla zastoupeny nejvýše několika jednotlivci ročně,

příčemž skladba státních příslušností mezi zadrženými pachateli drogové kriminality bývá velmi rozmanitá a zahrnuje země všech světadílů s výjimkou Antarktidy (např. v roce 2015 byli mezi zadrženými pachateli drogové kriminality – cizinci – občané 46 různých zemí).

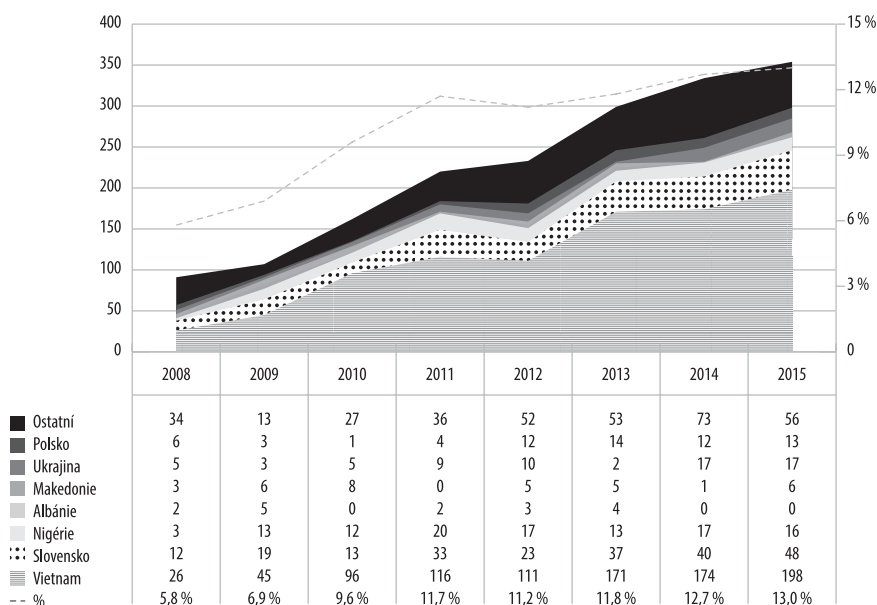
Graf 18a: Zadržení pachatelé drogové kriminality – cizinci, podle státní příslušnosti, a jejich podíl na celkovém počtu zadržených pachatelů drogové kriminality (%), 2005-2015

Zdroj dat: Výroční zprávy Národní protidrogové centrály SKPV PČR.

Ve sledovaných letech roste i počet **odsouzených** Vietnamců, kteří od roku 2010 tvoří polovinu cizinců odsouzených za drogovou kriminalitu. Oproti roku 2008 stoupl počet Vietnamců ve sledovaném období víc než sedminásobně. Druhou nejpočetnější skupinou představují občané Slovenské republiky. Od roku 2009 jsou třetí nejpočetnější skupinou občané Nigérijské federativní republiky. Mezi odsouzenými cizinci se dále konstantně vyskytují státní příslušníci Ukrajiny, Polské republiky, bývalé jugoslávské republiky Makedonie nebo Albánie (viz Tabulka 8 a Graf 18b).

Graf 18b: Odsouzení pachatelé drogové kriminality – cizinci, podle státní příslušnosti, a jejich podíl na celkovém počtu odsouzených pachatelů drogové kriminality (%), 2008-2015

Zdroj dat: Databáze CSLAV „Přehled o odsouzených osobách podle státní příslušnosti“ (zvláštní sestavy).

Regionální rozložení drogové kriminality

Pro náležitou interpretaci dat o stavu a vývoji drogové kriminality mohou mít význam i případné regionální odlišnosti. Analýza údajů o trestné činnosti z perspektivy jejího regionálního rozložení ovšem naráží na problém územního členění ČR, používaného jednotlivými složkami systému trestní justice pro vykazování statistických dat o kriminalitě. Údaje z resortu justice jsou vykazovány podle osmi tzv. soudních krajů²⁸, které sice odpovídají krajům podle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, v platném znění, ne však krajům jako vyšším územním samosprávným celkům podle ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, v platném znění. To komplikuje podrobnější analýzu, zejména možnosti komparace s ukazateli, vykazovanými podle samosprávných celků. Policejní statistiky používaly členění na soudní kraje do roku 2009, a od roku 2010 respektují členění na 14 krajů – územních samosprávných celků. Pro účely této studie jsme tedy připravili přehled vývoje indexu zjištěné drogové kriminality (počet zjištěných drogových trestných činů na 10.000 obyvatel) a indexu odsouzených pachatelů drogové kriminality (počet osob odsouzených za drogové trestné činy na 10.000 obyvatel) za posledních osm, resp. šest let, v členění podle územních jednotek, které se u policie a v resortu justice v současnosti používají.²⁹

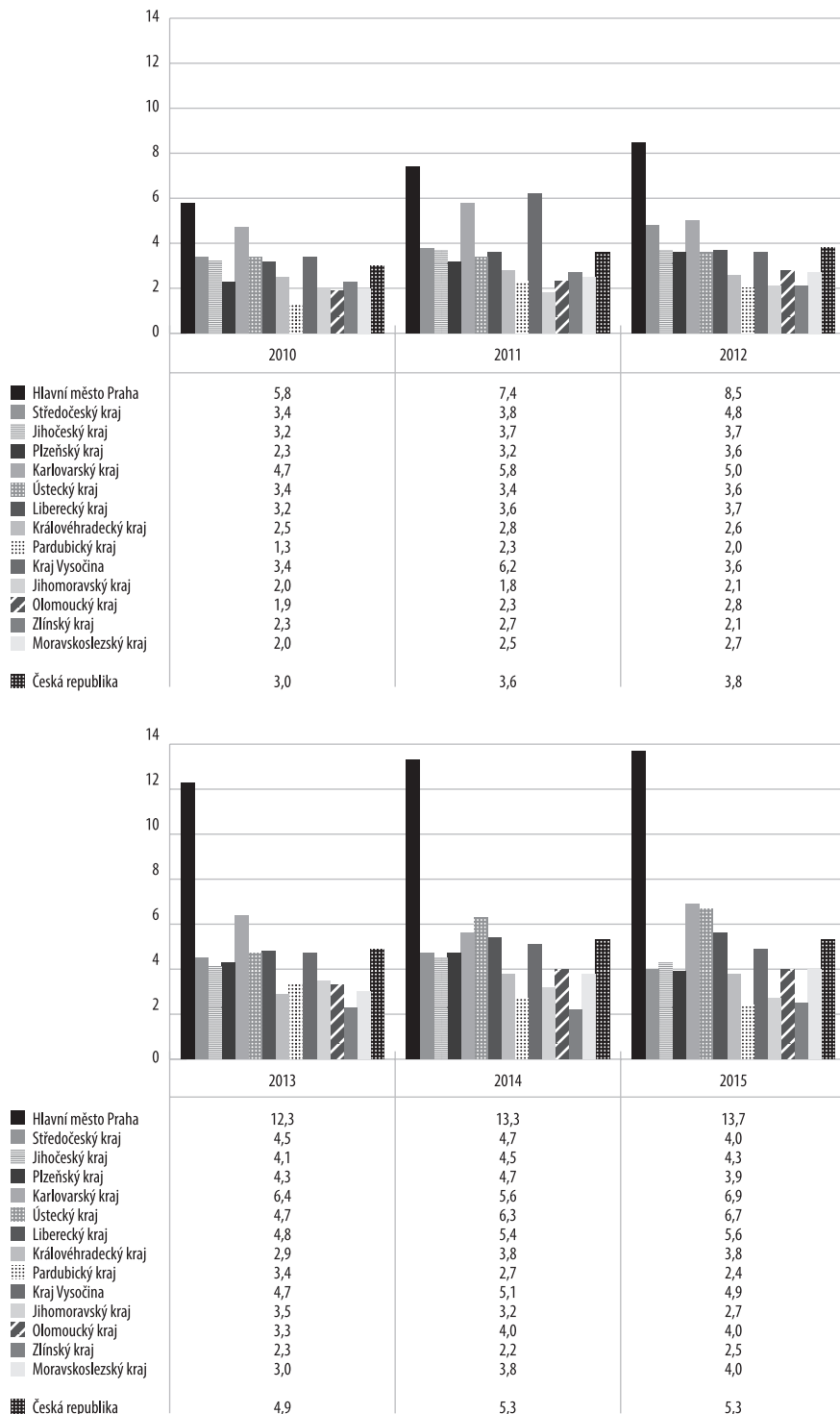
28 Hlavní město Praha, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Západočeský kraj, Severočeský kraj, Východočeský kraj, Severomoravský kraj, Jihomoravský kraj.

29 Počet obyvatel za jednotlivé soudní kraje byl stanoven jako součet počtu obyvatel okresů, spadajících pod příslušný krajský soud v jednotlivých letech dle údajů ČSÚ <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>.

Vývoj *indexu zjištěné drogové kriminality* se v jednotlivých krajích docela výrazně lišil (Graf 19a). Samostatnou kapitolou je hlavní město Praha, jejíž index značně převyšuje indexy ostatních krajů, rostl po celé sledované období, a od roku 2012 se indexům ostatních krajů zcela vzdálil. Specifika hlavního města (pozice metropole, koncentrace cizinců, vysoký podíl pachatelů, kteří nejsou obyvateli Prahy ve smyslu údajů ČSÚ atd.) jsou ovšem tak výrazná, že srovnání s ostatními kraji v tomto ohledu do značné míry ztrácí smysl. Z ostatních krajů vykazuje po celé sledované období vysoký (byť kolísavý) index Karlovarský kraj, a od roku 2013 také se vzestupnou tendencí Ústecký a Liberecký kraj. U nich lze předpokládat vliv polohy na hranicích s Německem, resp. Polskem, kde tzv. přeshraniční drogová turistika nabyla v posledních letech značných rozměrů (Zeman, Štefanková, & Trávníčková, 2015, stránky 14–17). Naproti tomu nižší indexy lze stabilně pozorovat u Královéhradeckého, Pardubického, Jihomoravského a Zlínského kraje. Zajímavým vývojem prochází Kraj Vysočina, jehož index ve sledovaném období poměrně výrazně kolísá, aby se v posledních třech letech ustálil přibližně na hodnotě celorepublikového indexu. Zajímavé je i letmé srovnání s celkovým indexem zjištěné kriminality v jednotlivých krajích, jak jej nabízí projekt organizace Otevřená společnost, o. p. s., využívající stejných zdrojů dat.³⁰ Zatímco celkový index zjištěné kriminality, vypočítaný ze všech zjištěných trestných činů, je podobně jako index zjištěné drogové kriminality obzvláště vysoký v Praze a v Libereckém kraji a nízký ve Zlínském a Pardubickém kraji, v kraji Karlovarském je spíše nižší a v kraji Jihomoravském spíše průměrný. V Karlovarském kraji je tedy (z hlediska zjištěné kriminality) zasažení regionu drogovou trestnou činností relativně vyšší, než zasažení kriminalitou celkově, a v Jihomoravském kraji je tomu naopak.

30 <http://www.mapakriminality.cz> (citace 25. srpen 2016).

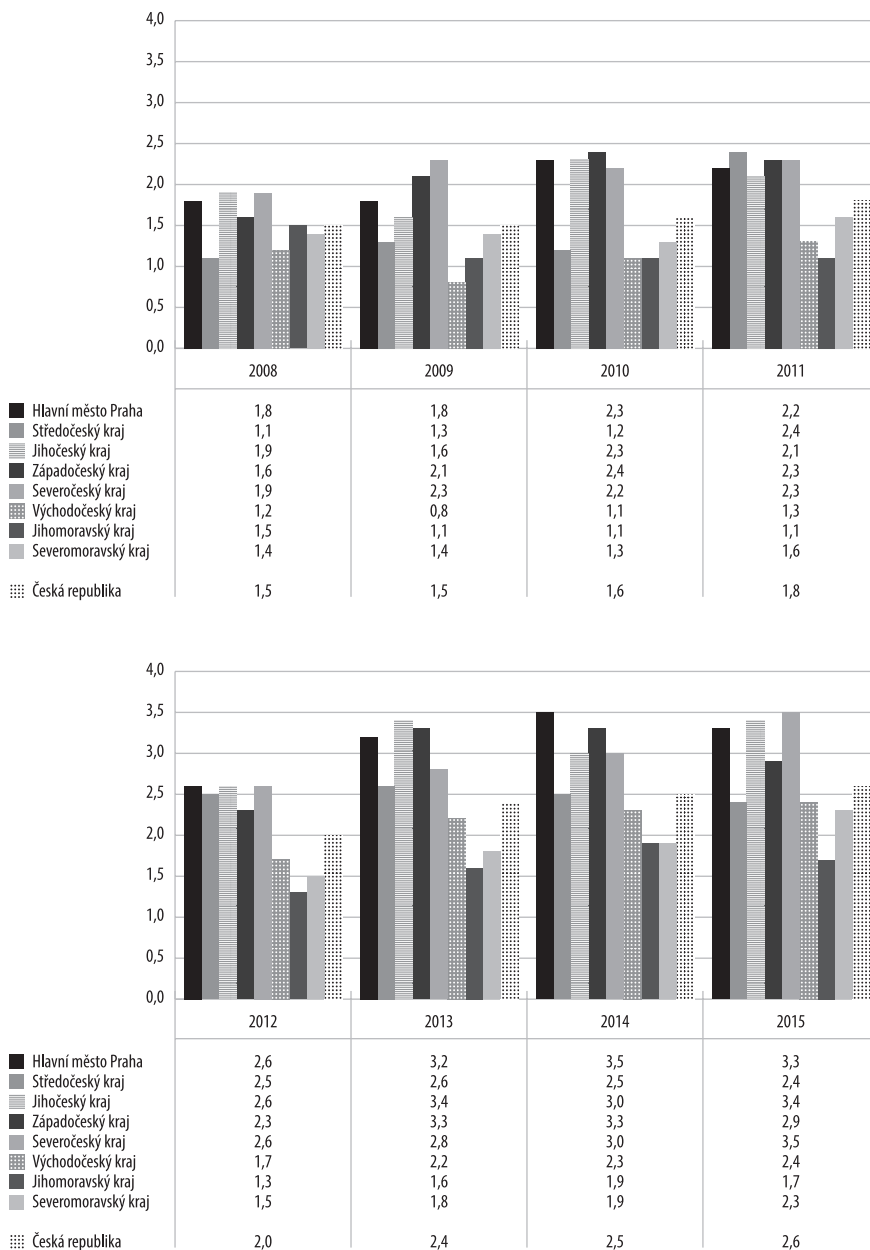
Graf 19a: Index zjištěné drogové kriminality na 10000 obyvatel v krajích, 2010-2015

Zdroj dat: Statistické přehledy kriminality Policie ČR; Počet obyvatel v krajích v jednotlivých letech, Český statistický úřad, přístupno na adrese https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_af=0&page=vystup-objekt-parametry&pvo=-DEM01&z=T&f=TABULKA&sp=A&skupId=606&katalog=30845&pvo=DEM01&str=v33&evo=v866_-_VUZE-MI97-100_1&c=v3~2__RP2015MP12DP31 (citace srpen 2016).

Index osob, odsouzených za drogovou trestnou činnost členěn podle soudních krajů se ve sledovaných letech, postupně zvyšoval ve všech osmi krajích (Graf 19b). V posledním roce pak lze zaznamenat v některých krajích mírný pokles. Oproti indexu zjištěné drogové kriminality hlavní město Praha nijak výrazně nedominuje a není ani konstantě krajem s nejvyšším indexem. Na první místo se Praha dostala ve sledovaných letech pouze v roce 2012 a v roce 2014. Relativně nízký index má Jihomoravský kraj. Skokově index stoupl v roce 2011 ve Středočeském kraji a na této úrovni se držel až do roku 2015. Vysoký index v Západočeském, Jihočeském a Severočeském kraji může souviset s přeshraničními aktivitami v souvislosti s narůstající poptávkou po pervitinu v Německu a Rakousku (Zeman, Štefunková, & Trávníčková, 2015, stránky 14–17).

Graf 19b: Index osob odsouzených za drogovou kriminalitu na 10000 obyvatel v soudních krajích, 2008-2015

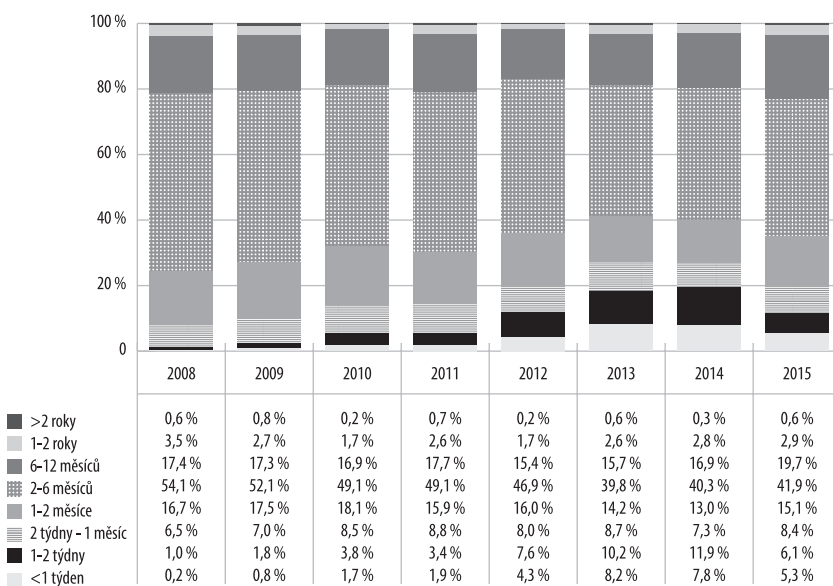
Zdroj dat: Databáze CSLAV „Přehled o vyřízených věcech a stíhaných a podezřelých osobách“ (zvláštní sestavy); Počet obyvatel v okresech v jednotlivých letech, Český statistický úřad, přístupno na adrese [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry & z=T & f=TABULKA & katalog=30845 & pvo=DEM01 & sp=A & sku-plid=606 & evo=v866_%21_VUZEMI97-100-101_1 & c=v3~2__RP2015MP12DP31 & str=v33](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=30845&pvo=DEM01&sp=A&sku-plid=606&evo=v866_%21_VUZEMI97-100-101_1&c=v3~2__RP2015MP12DP31&str=v33) (citace srpen 2016).

Délka trestního řízení v případech drogové kriminality

Z Grafu 20 vyplývá, že **přípravné řízení** u drogových trestných činů se postupně zrychlovalo. Zvýšil se zejména podíl věcí, vyřízených do dvou týdnů. Souvisí to pravděpodobně s rozšířením možnosti využívání zkráceného přípravného řízení od roku 2012. V roce 2014 již 20 % přípravných řízení trvalo méně než dva týdny. K těmto údajům o délkách řízení je však nutné přistupovat s určitou obezřetností, jelikož ve statistikách není u zkráceného řízení zahrnuta fáze tzv. policejního prověřování, což může jejich skutečnou délku značně zkreslovat (Štefunková & Zeman, 2014). V roce 2015 je pak patrný 8 % pokles podílu řízení, končících do dvou týdnů, což může souviset s výše zmíněným stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 303/2014. Rovněž může jít o důsledek snížení počtu typově méně závažných zjištěných drogových deliktů (viz předešlé části kapitoly).

Navzdory zvyšujícímu se podílu zkrácených přípravných řízení drogové trestné činy většinou nepatří mezi skutkové a důkazně jednoduché případy. Nejčastěji ve sledovaném období trvalo přípravné řízení u drogových trestných činů 2–6 měsíců. V porovnání s celkovou průměrnou délkou přípravného řízení v ČR tedy trvá přípravné řízení u drogové kriminality déle.³¹

Graf 20: Délky přípravného řízení za drogové trestné činy celkem (od prvního zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření do podání obžaloby nebo návrhu na potrestání nebo konečného rozhodnutí státního zástupce), 2008-2015

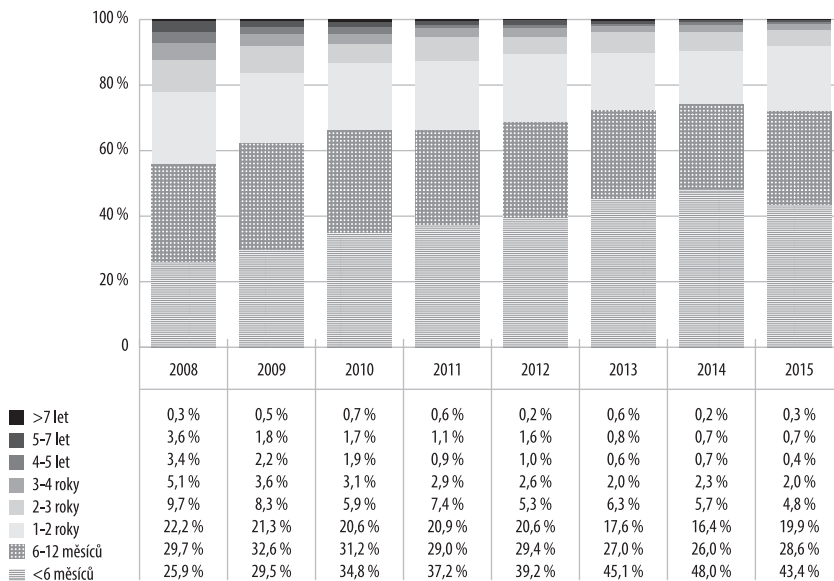

Zdroj dat: Databáze CSLAV „Přehled o délkách přípravného řízení od prvního zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření do podání obžaloby nebo návrhu na potrestání nebo konečného rozhodnutí státního zástupce“ (zvláštní sestavy).

31 U celkové kriminality podíl přípravných řízení, skončených do dvou měsíců, činí více než tři čtvrtiny, a stále se zvyšuje zejména podíl přípravných řízení, skončených do 2 týdnů (55 % v roce 2014).

Zrychlovalo se i **celé trestní řízení** v drogových věcech až do nabytí právní moci rozhodnutí (Graf 21). Podíl drogových trestních věcí, pravomocně skončených do 6 měsíců, stoupl v roce 2014 oproti roku 2008 o více než 20 % (i když v posledním sledovaném roce podíl této „nejkratší kategorie“ mírně poklesl). Oproti údaji za všechna trestní řízení v ČR, z nichž byla ve všech sledovaných letech do půl roku pravomocně skončena více než polovina řízení, jde ale opět o nižší zastoupení.

Graf 21: Rychlost vyřizování trestních věcí u drogových trestných činů (délka řízení ode dne zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření do dne právní moci), 2008-2015

Zdroj dat: Databáze CSLAV „Rychlost vyřizování fyzických osob (délka řízení ode dne zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření do dne právní moci)“ (zvláštní sestavy).

Tresty ukládané za drogovou kriminalitu

I když je tato studie zaměřena zejména na vývoj stavu registrované drogové kriminality v ČR, Graf 22 přináší i stručnou informaci o struktuře hlavních sankcí, ukládaných za tento typ trestné činnosti³². Jedním z deklarovaných cílů rekonstrukce byla i změna celkové filosofie ukládání sankcí, a to zejména jejich hierarchie, v rámci níž by byl trest odnětí svobody chápán jako „*ultima ratio*“ a byl by kladen důraz na individuální přístup k řešení trestních věcí předpokládající širokou možnost využití alternativních sankcí k zajištění pozitivní motivace pachatele (Vláda ČR, 2008). Pro větší přehlednost jsou v grafu drogové trestné činy rozděleny na dvě skupiny. První skupinu reprezentují trestné činy zaměřené na postih aktivit souvisejících s výrobou a distribucí, tedy nabídkou drog (nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a s jedy dle § 187 tr. zák. resp. § 283 tr. zákoníku; výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu dle § 188 tr. zák. resp. § 286 tr. zákoníku). Do druhé skupiny jsou zařazeny trestné činy, postihující jednání související s užíváním drog. Kromě přechovávání OPL a jedu pro vlastní potřebu (§ 187a tr. zák. resp. § 284 tr. zákoníku) sem patří i nový trestný čin nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL (§ 285 tr. zákoníku). Právě u této skupiny typově méně závažných trestných činů, kterých se dopouštějí sami uživatelé drog, by byla aplikace individuálního přístupu velmi vhodná. Trestný čin šíření toxikomanie (§ 188a tr. zák. resp. § 287 tr. zákoníku) kvůli své specifické povaze není zařazen ani do jedné z těchto kategorií.

Ze statistik nevyplývá, že by rekonstrukce měla zásadnější vliv na **skladbu ukládaných trestů**. Nejčastěji ukládaným trestem v obou skupinách byl podmíněně odložený trest odnětí svobody, který tvořil před i po rekonstrukci převážnou většinu uložených trestů.

Za trestné činy související s nabídkou drog byl poměrně často (ve srovnání s 15 % podílem u celkové trestné činnosti) ukládán i nepodmíněný trest odnětí svobody, který ve skladbě hlavních sankcí tvořil přibližně třetinu. Nicméně navzdory stoupajícím absolutním počtům jeho podíl pozvolně klesá (37 % v roce 2008 oproti 28 % v roce 2015). Ne až tak překvapivě jsou u této skupiny drogových trestných činů méně časté alternativní tresty. Nejčastěji z nich byl pachatelům ukládán trest obecně prospěšných prací, který tvořil ve sledovaných letech průměrně přibližně 5 % ze všech uložených hlavních sankcí.

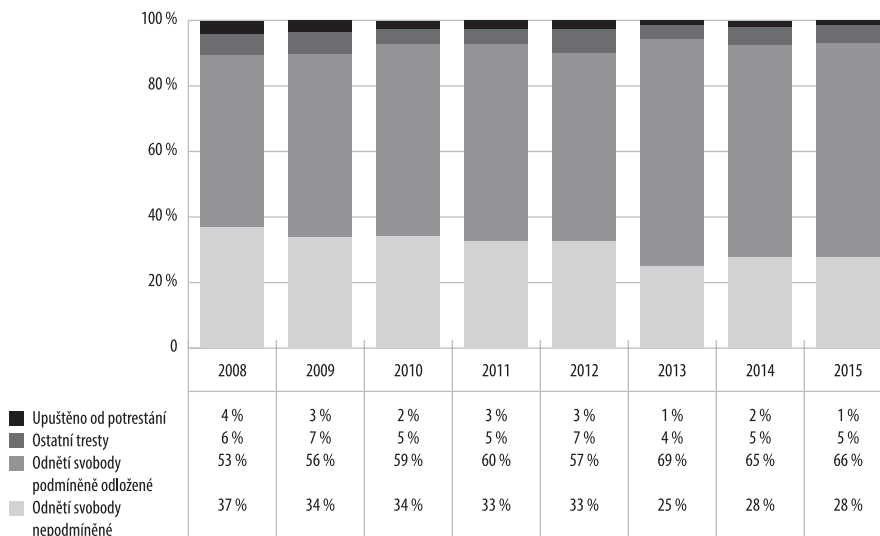
Ovšem navzdory svému výše zmíněnému cíli se rekonstrukce zásadně nedotkla ani skladby sankcí, ukládaných za drogové trestné činy související s užíváním drog. I když se od roku 2010 snížil podíl uložených nepodmíněných trestů odnětí svobody, dominuje stále odnětí svobody podmíněně odložené. Jiné tresty jsou ukládány jen velmi málo. Kromě trestu obecně prospěšných prací, jehož podíl se pohybuje průměrně kolem 7 % ze všech uložených sankcí, se počty ostatních uložených trestů pohybují pouze v jednotkách.

U trestného činu šíření toxikomanie je vzhledem k nízkým absolutním počtům komentování vývoje podílů jednotlivých ukládaných trestů značně problematické. Nejčastěji je ukládán trest odnětí svobody podmíněně odložený, jehož podíl na všech trestech ale ve sledovaných letech značně variuje (38 % v roce 2009, 98 % v roce 2015).

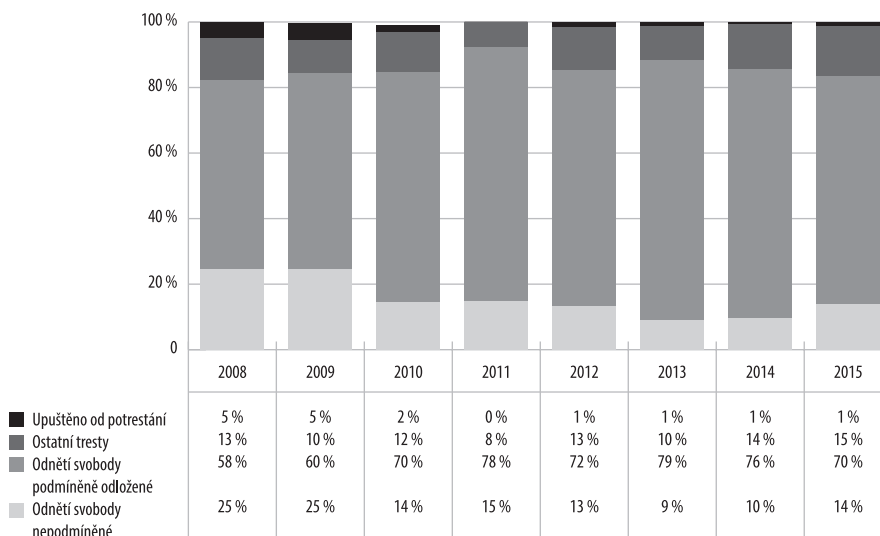
32 Více k sankcím ukládaným za drogové trestné činy viz (Zeman, Štefunková, & Trávníčková, 2015).

Graf 22: Skladba hlavních sankcí ukládaných za trestné činy související s nabídkou drog (§ 187 tr. zák./§ 283 tr. zákoníku; § 188 tr. zák./§ 286 tr. zákoníku) a trestné činy související s užíváním drog (§ 187a tr. zák./§ 284 tr. zákoníku; § 285 tr. zákoníku), 2008-2015

Trestné činy související s nabídkou drog

Trestné činy související s užíváním drog

Zdroj dat: Data báze CSLAV „Přehled o pravomocně vyřízených osobách podle soudů (odsouzených + vyřízených jinak)“ (zvláštní sestavy).

Závěr

Statistické indikátory primární drogové kriminality prošly v České republice ve sledovaném období let 2005–2015 zajímavým vývojem, kdy po několika letech stagnace znamenaly od roku 2010 prudký nárůst. Mezi lety 2009 a 2014 se zvýšil počet policíí ročně registrovaných drogových trestných činů o více než 80 %, a počet osob, ročně odsouzených za drogovou kriminalitu, téměř na dvojnásobek. Analýza vývoje drogové kriminality v kontextu drogové scény (Zeman, Štefunková, & Trávníčková, 2015) nicméně ukázala, že nárůst statistických ukazatelů neodpovídá zcela reálnému vývoji drogové kriminality (včetně latentní), ale lze jej přičítat i dalším faktorům. Zároveň se jedná o názorný příklad úskalí oficiálních statistik kriminality a o potvrzení nutnosti postupovat při jejich používání opatrně a s vědomím možných i skutečných souvislostí. Zmíněná analýza upozorňuje na epidemiologická data o užívání OPL v české společnosti, jež odůvodňují závěr, že výrazná většina primárních drogových trestných činů zde zůstává latentní, tj. v kriminálních statistikách se neobjeví. Počet registrovaných drogových trestných činů odráží mnohem více intenzitu a zaměření policejní práce při odhalování trestné činnosti, zejména objem kapacit, vyčleněných na drogovou kriminalitu. Pokud se postih drogové kriminality stal v posledních letech prioritou policie, a zároveň některé legislativní změny vytvořily prostor pro rychlejší vyřizování značné části případů drogové kriminality, výrazný nárůst indikátorů registrované drogové kriminality je zákonitý a do značné míry nezávislý na skutečném vývoji počtu všech drogových trestných činů, spáchaných v ČR.

To ostatně v jistém smyslu potvrdil i vývoj v roce 2015. Došlo sice k přerušení několikaletého trendu nárůstu celkové míry zjištěné drogové kriminality, ale indikátory jednotlivých drogových trestných činů se vyvíjely odlišně. Počet zjištěných trestných činů spojených s výrobou či distribucí drog i v roce 2015 rostl, byť minimálně, zatímco počet trestných činů, spočívajících v přechovávání drog pro vlastní potřebu či v pěstování rostlin drogy obsahujících pro vlastní potřebu, výrazně klesl. To nasvědčuje oprávněnosti závěrů o zintenzivnění policejní činnosti v oblasti kontroly drogové kriminality a jejím větším zacílením na typově závažnější formy tohoto druhu trestné činnosti.

Pokles u typově méně závažných forem drogové trestné činnosti lze v posledním roce zaznamenat i v justičních statistikách. Tady je ovšem potřeba mít na paměti časový posun mezi jednotlivými stadii trestního řízení, což znamená, že trendy z policejních dat se ve statistikách ministerstva spravedlnosti můžou projevit někdy až s několikaletým odstupem. V roce 2015 každopádně buď v důsledku zaměření policejní práce, nebo i vlivem aplikace výše zmiňovaného stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR (sp. zn. Tpjn 303/2014) poklesl u všech drogových deliktů počet věcí projednávaných ve zkráceném přípravném řízení. V tomto roce rovněž po několikaletém vzestupném trendu bylo odsouzeno méně osob za trestné činy související s užíváním drog (§ 284 a § 285 tr. zákoníku).

IV.

Současné formy kybernetické kriminality a možnosti jejich postihu

Úvod

Kybernetická kriminalita jako nástupce kriminality počítačové je dnes neoddělitelnou součástí světa tak, jak je kyberprostor nedílnou a dnes již neoddělitelnou součástí našeho světa (Smejkal, 2015, s. 93 a násl.). Jeho ochrana proti nelegálním aktivitám (kyberkriminalitě) se musí stát rovněž nedílnou součástí ochrany států a fyzických i právnických osob. Toto východisko platí dnes o to více, oč jsou všechny entity stále více závislé na informačních technologiích, a také o to více, oč se kyberprostor stává regulérním bojištěm.

Definice kyberprostoru

Termín kyberprostor (angl. cyberspace) použil údajně jako první americký spisovatel William Gibson na počátku 80. let ve své povídce Jak vypálit Chrome (Gibson, 1986). Tentýž autor popsal později ve svém románu Neuromancer (1984) kyberprostor jako „sdílenou halucinaci“: *„Kyberprostor. Sdílená halucinace každý den pocitovaná miliardami oprávněných operátorů všech národů, dětmi, které se učí základům matematiky... Grafická reprezentace dat abstrahovaných z bank všech počítačů lidského systému. Nedomyslitelná komplexnost. Linie světla seřazené v neprostoru myslí, shluky a souhvězdí dat.“* Následně se stal termín „kyberprostor“ předmětem zájmu filosofů, sociologů, ideologů a dalších netechnologických profesí, čím došlo k zamlžení či rozšíření jeho pojetí.

Tato umělecká vize, jakkoliv v podstatě výstižná, nemá nic společného se současným chápáním kyberprostoru jako něčeho, co spíše intuitivně, nežli striktně vědecky chápeme jako nehmotný svět informací, který vzniká vzájemným propojením informačních a komunikačních systémů. Toto prostředí umožňuje vytvářet, uchovávat, využívat a vzájemně si vyměňovat informace a je realizováno prostřednictvím počítačů propojených komunikačními sítěmi v celosvětovém měřítku (nikoliv pouze, ale převážně v rámci sítě Internet).

Podle § 2 písm. a) zákona o kybernetické bezpečnosti č. 181/2014 Sb. *se kybernetickým prostorem rozumí digitální prostředí umožňující vznik, zpracování a výměnu informací, tvořené informačními systémy, a službami a sítěmi elektronických komunikací.* Pojem kybernetického prostoru je podle důvodové zprávy k návrhu zákona definován jako „informační prostředí k realizaci informačních transakcí, které je vytvořeno technologiemi, jejichž definice a podmínky užívání upravují zvláštní zákony, tj. informačními systémy, službami a sítěmi elektronických komunikací“. Jedná se přitom i o takové informační systémy, služby a sítě elektronických komunikací, které nejsou připojeny k veřejné síti, tj. k internetu. (V dalším budeme souhrnně používat také označení „ICT“.)

S termínem „kyberprostor“, resp. „kybernetický prostor“ a „kyberkriminalita“ pracuje i Evropská unie – např. v rámci Europolu bylo počátkem roku 2013 zřízeno Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě (EC3). Tyto termíny najdeme coby notoriety v řadě dokumentů, aniž by nějaká definice mimo intuitivní vnímání, že něco jako kyberprostor existuje, byla vůbec provedena.

Kybernetická kriminalita

Kybernetická kriminalita je nástupcem kriminality počítačové, pod níž jsme chápali páchaní trestné činnosti, v níž figuruje určitým způsobem počítač jako souhrn technického a programového vybavení včetně dat, nebo pouze některá z jeho komponent, případně větší množství počítačů samostatných nebo propojených do počítačové sítě, a to buď a) jako předmět této trestné činnosti, ovšem s výjimkou té trestné činnosti, jejímž předmětem jsou popsaná zařízení jako věci movité, b) nebo jako nástroj trestné činnosti (Smejkal; Sokol; Vlček, 1995).

Dnes se útoky odehrávají v kyberprostoru tvořeném počítačovými sítěmi a jednotlivými prvky těchto sítí, mající přidělenou svoji IP adresu. Tedy nikoliv pouze počítače, ale cokoliv, co umí prostřednictvím protokolu TCP/IP či nějakého jiného komunikovat s jinými prvky v kyberprostoru. Lze tedy konstatovat, že kybernetická kriminalita je trestná činnost odehrávající se v kyberprostoru.

Přelom 20. a 21. století je současně i přelomem mezi „starými“ a „novými“ formami kybernetické kriminality. Dříve sestávala většina trestné činnosti z podvodů, porušování autorských práv (nepříliš vhodně, leč populárně označovaného jako počítačové pirátství), útoky na funkčnost počítačových systémů (nejprve fyzicky, posléze stále více na dálku, zejména pomocí virů), neoprávněné nakládání s osobními údaji, neoprávněné užívání počítačů a dalších zařízení, jakož i různé druhy skutkových podstat spojených s šířením informací (pornografie, nebezpečné vyhrožování a pronásledování, nekalá soutěž). Od „soukromých“ hackerů a útoků na peníze jsme se posunuli k útokům „státním“ a útokům na kritickou infrastrukturu a/nebo útokům ideologickým a propagačním.

Dnes to jsou především tyto skutkové podstaty, přičemž očekáváme jejich další nárůst:

1. *kyberterrorismus* v podobě útoků na funkčnost počítačových systémů a elektronických komunikací (zejména tzv. DoS a DDoS útoky, malware a spyware, elektromagnetické útoky atd.), vedoucí k naplnění skutkových podstat trestných činů jako jsou obecné ohrožení, poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení, sabotáž (Smejkal, 2015, s. 75 a násl.),
2. *útoky na obsah počítačových systémů a předávaných zpráv* (vyzvědačství, ohrožení utajované informace),
3. *šíření informací* ve prospěch útočníka a/nebo v neprospěch protivníka, případně ovlivňující třetí strany.

Zde je třeba zdůraznit, že při šíření informací může dojít k naplnění řady skutkových podstat podle platného trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.:

- Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci,
- Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob,
- Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod,
- Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka,
- Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka,
- Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia,
- Podněcování k trestnému činu
- Schvalování trestného činu.

Skutkové podstaty kybernetických trestných činů

Aby mohly být realizovány výše uvedené kriminální aktivity, dochází obvykle k naplnění skutkových podstat trestných činů:

§ 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací a

§ 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat.

U ust. § 230 odst. 1 se uvádí, že „Kdo překoná bezpečnostní opatření, a tím neoprávněně získá přístup k počítačovému systému nebo k jeho části...“. Znamená to, že není třeba žádné další jednání pachatele, jako je odcizení dat, poškození počítačového systému apod., stačí průnik jako takový. Stačí prostě učinit to, čemu se říká „hacknout“ počítač. Ustanovení tedy umožňuje postih jednání „jen to zkusím“, „jen se podívám“, což je změna oproti předchozí právní úpravě v rámci ust. § 257a zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona. Podmínkou ale je, že pachatel musí překonat bezpečnostní opatření. (Smejkal, 2015, s. 397 a násl.)

Ust. § 230 odst. 2 se již zaměřuje na to, co konal pachatel poté, co přístup k počítačovému systému nebo nosiči informací získal: „Kdo získá přístup k počítačovému systému nebo k nosiči informací (dále jen PS-NI) a

- a) neoprávněně užije data uložená v PS-NI,
- b) data uložená v PS-NI neoprávněně vymaže nebo jinak zničí, poškodí, změní, potlačí, sníží jejich kvalitu nebo je učiní neupotřebitelnými,
- c) padělá nebo pozmění data uložená v PS-NI tak, aby byla považována za pravá nebo podle nich bylo jednáno tak, jako by to byla data pravá, bez ohledu na to, zda jsou tato data přímo čitelná a srozumitelná, nebo
- d) neoprávněně vloží data do PS-NI nebo učiní jiný zásah do programového nebo technického vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat...“.

Naproti tomu ust. § 231 je zaměřeno na zamezení výroby a šíření nástrojů a metod umožňujících jednání popsané v ust. § 230. Podle odst. 1 „Kdo v úmyslu spáchat trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 odst. 1 písm. b), c) nebo trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1, 2 vyrobí, uvede do oběhu, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává

- a) zařízení nebo jeho součást, postup, nástroj nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k neoprávněnému přístupu do sítě elektronických komunikací, k počítačovému systému nebo k jeho části, nebo
 - b) počítačové heslo, přístupový kód, data, postup nebo jakýkoli jiný podobný prostředek, pomocí něhož lze získat přístup k počítačovému systému nebo jeho části, bude potrestán...“.
- (Smejkal, 2015, s. 411 a násl.)

Terorismus a kyberterorismus

Od kybernetické kriminality je jen krok – především v motivech, ale i kvantitativní, ke kyberterorismu. Co se pak týká posunu od terorismu ke kyberterorismu, pak je třeba říci, že kyberterorismus je zvláštním případem terorismu jako takového. Můžeme vycházet např. ze známé definice terorismu z 80. let z USA, podle níž „*Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.*“ (MV ČR, 2009).

Evropskou definici najdeme v čl. 1 Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu (Rada Evropské unie, 2002 a 2008). Podle něj jsou za teroristické trestné činy považována úmyslná jednání, která mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byla-li spáchána s cílem závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, nebo protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace:

- a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti,
- b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka,
- c) únos nebo braní rukojmí,
- d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty,
- e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy,
- f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní,
- g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů,
- h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů,
- i) výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v písm. a) až h).

S kyberterorismem souvisí zejména jednání ad d), ale nelze vyloučit využití informačních technologií i pro útoky ad a), b), e), g) a h) podle toho, nakolik bude příslušná infrastruktura závislá na informačních technologiích. Příkladem může být zavření kyslíku pacientům na jednotce intenzivní péče nebo provedení změn v určitém dopravním systému. Proto o kyberterorismu budeme hovořit v případě, že cílem nebo nástrojem útoku teroristů je informační systém nebo systém elektronických komunikací.

Čím dál víc dostávají střety asymetrický charakter, tím více se boj přesouvá od konvenčního vedení operací k různým formám, které – například ale nikoliv jen ve formě

tzv. kybernetické války, mohou s relativně nízkými náklady paralyzovat veškerá spojení, dopravu, energetické systémy, bankovníctví, průmysl i obranné prostředky technologicky vyspělejší země. (Smejkal, 2013, s. 142–149)

V zásadě můžeme tedy kybernetickou (někdy nazývanou jako informační) válku rozdělit do dvou kategorií: 1. útoky na nástroje (informační a komunikační infrastrukturu) a 2. útoky na obsah (včetně útoků obsahem). Do první skupiny budou patřit útoky na státní i vojenskou infrastrukturu (odříznutí velení nepřátelských sil od sil samotných, získání převahy v elektromagnetickém spektru, informační blokáda, narušování funkčnosti státních a vojenských subsystémů atd.). Do druhé ideologické působení, ovlivňování názorů a postojů lidí (protivníka), psychologická válka apod. Zcela obecně lze pak definovat informační válku jako konflikt vedený s cílem narušit či znemožnit protivníkovi shromažďování, transfer a zpracování informací a zároveň mu zabránit účinně provádět totéž (Bastl, 2007).

Již dnes se běžně hovoří o nové, páté dimenzi války v rámci globální počítačové sítě (po zemi, moři, vzduchu a kosmu).

Útoky na informační a komunikační infrastrukturu mohou být vedeny v rovině fyzické – od fyzického bombardování, přes kybernetické útoky (viry a jiný malware, DoS/DDoS apod.) až po elektromagnetické útoky na elektronická data na nosičích dat. Součástí kybernetické války ale jsou i kybernetické kriminální zločiny, mající za cíl (shodně s terorem):

- a) závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo, a/nebo
- b) protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, a/nebo
- c) závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace (Rada Evropské unie, 2001).

V tzv. Tallinském manuálu je kybernetický útok definován takto: „*Kybernetický útok je operace v kyberprostoru, ať už ofenzivní, nebo defenzivní, v jejímž důsledku je důvodné očekávat způsobení zranění či smrti osobám, nebo poškození či zničení věcí.*“ (Schmitt, 2013, s. 106).

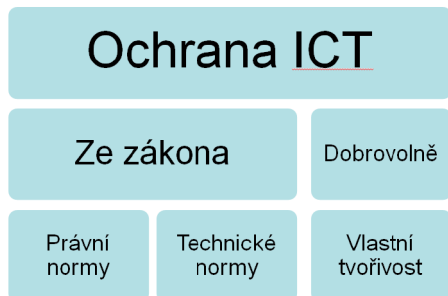
Formy boje proti kybernetické kriminalitě a kybernetické válce

Proti kybernetickému nebezpečí lze – stejně jako proti jakémukoliv jinému nebezpečí – bojovat prevencí a represí. Zde je ovšem preventivní složka daleko důležitější, a to úměrně významu fungování ICT systémů, na nichž je společnost prakticky absolutně závislá již nyní a podle daného trendu bude ještě více. Do oblasti prevence zahrnujeme:

1. budování zabezpečených ICT,
2. výchovu k bezpečnosti,
3. výzkum základní i aplikovaný,
4. mezinárodní spolupráci.

Body 2. až 4. bychom mohli učinit součástí, nebo nutnou podmínkou pro naplnění bodu prvního, nejdůležitějšího. Budování zabezpečených ICT systémů je nutnou podmínkou pro „přežití“ kybernetického útoku. Přitom ochranu ICT lze vystavět podle různých principů a zdrojů:

Obrázek 1: Přístupy k budování zabezpečených ICT systémů

Existují právní předpisy, které definují požadavky na budování a provoz zabezpečených ICT systémů v určitých oblastech, ale žádný předpis ryze obecný. I v takovém případě existuje nicméně důvod, proč ostatní systémy budovat stejně nebo podobně zabezpečeně; tím je minimalizace rizik a současně odpovědnost za škodu podle občanského zákoníku (Smejkal, 2015, s. 574 a násl.).

Nejvíce samozřejmě bude záležet na bezpečnosti systémů, které:

- pracují s utajovanými informacemi podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů,
- patří mezi prvky kritické informační infrastruktury nebo mezi významné informační systémy podle zákona č. 181/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti, nebo
- jsou informačními systémy veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

Zdrojem informací pro budování zabezpečených ICT ve výše uvedených kategoriích potom budou citované zákony a jejich prováděcí předpisy, jakož i doporučené technické normy, přičemž v této oblasti je nyní nejpodstatnější řada norem ISO 27000 (Mates a Smejkal, 2012, s. 305 a násl.). Kromě technických norem lze pracovat také s doporučeními, osvědčenými postupy (tzv. správnou praxí) apod., což najdeme zejména v knihovnách ITIL (IT Infrastructure Library), metodice COBIT (Control Objectives for Information and related Technology) apod. (AXELOS, 2015 a ISACA, 2015). Pokud by se správce ICT systému nechtěl vydat cestou dle norem ČSN ISO/IEC 27000, pak lze doporučit postup podle pravidel popsanych v zákonu č. 181/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti a jeho prováděcích předpisech, konkrétně vyhlášce č. 316/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti.

Do oblasti represe pak patří vyřešení těchto problémů, vyplývajících z vlastností počítačů a počítačových sítí (podrobně Smejkal, 2015, s. 495 a násl.):

1. problém jurisdikce,
2. problém odhalování trestné činnosti,
3. problém dokazování,

4. problém některých skutkových podstat nového trestního zákoníku, resp. chybějících skutkových podstat.

Co se týká problému jurisdikce, pak dojde-li v případě zločinu v kyberprostoru k jednání, které nelze přiřadit k určitému území tak, aby se dala odvodit jurisdikce, nelze v budoucnu vyloučit prosazení nějakého mezinárodního či evropského soudu pro kyberkriminalitu, který bude příslušný pro všechny trestné činy spáchané na území signatářů takové dohody. Z hlediska celosvětového postihu počítačové kriminality však tento postup není zatím prakticky uskutečnitelný. Nelze (bohužel) přepokládat, že by byla v dohledné době přijata a ratifikována např. na půdě OSN mezinárodní úmluva, která by zajistila aplikaci nějaké zvláštní jurisdikce pro kyberprostor. I zde lze očekávat, že vývoj půjde spíše cestou výkladovou či podpory aplikace konceptu místní působnosti.

Velmi kladně je třeba hodnotit nový evropský přístup, vycházející z Úmluvy Rady Evropy o počítačové kriminalitě (Convention on Cybercrime, ETS No. 185), který ve většině evropských trestních zákonů (včetně českého) zavedl zcela nové skutkové podstaty, a to i v oblasti kybernetické kriminality. Úmluva je poměrně dobrým základem pro postihování trestné činnosti v počítačových sítích, zejména na Internetu, neboť se kromě definování skutkových podstat zabývá i otázkami jurisdikcí a mezinárodní spolupráce. Problémem ale zůstává schopnost odhalovat tyto trestné činy, vypátrat a usvědčit pachatele a přesvědčit státního zástupce i soud o tom, že se trestný čin stal a kdo byl jeho pachatelem.

Jak dosáhnout větší efektivity trestního řízení pachatelů počítačové kriminality? Používáním nástrojů, které jsou schopny zavčas odhalit, že došlo k mimořádné události (expertní systémy, vyhodnocování statistik apod.), zadokumentovat, co se v systému stalo (auditní stopy, logy, forenzní audit) a – to je nezbytným třetím krokem – co nejrychleji takové podezření oznámit kvalifikovaným orgánům činným v trestním řízení. Samozřejmostí je zachování informačního systému v takovém stavu, aby nebyly stopy smazány, a zachování důvěrnosti tak, aby pachatel, který se ve většině případů nachází na důvěryhodném místě v řadách zaměstnanců organizace, nebyl varován.

Fyzické a datové objekty se stávají důkazy teprve tehdy, jsou-li akceptovatelné příslušnými orgány. Klíčovou je právě otázka prokazatelnosti, že se stopa nacházela na určitém místě a že v procesu od jejího zajištění do ukončení znaleckého zkoumání nebyla žádným způsobem modifikována (Porada, 2012, s. 104–108 a Smejkal, 2011, s. 102–114).

Rizika blízké budoucnosti

Autor vidí hlavní riziko budoucnosti v tom, že stále více zařízení bude připojeno k Internetu, a to v rámci dnes tak módního (a podnikatelsky zajímavého) trendu „Internet věcí“. Čím více zařízení bude připojeno (stane se součástí kyberprostoru), s tím větším rizikem zneužití musíme počítat. Nebudou to přitom převážně aktivity soukromníků, ale států nebo teroristických uskupení, popřípadě organizovaného zločinu. Nejcitlivější oblastí se zřejmě stanou útoky na technologické řídicí systémy, kde můžeme předpokládat naplnění skutkových podstat od terorismu a obecného ohrožení až po ublížení na zdraví. Stále více musíme počítat s útoky na informační a komunikační infrastrukturu státu – viz výše

k zákonu o kybernetické bezpečnosti. Musíme být tedy připraveni na technologický i společenský vývoj v této oblasti, a to jak po stránce prevence, tak po stránce represe, včetně protiútoků a preventivních útoků.

Závěr

Doposud se tvrdilo, že existující teroristické skupiny (např. islamistické) momentálně postrádají technické dovednosti, znalosti a schopnosti postulované dramatické útoky provést, a navíc jim zřejmě i chybí vůle se do těchto útoků pouštět, neboť se jim svým efektem mohou jevit jako podřadné vůči těm bombovým a dalším, jejichž výsledkem je extrémní násilí na civilistech.

Podle názoru autora to je neopodstatněný optimismus, neboť lze očekávat, že jsou postupně budovány i organizační složky schopné takovýchto technologických útoků v zájmu určité ideologie. Současné trendy „Internetu věcí“, automatizované komunikace mezi systémy (M2M) a stále širšího nasazování technologických řídicích systémů (SCADA) vytvářejí výborné prostředí pro kyberútoky. A je jen otázkou času, kdy nebudou útočníci střílet z kalašnikovů v kavárnách, když mohou házet bomby na informační a řídicí centra nebo je zahltit útoky typu DDoS (Smejkal, 2015, s. 534 a násl.).

Proto je třeba zejména hledět na preventivní obranu, ovšem nevzdávat se ani možnosti represe, a to včetně odpovědi na kyberútok nejen kybernetickým, ale i „nekybernetickým“, tedy konvenčním způsobem.

Z hlediska ochrany před kybernetickou kriminalitou je třeba vycházet ze základních postulátů:

1. Prevence je důležitější než represe.
2. V případě bezpečnostního incidentu je třeba získat co nejvíce důkazů a zadokumentovat je.
3. Úspěšný postih pachatelů kybernetické kriminality předpokládá zvládnutí právní procesní a hmotné složky trestního řízení, existenci skutkových podstat umožňující stíhání nových způsobů jednání pachatelů a zvládnutí dokazování v souladu s právními předpisy.

v.

Oběti kriminality zaevidované v policejní statistice v roce 2015 v ČR

Úvodem kapitoly věnované obětem kriminality se zaměříme na některé události, které se během roku 2015 v České republice nebo v zahraničí výrazněji dotkly problematiky osob poškozených trestnou činností. U nás je třeba zmínit především zahájení provozu bezplatné nonstop telefonické Linky pomoci obětem kriminality a domácího násilí s číslem 116 006. (Číslo 116 xxx byla Evropskou komisí pro členské státy EU vyhrazena pro služby se sociální hodnotou.) Česká republika je teprve sedmou zemí EU, která linku pomoci s tímto číslem používá (Houdek, 2015). Linka, jak vyplývá z ročního vyhodnocení její činnosti, na území ČR pomohla v prvním roce svého působení hlavně obětem domácího násilí, nebezpečného pronásledování a osobám s problémy v mezilidských vztazích, především sousedských. Mezi volajícími na linku byly ze dvou třetin ženy (Redakce, 2016). Zahájení provozu této nové linky pomoci bylo oficiálně oznámeno 20. 2. 2015 na tiskové konferenci Bílého kruhu bezpečí (dále též BKB) u příležitosti Evropského dne obětí kriminality.

Z dalších aktivit roku 2015 týkajících se konkrétní pomoci osobám poškozeným v ČR trestnou činností můžeme např. zmínit poměrně rozsáhlou práci s oběťmi trestné činnosti realizovanou Probační a mediační službou ČR nebo aktivity policejních psychologů a krizových interventů v systému psychologické pomoci obětem trestné činnosti a obětem dalších mimořádných událostí. Nelze opominout ani některá přijatá legislativní opatření – např. zákon č. 86/2015 Sb., kterým došlo k rozšíření podmínek, za jejichž splnění lze zajistit majetek obviněného na nároky poškozeného, nebo zákon č. 77/2015 Sb., jímž byla zvýšena přeshraniční ochrana obětí trestné činnosti (podrobně viz např. Zpráva o situaci, 2015).

K Evropskému dni obětí kriminality vydala v roce 2015 prohlášení významná nadnárodní organizace orientovaná na problematiku obětí kriminality Victim Support Europe (dále též VSE). Reagovala v něm i na teroristický útok v Paříži v lednu 2015. V této souvislosti bylo v jejím prohlášení rovněž uvedeno, že zatím nejsou ve všech evropských zemích (právě tak ale i mnohde jinde ve světě), k dispozici organizace na pomoc obětem násilí a kriminality. V prohlášení bylo také apelováno na jednotlivé členské státy EU, aby, pokud tak ještě neučinily, zřídily co nejrychleji služby pro oběti trestných činů a násilí a aby ještě v roce 2015 zavedly směrnice EU týkajících se obětí kriminality do práv obětí ve své legislativě (Vitoušová, 2015).

V květnu 2015 Victim Support Europe pořádala svoji již 25. konferenci s názvem Victims of Crime in Europe: the Future is Now. (Oběti kriminality v Evropě: budoucnost je nyní.) Na konferenci byla, mimo jiných projednávaných témat, též diskutována specifika obětí teroristických útoků (mass attack victims) a byly probírány možnosti následné intervence u takových obětí. Bylo konstatováno, že vyrovnávání se s traumatem v těchto případech bývá komplikovanější a vyžaduje delší čas. Děje se tak i proto, že teroristické útoky a atentáty nepoškozují jen jednotlivce, ale celou komunitu. Z hlavních úkolů VSE výtýčených konferencí na další rok můžeme zmínit např. záměr věnovat větší pozornost mužům – obětem kriminality, kteří zatím pomoc příliš nevyhledávají (apelace na muže by se měla nést v duchu: buďte silní a vyhledejte pomoc) nebo hledání správných proporcí mezi dobrovolnictvím, nestátním a státním provozováním služeb pomoci obětem kriminality či záměr prosadit povinná školení z praktické viktimologie u profesí, které přicházejí do přímého kontaktu s oběťmi trestné činnosti a násilí (viz podrobně Čírtková, 2015).

Další konference Victim Support Europe se konala v roce 2015 v Evropském parlamentu. Měla název Zavedení práv obětí: Kde jsme? Konference soustředila pozornost na uvádění do života směrnice zavádějící minimální standardy práv, podpory a ochrany obětí trestné činnosti (Směrnice 2012/29/EU ze dne 25. října 2012), které mělo být splněno do listopadu 2015 ve všech členských zemích Evropské unie. Pět zemí Unie bylo v tomto směru v době konání konference úspěšných, další země zavedly nová pravidla jen zčásti (Straka, 2015).

Z důležitých zahraničních událostí v roce 2015 ještě zmíníme konání 15. Mezinárodního sympozia Světové viktimologické společnosti (World Society of Victimology / WSV/), které se konalo v červenci uvedeného roku v Austrálii. Sympozium neslo název Victimization, Justice and Healing: Challenging Orthodoxy (Viktimizece, spravedlnost a zmírňování následků: výzvy pro soudobou praxi). Sympozium se svými příspěvky dotklo následujících tematických okruhů: a/ potřeby zranitelných a utlačovaných populací (např. domorodého obyvatelstva, migrantů, obětí národních konfliktů, obětí přírodních pohrom apod.), vyhledávání jejich potřeb, odezva na ně, b/ současné uvažování o prevenci v oblasti viktimizace násilím a reakce na násilí, c/ nové formy viktimizace v 21. století, d/ zlepšení reakcí na viktimizaci, spolupráce, reformy systémů (např. různé přístupy ke kompenzacím škod způsobených obětím, restorativní justice a usmiřovací přístupy, advokacie pro přeživší apod.), e/ napomáhání při rekonvalescenci obětí zločinu, jejich rodin a komunit, f/ oběti globálního a nadnárodního zločinu (WSV-15th International symposium, 2015). Z uvedeného je zřejmé, že šíře záběru příspěvků sympozia byla značná, a to i s ohledem na to, že WSV pojímá oběti mnohem širěji než jen jako oběti kriminality. Bere v potaz, jak plyne i z výše zmíněného, např. i oběti různých mezinárodních vojenských nebo interetnických konfliktů, obětí kolonizace, státního teroru, přírodních katastrof apod. Další sympozium této významné mezinárodní organizace, která se do velké šíře věnuje otázkám obětí, se bude konat v roce 2018 v Číně.

Vrátíme se nyní na území naší republiky k osobám, které byly poškozeny trestnou činností. Budeme dále prezentovat pohled na oběti kriminality vycházející především z informací obsažených v policejních statistikách.

Uspořádání informací o Policií ČR evidovaných obětech kriminality za rok 2015 v této kapitole necháváme podobné tomu, jaké bylo v minulých letech, aby se pravidelní uživatelé dat uváděných v této kapitole v každoročně nových údajích lépe orientovali.

Policejní údaje o osobách poškozených trestnou činností rozebíráme proto, že jsou v ČR stále významným zdrojem informací o obětech kriminality na území celé naší republiky. Vypovídací hodnotu policejních údajů o obětech kriminality je ale třeba posuzovat se znalostí, jak jsou tyto údaje shromažďovány.

Policie při sběru dat o osobách zasažených kriminalitou jednotlivé „živé“ oběti trestné činnosti eviduje pouze **alternativně** jakožto objekty napadení (osoby) vedle objektů obecné a hospodářské kriminality a objektů soukromých (viz podrobně dále). Údaje o obětech (osobách) jsou shromažďovány policií pouze **u vybraných trestných činů**. Policejní statistiky zaměřené na oběti kriminality v důsledku toho obsahují údaje především o obětech trestných činů spadajících podle policejního vymezení do násilné a do mravnostní kriminality. Oběti (osoby) majetkové kriminality jsou ve statistice obětí zaznamenávány policií

jen u některých trestných činů této povahy³³. Nicméně i při uvedené omezené vypovídací schopnosti policejních dat týkajících se obětí kriminality (osob) v ČR, vzhledem k tomu, že **police sbírá tato data dlouhodobě celorepublikově stále stejným způsobem**, jsou v ČR tyto policejní údaje bezesporu důležitým ověřitelným informačním zdrojem. Další pravidelná přehledová data k obětem kriminality např. z celorepublikových viktimologických výzkumů (které se obvykle zabývají i latencí), nejsou u nás zatím k dispozici a roční statistická data organizací, které se snaží pomáhat obětem zločinu, jsou zase obvykle jen velmi dílčí. Je pak zřejmé, že dále uváděné údaje k obětem kriminality, které jsme čerpali z policejních statistik, je třeba vnímat jako zatím v ČR základní, ale hrubý nástin reality za pomoci dat, která mají svoje omezení (podrobně ke sběru dat viz dále).

V této kapitole uvedené údaje o obětech trestné činnosti pocházejí z dat, která policie zaznamenává během krátkého období od okamžiku, kdy jí byla trestná činnost oznámena nebo k ní policie dospěla na základě vlastních poznatků. Údaje o obětech nejsou samotnou policií standardně podrobně zpracovávány a zveřejňovány. Dále proto o policejních datech týkajících se obětí kriminality obsírněji informujeme. Níže uváděná a analyzovaná data o obětech byla od Policie ČR (dále též PČR) vyžádána IKSP s cílem připravit tuto kapitolu o obětech trestné činnosti.

Při interpretaci dále prezentovaných údajů o evidovaných obětech trestné činnosti za rok 2015 na území České republiky z dat Policie ČR **je nutné brát v úvahu** následující skutečnosti:

- a) *V terminologii policejní statistiky týkající se kriminality jsou lidé, kteří se stali oběťmi trestné činnosti, registrováni jako tzv. „objekty napadení-osoby“. Policie ve své statistice pak dále eviduje ve formuláři o trestném činu vedle „objektů napadení osob“ také „objekty obecné kriminality“, „objekty hospodářské kriminality“ a „soukromé objekty“.*
- b) *Ve formuláři o trestném činu jsou mezi **objekty napadení – osobami** zvlášť registrovány „osoby-muži“ a „osoby-ženy“ (tedy jednotlivci), které je možno dále členit podle věku, taktického a sociálního hlediska, podle následků trestné činnosti (úmrť, zranění, jiné následky, bez následků) a zvlášť jsou registrovány „osoby-skupiny osob“ (s možností třídění pokud jde o strukturu skupiny, věkové složení skupiny, taktické hledisko, další hledisko a pokud jde o následky trestné činnosti: úmrť, zranění, jiné následky, bez následků).*
- c) *U osob, které tvoří „objekty napadení – skupiny osob“, není vždy technicky možné zjistit jejich pohlaví, protože v číselníku ke struktuře skupiny je Policií ČR rozlišováno následující členění osob:*
1. muž a žena	B. jeden muž, tři ženy	K. tři muži	S. šest žen
2. dva muži	C. dva muži, jedna žena	L. čtyři muži	T. čtyři muži, jedna žena
3. dvě ženy	D. dva muži, dvě ženy	M. pět mužů	U. čtyři muži, dvě ženy
4. více mužů než šest	E. dva muži, tři ženy	N. šest mužů	V. pět mužů, jedna žena
5. více žen než šest	H. tři muži, jedna žena	O. tři ženy	W. jeden muž, čtyři ženy
6. jiné složení skupiny	I. tři muži, dvě ženy	P. čtyři ženy	X. dva muži, čtyři ženy
A. jeden muž, dvě ženy	J. tři muži, tři ženy	R. pět žen	Z. jeden muž, pět žen

33 V rámci majetkové kriminality jsou evidovány oběti kapesních krádeží, krádeží jiných na osobách a krádeží při pohlavním styku (Zpráva o situaci, MV 2015).

Dále potom rovněž, vzhledem ke způsobu policií prováděné kategorizace věkového složení skupiny, nelze získat údaje o věku všech poškozených jedinců tvořících skupiny osob.

d) Policejní statistika sleduje pro své potřeby tam, kde objektem napadení byla skupina, obvykle hlavně počet skupin.

e) Při interpretaci počtů obětí kriminality evidovaných Policií ČR je třeba, aby si uživatel údajů rovněž uvědomil, že policií realizovaná evidence obětí kriminality – „objektů napadení: osob“ – je prováděna následujícím způsobem. Policie ve formuláři o trestném činu (pol. 08 – objekt napadení) **při evidenci do formuláře zaznamenává JEN JEDNU VARIANTU z celku šesti variant objektů napadení** (tedy volí jednu z následujících variant již výše uvedených: muž, žena, skupina osob, objekty obecné kriminality, objekty hospodářské kriminality, soukromý objekt). Údaje o „živých“ objektech napadení jsou tedy vybírány **variantně**.

Z výše uvedeného lze pak usuzovat, že při evidenci např. majetkové kriminality může být policií evidován přednostně objekt napadení „věcný“ před „živým“ objektem napadení – osobou. Policie pro své potřeby z profesního hlediska může upřednostňovat např. právě u majetkové kriminality poznatky o předmětu útoku pachatele (peníze, věc atd.) a až druhotným zájmem je zjistit, komu bylo vlastně ublíženo. Poškozená osoba-oběť trestné činnosti se tak vůbec nemusí u majetkové kriminality dostat do policií vykazované evidence týkající se obětí.

Obvykle pak oběti kriminality, coby jednotlivé fyzické osoby – „živé“ objekty napadení, které české policejní statistiky zaznamenávají, spadají, jak již bylo výše uvedeno, hlavně do oblastí trestné činnosti násilné, trestné činnosti mravnostní a jen do části majetkové trestné činnosti.

f) Při interpretaci počtů **evidovaných** obětí kriminality zaznamenaných Policií ČR je dále rovněž třeba, aby si uživatel uvědomil, že v nich nejsou obsaženy údaje z oblasti tzv. latentní kriminality, tedy uváděné počty neobsahují např. osoby postižené trestnou činností, které svoje poškození oficiálně neohlásily apod.

Ze skutečností uvedených v bodech a) – e) a i z předcházejícího textu tedy vyplývá, že u dále námi předkládaných údajů získaných z dat Policie ČR je odpovídající používat pojem **minimální počet policií evidovaných obětí trestné činnosti**.

Celkový **minimální počet policií evidovaných obětí kriminality v ČR se vypočítává následujícím způsobem: počty osob, které tvoří „objekty napadení-skupiny osob“ se přičtou k počtům „objektů napadení-osobám /mužům a ženám/“.** (Další úplně přesné členění sumy všech těchto osob podle jejich věku či pohlaví, jak jsme již konstatovali výše, není technicky možné).

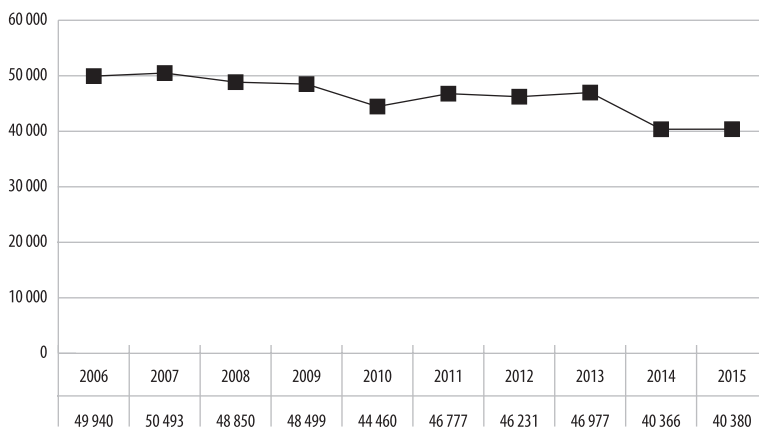
Výše uvedeným způsobem bylo z údajů Policie ČR zjištěno, že v naší republice **minimální počet evidovaných obětí kriminality v roce 2015 činil 40 380 jedinců³⁴**.

34 Protože jako zdroj dat o obětech trestné činnosti byly použity neopravené (nevyčištěné) sestavy dat Policie ČR, některé údaje uváděné v tabulkách, grafech a přílohách této publikace se mohou mírně lišit.

Z porovnání tohoto údaje s údajem o minimálním počtu policíí evidovaných obětí kriminality (osob) za předcházející rok 2014 plyne, že v roce 2015 se policíí zaevidované množství kriminalitou poškozených jednotlivců nijak výrazně nezměnilo (nárůst činil 14 osob) (viz Tabulka 15).

Graf 23 ukazuje vývoj počtu policíí evidovaných objektů napadení-osob (obětí) během dekády 2006 až 2015. Z dat je zřejmá skutečnost konstatovaná výše, že celkové minimální počty policíí evidovaných obětí kriminality za poslední dva roky zůstaly obdobné. Oproti předcházejícím letům se ale o několik tisíc snížily.

Graf 23: Minimální počty policíí evidovaných obětí kriminality v letech 2006-2015*, ČR³⁵

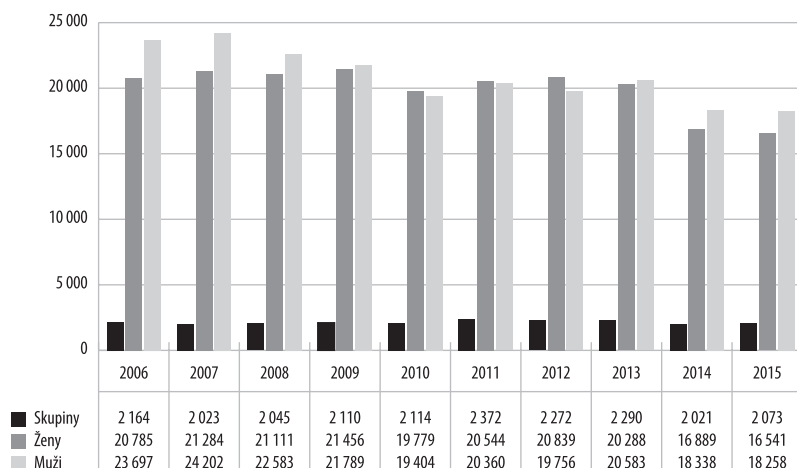
*Od 1. 1. 2010 je účinný nový trestní zákoník

Graf 24 ukazuje vývoj počtu policíí evidovaných objektů napadení – osob v období let 2006 až 2015 podle policejního členění na muže, ženy a skupiny osob. V roce 2015 bylo policíí zaevidováno minimálně 18 258 obětí kriminality – mužů a minimálně 16 541 obětí kriminality – žen. Počet obětí – mužů oproti předcházejícímu roku se poněkud snížil (o 80 osob), právě tak jako se snížil i počet obětí – žen (o 348 osob).

V roce 2015 se podle policejních záznamů stalo oběťmi kriminality 5 581 jedinců ve 2 073 objektech napadení – skupinách osob. Vybrané podrobnější údaje o jednotlivých tvořících objekty napadení – skupiny osob a o počtech skupin obětí u jednotlivých trestných činů lze nalézt v Tabulkách 10 a 11. Údaje o evidovaných obětech kriminality v roce 2015 dělených podle vybraných věkových skupin a podle pohlaví viz Tabulka 16 a 17.

35 Grafy 23–26 a tabulky 9–21 uvedené v této kapitole zpracovala z údajů Policejního prezidia ČR M. Martinková.

Graf 24: Počty policíí evidovaných objektů napadení-osob (mužů, žen) a objektů napadení-skupin osob, 2006 – 2015*, ČR

*Od 1. 1. 2010 je účinný nový trestní zákoník

Rozbor minimálního počtu policíí evidovaných objektů napadení – osob v roce 2015 v České republice ukázal, že nejvíce osob mezi všemi evidovanými oběťmi trestné činnosti bylo na území naší republiky, obdobně jako v letech minulých, poškozeno *krádežemi* (52,1 %), dále pak *úmyslným ublížením na zdraví* (14,2 %), *nebezpečným vyhrožováním* (7,3 %) a *loupežemi* (5,4 %). Další část obyvatel byla zasažena v roce 2015 takovými trestnými činy jako je *vydírání* (3,5 %). Dvě procenta jedinců byla poškozena *pohlavním zneužíváním* (2 %), dále *znásilněním* (1,5 %), *týráním osoby žijící ve společném obydlí* (1,5 %), *nebezpečným pronásledováním* (1,4 %) a *ublížením na zdraví z nedbalosti* (1,1 %).

Srovnání rozdílů v zastoupení obětí vybraných trestných činů v celkovém minimálním množství policíí evidovaných obětí kriminality v ČR v roce 2015 oproti roku 2014 lze pak sledovat v tabulce 9 (oběti trestné činnosti evidované policíí za rok 2015 v ČR viz Tabulka 15).

Tabulka 9: Rozdíly zastoupení obětí vybrané trestné činnosti spadající podle policejního vymezení do násilné kriminality v celkovém minimálním počtu policíí evidovaných obětí kriminality v ČR v roce 2015 oproti roku 2014

Heslo takticko- statistické klasifikace	§§ TZ	Podíl obětí na celkovém počtu policíí evidovaných obětí tr.č. za uvedený rok v %	Rozdíl podílu obětí na celkovém počtu policíí evid. obětí tr.č. v r. 2015 oproti r. 2014	Rozdíl v počtu obětí v celkovém množství policíí evid. obětí tr. č. v r. 2015 oproti r. 2014
		rok 2015	%	Abs.
Úmyslné ublížení na zdraví	145,146, 146a	14,2	0	+ 19
Nebezpečné vyhrožování	353	7,3	+ 0,2	+84
Loupež	173	5,4	- 1,2	- 513
Vydrání	175	3,5	- 0,2	- 113
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324, 325,326	2,7	- 0,5	- 180
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	1,5	- 0,1	- 43
Nebezpečné pronásledování	354	1,4	0	- 13
Týrání svěřené osoby	198	0,6	+ 0,1	+ 49
Omezování a zbavení osobní svobody	170,171	0,5	- 0,2	- 72
Vražda /vč. pokusu a přípravy/	140	0,5	+ 0,1	+ 19
Usmrcení z nedbalosti	143	0,3	+ 0,1	+25

Pokud nahlížíme celkový minimální počet policíí evidovaných napadených osob – obětí v roce 2015 v ČR z **hlediska následků**, které trestná činnost na těchto lidech zanechala, pak z tabulky 2 plyne, že **0,7 %** obětí (tj. 294 osob) **zemřelo** v uvedeném roce v důsledku vůči nim spáchaných trestných činů.

Zraněna byla téměř pětina obětí kriminality (**17,7 %**).

Jiný následek trestného činu (např. poškození či ztráta majetku, psychický šok apod.) byl zaznamenán u téměř 70 % obětí (**69,5 %**, z nichž dvě třetiny tvořily oběti trestného činu krádeže, asi 7 % obětí nebezpečného vyhrožování, zhruba 5 % obětí loupeže, a bezmála 3,5 % obětí vydírání).

Tzv. bez následků (vážných) bylo podle záznamů Policie ČR **12,1 %** obětí trestné činnosti.

Tabulka 10: Následky trestné činnosti u policíí evidovaných obětí kriminalit v období let 2010 až 2015 v České republice: minimální počty obětí³⁶ (Jedná se o „objekty napadení – osoby“ plus osoby tvořící „objekty napadení – skupiny osob“. Dělení odpovídá policíí sledovaným následkům trestných činů pro oběti kriminality)

rok	Následky									
	úmrť		zranění		jiný následek		bez následku		obětí celkem	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	304	0,7	7 241	16,3	29 174	65,6	7 741	17,4	44 460	100
2011	310	0,7	7 805	16,7	30 128	64,4	8 534	18,2	46 777	100
2012	337	0,7	7 649	16,6	30 552	66,1	7 693	16,6	46 231	100
2013	275	0,6	7 698	16,4	32 065	68,2	6 939	14,8	46 977	100
2014	271	0,7	7 281	18,0	27 309	67,7	5 505	13,6	40 366	100
2015	294	0,7	7 153	17,7	28 059	69,5	4 874	12,1	40 380	100

Mezi policíí zaevidovanými 294 osobami (viz Tabulka 10), které v roce 2015 v České republice **zemřely** na následky trestné činnosti proti nim spáchané, byly nejčastěji, a to asi ze třetiny, oběti trestného činu vraždy (34 %, 100 osob), dále z 30 % oběti trestného činu usmrcení z nedbalosti (89 osob) a asi ze 16 % oběti trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti (48 osob). Oběti trestného činu úmyslného ublížení na zdraví zde byly zastoupeny z 11,6 % (34 osob). Kromě toho pak byly z 6,5 % mezi zmíněnými 294 zemřelými oběti kriminality zastoupeny oběti tzv. ostatní trestné činnosti (19 osob). Dále po jedné osobě přišly o život v důsledku trestného činu také oběti znásilnění, vraždy novorozence matkou a dvě osoby zemřely v důsledku ostatní násilné trestné činnosti.

Mezi osobami, které zemřely na následky trestné činnosti vůči nim spáchané, byly v roce 2015, jak plyne z výše uvedeného, obdobně jako v předcházejícím roce, nejčastěji oběti trestných činů vraždy (§ 140 TZ), usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ) a ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148, 147, 143 TZ). Dále se podrobněji zaměříme na údaje o obětech prvních dvou uvedených trestných činů.

Oběti trestného činu **vraždy** (vč. pokusu a přípravy – § 140 TZ) tvořily v roce 2015 0,5 % (0,49) minimálního počtu všech policíí evidovaných objektů napadení – osob (197 jedinců).

Z dat uvedených v Tabulce 11 (a z dat v Tabulce 20), která ukazuje v přehledu vývoj počtů obětí trestného činu vraždy v ČR od roku 1996 do roku 2015), je zřejmé, že absolutní počet obětí vražd v roce 2015 se o 19 osob zvýšil oproti roku předcházejícímu. Jak je rovněž patrné z Tabulky 11, ze 197 obětí trestného činu vraždy jich plná polovina v roce 2015 přišla o život, zraněna byla třetina z nich a zhruba desetina jich utrpěla tzv. jiné následky.

36 Přehled údajů o následcích trestné činnosti pro oběti u policíí evidovaných obětí kriminality za období let 1996 až 2015 viz tabulka 21.

Tabulka 11: Počty policíí evidovaných obětí trestného činu vraždy (včetně pokusu a přípravy – § 140 TZ) v období let 2010 až 2015, ČR (Dělení odpovídá policíí sledovaným následkům trestných činů pro oběti kriminality)

rok	Následky									
	úmrť		zranění		jiný následek		tzv. bez následků		obětí celkem	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2010	103	53,1	64	33,0	19	9,8	8	4,1	194	100
2011	85	44,0	89	46,1	10	5,2	9	4,7	193	100
2012	104	50,5	88	42,7	12	5,8	2	1,0	206	100
2013	91	44,2	90	43,7	19	9,2	6	2,9	206	100
2014	84	47,2	76	42,7	18	10,1	0	0	178	100
2015	100	50,8	66	33,5	26	13,2	5	2,5	197	100

Oběti trestného činu vraždy tvořili v roce 2015, jak je zřejmé z Tabulky 12, nejméně ze 46,2 % muži a minimálně ze 24,4 % ženy. Zhruba 30 % obětí vražd pak tvořili jednotlivci v objektech napadení – skupinách osob (osoby bez rozlišení pohlaví).

Mezi oběťmi vražd (viz též Tabulka 12) se vyskytly v roce 2015 z poloviny oběti vražd, které byly motivovány osobními vztahy (100 osob – mezi nimi bylo minimálně 44 % mužů a 34 % žen), ve čtyřech procentech se jednalo o oběti vražd loupežných a ve stejném množství o oběti vražd na objednávku. Jedním procentem byly mezi oběťmi vražd zastoupeny oběti vražd sexuální motivovaných. Plných 40 % obětí trestného činu vraždy tvořily v roce 2015 oběti vražd tzv. ostatních.

Tabulka 12: Počty policíí evidovaných obětí trestného činu vraždy (včetně pokusu a přípravy – § 140 TZ) v roce 2015, ČR. Dělení podle pohlaví obětí a podle policejního členění typů vražd

Vraždy:	Oběti			Celkem osob
	muži	ženy	osoby ve skupinách	
motivované osobními vztahy	44	34	22	100
loupežné	5	1	2	8
na objednávku	2	0	6	8
sexuální	0	2	0	2
ostatní	40	11	28	79
Celkem osob	91	48	58	197

Oběti trestného činu **usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ)** byly v roce 2015 mezi oběťmi zemřelými v důsledku kriminality vůči nim spáchané druhou nejpočetnější skupinou. Jednalo se celkem o 99 osob. Oběťmi tohoto trestného činu se stalo v roce 2015 o 25 osob více než v roce 2014 – viz Tabulka 13.

Tabulka 13: Počty policíí evidovaných obětí trestného činu usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ) a zabití (§ 141 TZ) v období let 2010 až 2015, ČR

Rok:	Oběti tr. činu usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ)	Oběti tr. činu zabití (§ 141 TZ)
2010	46	1
2011	88	0
2012	74	4
2013	80	0
2014	74	2
2015	99	2 (muži)

Muži tvořili, jak je zřejmé z tabulky 14, minimálně 56,6 % obětí trestného činu usmrcení z nedbalosti, nejméně 28,3 % ženy. Zhruba 15 % obětí trestného činu usmrcení z nedbalosti představovaly oběti ve skupinách osob (osoby bez rozlišení pohlaví).

Tabulka 14: Počty policíí evidovaných obětí trestného činu usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ) v roce 2015, ČR. Dělení podle věku (v letech) a pohlaví obětí.

Muži ve věku:				Ženy ve věku:			Osoby ve skupinách	Oběti celkem
0–17	18–60	60+	neuvedeno	0–17	18–60	60+	Bez rozlišení věku a pohlaví	
8	28	17	3	0	9	19	15	99

Věk obětí trestné činnosti je rovněž možným hlediskem hodnocení vyskytující se kriminality ve státě. Z Grafů 25 a 26 a také z Tabulek 16 a 17 lze získat přehled o minimálním počtu v ČR policíí evidovaných obětí trestné činnosti za rok 2015 podle věkových kategorií tak, jak to umožňují policejní podklady. (Údaje v uvedených tabulkách a grafech nezahrnují jedince, kteří tvořili zvlášť policíí evidované objekty napadení – skupiny osob.)

Na základě údajů obsažených v naposledy zmíněných grafech a tabulkách lze konstatovat, že mezi věkově identifikovanými oběťmi kriminality, podobně jako v letech minulých, byla mezi ženami i mezi muži v roce 2015 trestnou činností nejčastěji zasažena věková skupina obětí „od 18 do 30 let“ (ženy 34,5 %, muži 37,2 %) a věková skupina „od 40 do 60 let“ (ženy 21,8 %, muži 22,8 %).

Z údajů uvedených v Tabulkách 16 a 17 lze také zjistit, že v roce 2015 policíí evidované **oběti trestné činnosti ve věku do 18 let tvořily nejméně 9 %** minimálního počtu všech policíí zaregistrovaných obětí kriminality na území naší republiky (**nejméně 3 624 jednotlivců**)³⁷.

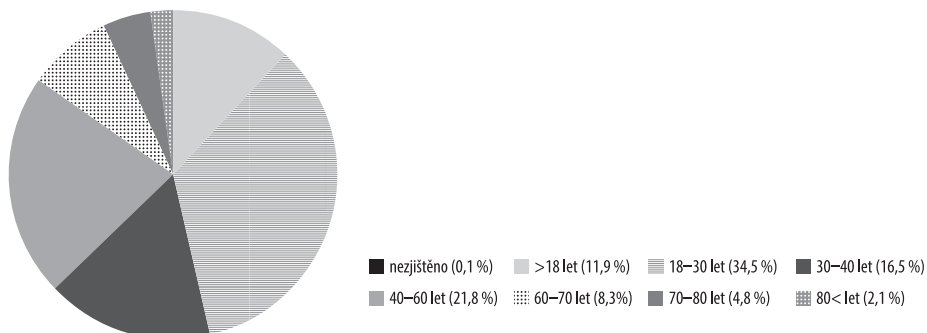
V roce 2015 v ČR policíí evidované **oběti trestné činnosti ve věku 60 a více let tvořily nejméně 11,1 %** minimálního počtu všech policíí zaregistrovaných obětí kriminality

37 Do uváděného minimálního počtu obětí ve věku dětském a mladistvém, právě tak jako u minimálního počtu obětí starších 60 let, nejsou zahrnuti z technických důvodů jedinci tvořící „objekty napadení – skupiny osob“.

(nejméně 4 483 jednotlivců). Oběti ve věku 70 a více let (jednalo se o nejméně 1 834 osob) představovaly v uvedeném roce 4,5 % minimálního počtu všech policíí zaznamenaných obětí kriminality a tvořily také 41 % z minimálního počtu obětí starších 60 let.

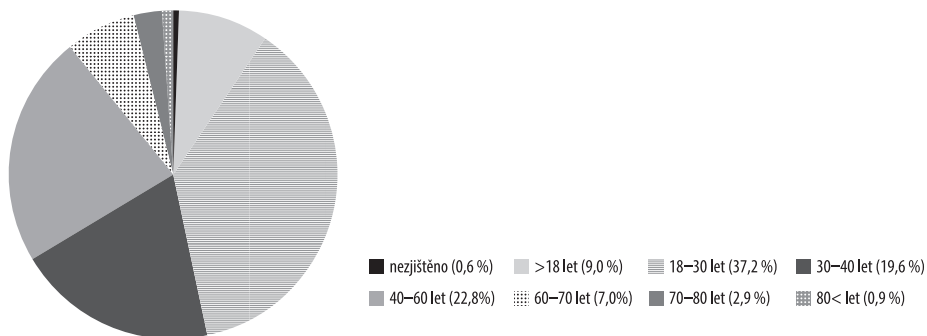
Graf 25: Věk obětí kriminality-žen v ČR v roce 2015 (nejsou zde zahrnuty ženy v „objektech napadení-skupinách osob“), N=16 541

ženy

Graf 26: Věk obětí kriminality-mužů v ČR v roce 2015 (nejsou zde zahrnuti muži v „objektech napadení-skupinách osob“), N=18 258

muži

Závěr

I když policejní data o obětech kriminality, jak bylo uvedeno výše, nedosahují z hlediska přehledu o osobách zasažených u nás kriminalitou ani zdaleka úplnosti a dokonalosti, můžeme tato data považovat za jedinou ověřitelnou souhrnnou informaci o obětech kriminality v ČR. Ta má podobu statistických údajů o minimálním množství osob, které v určitém časovém období kriminalita zasáhla. Policie se o těchto osobách dozvěděla při vyšetřování konkrétních kriminálních případů a zaevidovala je v policejních statistikách. Vzhledem ke svému způsobem jedinečnosti těchto dat o obětech kriminality v našem prostředí (dlouhodobost sběru údajů stále stejným způsobem za stále stejná časová období na území celé republiky), jsme se jimi letos, právě tak jako v letech minulých, podrobněji zabývali. Věnovali jsme jim pozornost i proto, že policie tato data týkající se obětí kriminality běžně nezveřejňuje a podrobněji nerozebírá.

Můžeme konstatovat, že minimální počet policíí evidovaných obětí kriminality v České republice v roce 2015 činil 40 380 osob. Bylo to obdobné množství jako v roce předcházejícím (více o 14 osob).

V minimálním celkovém počtu policíí evidovaných obětí kriminality v České republice došlo v roce 2015 oproti roku 2014, pokud jde o následky trestné činnosti pro oběti, které policie sleduje, ke *zvýšení* procentového zastoupení obětí s jiným následkem (o 1,8 %). *Snížilo se* naopak procentové zastoupení obětí tzv. bez následku (o 1,5 %) a obětí se zraněním (o 0,3 %). Procentové zastoupení obětí, které zemřely v důsledku trestné činnosti vůči nim spáchané (0,7 %) zůstalo v roce 2015 *na obdobné úrovni* jako v roce předcházejícím.

Pokud jde o absolutní hodnoty, *zvýšil se* podle policejních záznamů v roce 2015 oproti roku 2014 počet obětí kriminality s jiným následkem (o 750 osob) a obětí, které na následky trestné činnosti zemřely (o 23 osob). Ke *snížení* absolutního počtu policíí evidovaných obětí trestné činnosti došlo u obětí se zraněními (o 128 osob) a u obětí tzv. bez následku (o 631 osob).

Tabulka 15: Minimální počty policíí evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v roce 2015 (Jedná se o „objekty napadení–osoby/muže, ženy/“ plus osoby tvořící „objekty napadení–skupiny osob“ x/) (Formulář o trestném činu, pol. 08). Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko-statistické klasifikace	§ TZ	Počet obětí s následky trestných činů				
		úmrť	zranění	jiný následek	bez následku	Celkem
Krádež	205	0	69	18 605	2 354	21 028
Loupež	173	0	448	1 431	259	2 138
Loupež ve finančních institucích	173	0	1	22	5	28
Vydírání	175	0	144	961	289	1 394
Vražda	140	100	66	26	5	197
Vražda novorozence matkou	142	1	0	0	0	1
Zabití	141	0	2	0	0	2
Usmrcení z nedbalosti	143	89	7	2	1	99
Úmyslné ublížení na zdraví	145,146,146a	34	5 086	456	163	5 739
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147,143,148	48	368	23	3	442
Ohrožování pohlavní nemocí	155	0	0	2	0	2
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	0	0	74	10	84
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	0	4	611	112	727
Znásilnění	185	1	58	477	72	608
Obchodování s lidmi	168	0	0	49	1	50
Únos	200	0	0	5	1	6
Omezování a zbavení osobní svobody	171, 170	0	23	136	30	189
Útisk	177	0	0	22	10	32
Braní rukojmí	174	0	0	3	0	3
Týrání svěřené osoby	198	0	78	169	13	260
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	0	220	340	30	590
Opuštění dítěte	195	0	0	12	3	15
Sexuální nátlak	186	0	0	73	4	77
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	0	221	586	301	1 108
Nebezpečné vyhrožování	353	0	209	2 010	712	2 931
Nebezpečné pronásledování	354	0	14	445	89	548
Ostatní násilné trestné činy	144,172,352	2	3	110	60	175
Ostatní trestná činnost	xx/	19	132	1 409	347	1 907
OBĚTÍ CELKEM		294	7 153	28 059	4 874	40 380

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle „objektů napadení – osob /mužů, žen/“ zvlášť „objekty napadení – skupiny osob“.

xx/ § TZ: 202,145,146,184,189, 201,151,345,346,150,191,218

Tabulka 16: Minimální počty policíí evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v roce 2015 – věk „objektů napadení – osob: mužů“ (Týká se „objektů napadení – osob/mužů, žen/“ x/ (Formulář o trestném činu, pol. 08). Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko-statistické kvalifikace	§ TZ	MUŽI – věk obětí v letech									
		od 0 do 18	od 18 do 30	od 30 do 40	od 40 do 60	od 60 do 70	od 70 do 80	od 80 do 90	90 a více	Nezjištěno	Celkem obětí
Krádež	205	496	4 290	2 015	2 300	849	426	117	6	17	10 516
Loupež	173	155	402	186	252	87	28	14	1	2	1 127
Loupež ve finanč. institucích	173	0	2	1	0	0	0	0	0	0	3
Vydírání	175	92	228	120	161	28	4	3	0	3	639
Vražda	140	7	14	18	39	7	4	1	1	0	91
Zabití	141	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Usmrcení z nedbalosti	143	8	8	6	14	8	4	5	0	3	56
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	270	1 393	816	906	179	31	9	0	6	3 610
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	45	45	52	74	27	11	5	0	0	259
Ohrožování pohlavní nemocí	155	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	14	0	0	0	0	0	0	0	0	14
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1, 3, 4	90	0	0	0	0	0	0	0	0	90
Znásilnění	185	29	9	2	2	0	0	0	0	0	42
Obchodování s lidmi	168	5	2	0	0	0	0	0	0	0	7
Únos	200	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Omezení a zbavení osobní svobody	171, 170	7	15	9	7	3	0	0	0	0	41
Útisk	177	2	0	3	3	3	0	0	0	0	11
Týrání svěřené osoby	198	55	2	0	0	0	0	0	0	0	57
Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	199	5	1	2	2	4	0	2	0	0	16
Opuštění dítěte	195	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sexuální nátlak	186	5	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	3	132	130	63	2	0	0	0	74	404
Nebezpečné vyhrožování	353	48	172	145	213	57	15	1	0	5	656
Nebezpečné pronásledování	354	0	8	11	23	2	1	0	0	0	45
Ostatní násilné trestné činy	144, 172, 352	0	2	0	3	0	0	0	0	0	5
Ostatní trestná činnost	xx/	314	61	62	94	19	7	1	0	0	558
OBĚTI CELKEM		1 653	6 788	3 578	4 156	1 275	531	158	8	111	18 258

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle „objektů napadení – osob /mužů, žen/“ zvlášť „objekty napadení – skupiny osob“

xx/ § TZ: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Tabulka 17: Minimální počty policíí evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v roce 2015 – věk „objektů napadení – osob: žen“. (Týká se „objektů napadení – osob/mužů, žen/“ x/). (Formulář o trestném činu, pol. 08). Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko-statistické kvalifikace	§ TZ	ŽENY – věk obětí v letech									Celkem obětí
		od 0 do 18	od 18 do 30	od 30 do 40	od 40 do 60	od 60 do 70	od 70 do 80	od 80 do 90	90 a více	Nezjištěno	
Krádež	205	482	4 077	1 396	2 158	1 046	631	247	18	16	10 071
Loupež	173	43	194	109	215	90	60	35	3	2	751
Loupež ve finančních institucích	173	0	8	4	11	0	0	0	0	0	23
Vydirání	175	55	154	129	102	16	10	0	0	0	466
Vražda	140	7	6	12	14	1	4	4	0	0	48
Vražda novorozence matkou	142	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Zabití	141	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	0	3	5	1	5	8	5	1	0	28
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	71	392	298	336	60	17	12	0	0	1 186
Ublíž.na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	30	19	15	38	15	10	2	1	0	130
Ohrožování pohlavní nemocí	155	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	55	1	0	0	0	0	0	0	0	56
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1, 3, 4	545	1	0	0	0	0	0	0	0	546
Znásilnění	185	143	205	107	73	10	2	1	0	0	541
Obchodování s lidmi	168	2	1	1	0	0	0	0	0	0	4
Únos	200	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Omezování a zbav. osobní svobody	171, 170	16	46	27	16	6	2	1	0	0	114
Útisk	177	1	3	2	7	0	1	0	0	0	14
Braní rukojmí	174	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Týrání svěřené osoby	198	57	3	0	1	0	0	0	0	0	61
Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	199	12	118	139	142	26	13	9	0	0	459
Opuštění dítěte	195	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sexuální nátlak	186	57	2	1	1	0	0	0	0	0	61
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	0	11	11	13	2	0	0	0	3	40
Nebezpečné vyhrožování	353	50	300	279	330	72	22	6	0	0	1 059
Nebezpečné pronásledování	354	15	118	153	96	12	1	0	0	0	395
Ostatní násilné tr. činy	144, 172, 352	2	2	1	2	3	0	0	0	0	10
Ostatní trestná činnost	xx/	324	46	32	50	10	7	4	0	0	473
OBĚTÍ CELKEM		1 971	5 710	2 721	3 606	1 374	788	326	23	22	16 541

x/ Z technických důvodů nejsou v tabulce uvedeni jednotlivci, kteří tvořili „objekty napadení-skupiny osob“.

xx/ § TZ: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Tabulka 18: Minimální počty policíí evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v r. 2015. Počty „objektů napadení – skupin osob“x/ (Formulář o trestném činu, pol. 08) Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko- statistické kvalifikace	§ TZ	Počet Objektů napadení – skupin osob
Krádež	205	178
Loupež	173	109
Loupež ve finančních institucích	173	1
Vydírání	175	97
Vražda	140	18
Vražda novorozence matkou	142	0
Zabití	141	0
Usmrcení z nedbalosti	143	6
Úmyslné ublížení na zdraví	145,146,146a	400
Ublížení na zdraví z nedbalosti	147,143,148	19
Ohrožování pohlavní nemocí	155	0
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	5
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1,3,4	37
Znásilnění	185	12
Obchodování s lidmi	168	7
Únos	200	2
Omez.a zbavení osobní svobody	171, 170	11
Útisk	177	3
Braní rukojmí	174	1
Týrání svěřené osoby	198	55
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	44
Opuštění dítěte	195	5
Sexuální nátlak	186	2
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323,324,325,326	258
Nebezpečné vyhrožování	353	445
Nebezpečné pronásledování	354	49
Ostatní násilné trestné činy	144,172,352	31
Ostatní trestná činnost	xx/	278
CELKEM SKUPIN OSOB – OBĚTÍ		2 073

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle „objektů napadení – osob/mužů, žen/“ zvlášť „objekty napadení – skupiny osob“.

xx/ § TZ: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Tabulka 19: Minimální počty policíí evidovaných obětí trestné činnosti v České republice v r. 2015. Počty jedinců v „objektech napadení – skupinách osob“ x/ s následky trestných činů pro oběti. (Formulář o trestném činu, pol. 08). Z policejních údajů zpracovala M. Martinková

Heslo takticko- statistické kvalifikace	§ TZ	Počet jedinců ve skupinách osob				
		Následky trestného činu				
		úmrť	zranění	Jiný následek	bez následku	Celkem obětí
Krádež	205	0	4	369	68	441
Loupež	173	0	36	180	44	260
Loupež ve finanč. institucích	173	0	0	2	0	2
Vydirání	175	0	7	195	87	289
Vražda	140	20	11	25	2	58
Vražda novorozence matkou	142	0	0	0	0	0
Zabití	141	0	0	0	0	0
Usmrcení z nedbalosti	143	9	6	0	0	15
Úmyslné ublížení na zdraví	145, 146, 146a	3	713	165	62	943
Ublíž.na zdraví z nedbalosti	147, 143, 148	4	42	7	0	53
Ohrožování pohlavní nemocí	155	0	0	0	0	0
Pohlavní zneužívání v závislosti	187/2	0	0	14	0	14
Pohlavní zneužívání ostatní	187/1, 3, 4	0	0	81	10	91
Znásilnění	185	0	2	23	0	25
Obchodování s lidmi	168	0	0	39	0	39
Únos	200	0	0	4	0	4
Omezení a zbavení osobní svobody	171, 170	0	0	30	4	34
Útisk	177	0	0	2	5	7
Braní rukojmí	174	0	0	3	0	3
Týrání svěřené osoby	198	0	36	97	9	142
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	199	0	13	93	9	115
Opuštění dítěte	195	0	0	9	2	11
Sexuální nátlak	186	0	0	11	0	11
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci	323, 324, 325, 326	0	76	369	219	664
Nebezpečné vyhrožování	353	0	49	814	353	1 216
Nebezpečné pronásledování	354	0	3	92	13	108
Ostatní násilné tr. činy	144, 172, 352	0	1	103	56	160
Ostatní trestná činnost	xx/	2	21	687	166	876
OBĚTÍ CELKEM		38	1 020	3 414	1 109	5 581

x/ Policie ČR vykazuje pro své potřeby vedle „objektů napadení – osob/mužů, žen/“ zvlášť „objekty napadení – skupiny osob“.

xx/ § TZ: 202, 145, 146, 184, 189, 201, 151, 345, 346, 150, 191, 218

Tabulka 20: Počty policíí evidovaných obětí trestného činu vraždy (§ 140 TZ*, § 219 tr. zák.*) v období let 1996–2015, Česká republika. Z policejních podkladů zpracovala M. Martinková**

rok	Oběti trestného činu vraždy (vč. pokusu a přípravy)	rok	Oběti trestného činu vraždy (vč. pokusu a přípravy)
1996	291	2006	247
1997	310	2007	214
1998	343	2008	220
1999	290	2009	213
2000	321	2010x/	194
2001	275	2011	193
2002	258	2012	206
2003	264	2013	206
2004	249	2014	178
2005	208	2015	197

x/ od 1. 1. 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník

* zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

** zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Tabulka 21: Následky trestné činnosti u policíí evidovaných obětí kriminality v období let 1996–2015, ČR: minimální počty obětí. (Jedná se o „objekty napadení–osoby“ plus jedinci tvořící „objekty napadení–skupiny osob“, členění následků odpovídá policíí sledovaným následkům trestných činů pro oběti kriminality.) Z policejních podkladů zpracovala M. Martinková

Následky trestných činů										
rok	úmrtí		zranění		jiný následek		bez následků		obětí celkem	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1996	351	0,8	11 051	24,7	24 123	53,9	9 213	20,6	44 738	100
1997	390	0,9	10 979	26,1	22 634	53,8	8 052	19,2	42 055	100
1998	379	0,9	11 008	27,3	22 009	54,6	6 914	17,2	40 310	100
1999	333	0,8	10 596	26,2	22 914	56,7	6 579	16,3	40 422	100
2000	363	0,9	10 073	25,3	23 394	58,9	5 902	14,9	39 732	100
2001	315	0,8	9 995	24,9	23 788	59,1	6 105	15,2	40 203	100
2002	415	1,0	10 666	24,7	25 172	58,4	6 830	15,9	43 083	100
2003	341	0,7	9 970	21,6	28 718	62,1	7 208	15,6	46 237	100
2004	357	0,7	10 468	20,5	32 499	63,7	7 686	15,1	51 010	100
2005	305	0,6	9 423	18,2	34 276	66,2	7 741	15,0	51 745	100
2006	328	0,7	8 531	17,1	33 526	67,1	7 555	15,1	49 940	100
2007	404	0,8	9 061	18,0	32 934	65,2	8 094	16,0	50 493	100
2008	360	0,7	8 072	16,5	32 882	67,4	7 536	15,4	48 850	100
2009	321	0,7	7 441	15,3	32 703	67,4	8 034	16,6	48 499	100
2010x/	304	0,7	7 241	16,3	29 174	65,6	7 741	17,4	44 460	100
2011	310	0,7	7 805	16,7	30 128	64,4	8 534	18,2	46 777	100
2012	337	0,7	7 649	16,6	30 552	66,1	7 693	16,6	46 231	100
2013	275	0,6	7 698	16,4	32 065	68,2	6 939	14,8	46 977	100
2014	271	0,7	7 281	18,0	27 309	67,7	5 505	13,6	40 366	100
2015	294	0,7	7 153	17,7	28 059	69,5	4 874	12,1	40 380	100

x/ od roku 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník

Resumé

Již po čtvrt století interpretuje Institut pro kriminologii a sociální prevenci odborné veřejnosti, ale i ostatním případným zájemcům poznatky o stavu kriminality jak v tom konkrétním roce, tak v kontextu delšího časového vývoje. Cílem publikace „**Analýza trendů kriminality v roce 2015**“ je poskytnout informace o vývoji kriminality v České republice s využitím posledních dostupných resortních dat mapujících kvantitativní ukazatele o trestné činnosti. Při zpracování všech v publikaci obsažených kapitol jsou maximálně využívány statistické údaje získané z Policejního prezidia ČR. Tyto základní údaje jsou doplněny o statistické údaje Ministerstva spravedlnosti ČR, o informace a údaje ze zpráv Nejvyššího státního zastupitelství, z ročenek Vězeňské služby a z některých dalších resortních i mimoresortních materiálů hodnotících stav a vývoj kriminality a stav a vývoj počtu stíhaných, obžalovaných, odsouzených a vězněných pachatelů v tom kterém roce. Nedílnou součástí studie jsou časové řady vybraných ukazatelů kriminality, a to v některých případech od počátku počítačového zpracování statistických dat, tj. od roku 1974.

Významnou část publikace tvoří přílohy – tabulky zachycující kontinuální vývoj kriminality obecně i vývoj jednotlivých druhů, a také méně dostupné informace získané při řešení jiných úkolů v IKSP, které však s problematikou hodnocení kriminality v ČR šířeji souvisejí (např. statistické údaje o počtu vězněných osob ve světě).

Ročenka IKSP má podobu tištěnou, ale je k dispozici i v elektronické podobě na jeho webových stránkách www.kriminologie.cz.

V první kapitole studie jsou tradičně uváděny a komentovány základní **údaje o kriminalitě** v roce 2015 a jejich změny oproti roku předchozímu a za zhruba posledních deset let. Dále jsou zde obsaženy informace o pachatelích v členění podle pohlaví, věku (podrobněji k nezletilým a mladistvým), otázky recidivy. A v neposlední řadě stať obecně zmiňuje počty evidovaných obětí a některé údaje o sebevraždách. Přílohy publikované v závěru studie doplňují v příspěvku uvedené grafy o další statistická data.

Další kapitoly informují o aktuální problematice s kriminalitou související, v širších souvislostech včetně trendových změn. Jednotlivé části této publikace zpracovali pracovníci Institutu pro kriminologii a sociální prevenci a externí autor – záměrem všech je poskytnutí úplnějšího náhledu na oblast, jíž se profesně ve své, převážně výzkumné činnosti zabývají.

V Institutu pro kriminologii a sociální prevenci jsou od roku 1993 každoročně prostřednictvím dotazování expertů ze speciálních policejních a celních útvarů zjišťovány základní kvantitativní údaje, vypovídající o struktuře a aktivitách organizovaných zločineckých skupin působících na území České republiky. Kapitola druhá se tedy věnuje **organizovanému zločinu** a předkládá výstupy pravidelného, již XXIII. expertního šetření z roku 2016, v němž se tentokrát 39 pracovníků speciálních útvarů Policie České republiky (Služba kriminální policie a vyšetřování, Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality) a Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství Praha vyjádřilo ke stupni rozvinutosti skupin, míře účasti stálých členů a externistů, účasti žen, podílu cizinců, a k tomu, které aktivity organizovaných skupin patří mezi rozšířenější a které jsou typické pro zločinecké skupiny cizinců.

Kapitola třetí přináší informace ze statistik o primární **drogové kriminalitě** v ČR za období 2005–2015. Jedná se o následující trestné činy: nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (OPL) a s jedy, přechovávání OPL a jedu, výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu, šíření toxikomanie a nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL. Statistické ukazatele této drogové kriminality prošly v České republice ve sledovaném období zajímavým vývojem, kdy po několika letech stagnace lze zaznamenat od roku 2010 prudký nárůst téměř u všech sledovaných indikátorů a to z pohledu absolutních i relativních čísel jako podílu na celku. V roce 2015 došlo k přerušení několikaletého výrazného vzestupného trendu celkové míry registrované drogové kriminality, ale indikátory jednotlivých drogových trestných činů se vyvíjely odlišně. S ohledem na vysokou latenci drogové kriminality je však potřeba k interpretaci vývoje oficiálních statistických dat o tomto druhu trestné činnosti přistupovat poněkud obezřetně. Počet registrovaných drogových trestných činů totiž odráží zejména intenzitu a zaměření policejní práce při odhalování trestné činnosti, zejména objem kapacit, vyčleněných na drogovou kriminalitu, což v jistém smyslu potvrzují i prezentovaná data.

Ve čtvrté kapitole jsou popisovány v současnosti se vyskytující formy **kybernetické kriminality**, která ohrožuje veřejnoprávní i soukromoprávní systémy ICT. Stať definuje kyberprostor, uvádí příklady nelegálních jednání a vymezuje skutkové podstaty podle platného trestního zákoníku. Zabývá se problematikou odhalování a dokazování cybercrime v limitech procesních předpisů, včetně možnosti postihu pachatelů trestných činů podle platné právní úpravy. Závěr tvoří úvahy o dalších nutných krocích v oblasti legislativy za účelem zvýšení ochrany ICT.

Poslední kapitola je věnována **problematicke obětí trestné činnosti** v České republice v roce 2015 a jejím vývojovým trendům. Údaje čerpá především z policejních statistik a poskytuje souhrnné informace o obětech kriminality v ČR jinde nezveřejněné. Vedle vybraných aktuálních údajů za rok 2015 uvádí také údaje o vývoji celkového počtu policíí evidovaných obětí kriminality za poslední desetiletí, v některých případech prezentuje údaje i za dvacetileté období (např. u počtu obětí vražd nebo u členění celkového počtu evidovaných obětí podle policíí sledovaných následků kriminality pro oběti). Součástí kapitoly jsou též četné přehledové tabulky obsahující statistické údaje o policíí evidovaných obětech kriminality za rok 2015 v různém podrobném členění (podle věku obětí, podle pohlaví obětí, podle následků trestné činnosti pro oběti, v členění na objekty napadení).

Summary

For quarter of a century the Institute of Criminology and Social Prevention has been interpreting the state of crime in both that particular year, and in the context of its long-term development, for the professional community, as well as others interested in such information. The aim of the publication “**Analysis of Criminal Trends in 2015**” is to provide information on the development of criminality in the Czech Republic using the latest departmental data mapping quantitative indicators of crime. Statistical data obtained from the Police Presidium of the Czech Republic was used extensively in composing each chapter of this publication. This basic data is then supplemented by statistical data from the Czech Ministry of Justice, data from reports issued by the Supreme Public Prosecutor’s Office, Prison Service yearbooks and other departmental and non-departmental materials evaluating the situation and trends in crime and in the numbers of prosecuted, arraigned, convicted and imprisoned offenders in that particular year. An integral part of the study are time series of selected indicators of crime, which in some cases date from the beginnings of computer processing of statistical data, i.e. from 1974.

Annexes form a significant part of the publication - tables showing the continuous development of crime in general and the development of individual types of crime, as well as less commonly available information obtained in the performance of other tasks at ICSP, which broadly relate to the analysis of crime in the Czech Republic (e.g. statistics on the number of prisoners worldwide).

The ICSP yearbook is published in hard copy, but is also available in electronic form on its website at www.kriminologie.cz.

The first chapter of the study traditionally presents and comments on basic **data on criminality** in 2015 and changes therein compared to the previous year and over the last decade. It also includes information on offenders, divided by gender, age (with more detail on minors and adolescents) and the question of recidivism. Last but not least, it provides general information on the number of registered victims and certain data on suicides. Annexes published at the end of the study provide supplementary statistical data that expands on the graphs presented in the study.

Further chapters inform about current issues relating to crime in a broader context, including changes in trends. The individual parts of this publication were prepared by staff at the Institute of Criminology and Social Prevention and external authors – the objective of all contributors is to provide a more comprehensive insight into an area in which they are predominantly engaged as part of their research activities.

The Institute of Criminology and Social Prevention has been collecting basic quantitative data on the structure and activities of organised criminal groups operating in the Czech Republic by interviewing experts from special police and customs units each year since 1993. Chapter Two thus focuses on **organised crime** and presents the results of ICSP’s regular, 23rd expert survey in 2016, in which 39 members of special Czech police units (Criminal Police and Investigation Unit for Combating Organised Crime, the

National Drug Headquarters, the Unit for Combating Corruption and Financial Crime) and the Directorate General of Customs and Customs Directorate in Prague commented on the level of development of criminal groups, the degree of participation of permanent members and external associates, the participation of women, the proportion of foreigners, and what activities of organised groups are among the more widespread and which are typical for foreign criminal groups.

Chapter Three provides information based on statistics of primary **drug crime** in the Czech Republic for the period 2005-2015. This includes the following offences: unauthorised production and other handling of narcotic and psychotropic substances (NPS) and poisons, possession of NPS and poisons, production and possession of items for the illicit production of NPS and poisons, the spread of drug addiction and illegal cultivation of plants containing NPS. Statistical indicators of such drug crime underwent an interesting development in the Czech Republic during the monitored period when, after several years of stagnation, a sharp rise was observed in almost all monitored indicators from 2010 in terms of both absolute and relative numbers as a percentage of the whole. In 2015, there was an interruption in this significant upward trend in the overall rate of registered drug crime in previous years, but indicators of individual drug offences developed differently. In view of the high latency of drug crime, however, it is important to interpret the trend in official statistics of this type of crime somewhat cautiously. The number of registered drug offences mainly reflects the intensity and focus of police work in the detection of crime, especially the overall capacity allocated to drug-related crime, which in a sense is confirmed by the presented data.

The fourth chapter describes currently occurring forms of **cybercrime** that threaten public and private ICT systems. It gives examples of illegal activities and defines the crime according to the current Penal Code. It deals with the issues of detecting and proving (gathering evidence of) cybercrime within the limits of procedural regulations, including the possibility of prosecuting offenders under current legislation. The conclusion includes reflections on the further legislative steps necessary to increase the protection of ICT.

The final chapter is dedicated to the **victims of crime** in the Czech Republic in 2015 and their development trends. The data is primarily drawn from police statistics and provides summary information on the victims of crime in the Czech Republic not available from other sources. Aside from selected current data for 2015, it also includes information on the total number of crime victims registered by the police over the last decade, and in some cases, provides data for a twenty-year period (e.g. the number of murder victims or in the breakdown of the total number of victims registered by the police, the monitored consequences of crime for the victims). The chapter also presents numerous overview tables containing statistics on the victims of crime registered by the police in 2015 breakdown according to various criteria (the age of victims, their gender, the consequences of the crime for victims, or according to the object of attack).

Translated by: Presto

Použité zdroje a literatura

- AXELOS Limited. *ITIL* [online]. Dostupné na <https://www.axelos.com/best-practice-solutions/itil>.
- Bastl, M. *Kybernetický terorismus: studie nekonvenčních forem boje v kontextu soudobého válečnictví*. Disertační práce. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2007
- Čírtková, L. (2015). *Oběti kriminality v Evropě*. Konference Victim Support Europe 2015. Zpravodaj BKB, 2, 3–7.
- Gibson, W. *Burning Chrome*. In: GIBSON, William; STERLING Bruce. *Burning Chrome*, New York: Harper Collins, 1986.
- Horyna, M. *Krátký náhled na současnou problematiku kybernetických útoků* [online], 29. 9. 2015. Dostupné na <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/kratky-nahled-na-soucasnou-problematiku-kyberneticky-utoku>.
- Houdek, P. (2015): *Linka 116 006 je i v ČR*. Zpravodaj BKB, 1, 3.
- ISACA. *COBIT 4.1: Framework for IT Governance and Control* [online]. Dostupné na <http://www.isaca.org/Knowledge-Center/COBIT/Pages/Overview.aspx>.
- Marešová, A. & kol. (2015): *Násilná kriminalita v nejisté době*. Praha: IKSP.
- Marešová, A., Baloun, V., Cejp, M., Martinková, M., & Zeman, P. (2006). *Kriminalita v roce 2005*. Praha: IKSP.
- Marešová, A., Biedermanová, E., Diblíková, S., Požár, J., & Martinková, M. (2015). *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2014*. Praha: IKSP.
- Mates, P. & Smejkal, V. *E-government v České republice. Právní a technologické aspekty*. 2. vydání. Praha: Leges, 2012.
- McLeary, P., *NATO Chief: Cyber Can Trigger Article 5* [online]. Defense News, 25. 3. 2015, dostupné na <http://www.defensenews.com/story/defense/policy-budget/warfare/2015/03/25/nato-cyber-russia-exercises/70427930/>
- MV ČR. *Definice pojmu terorismus*. Odbor bezpečnostní politiky MV ČR, 29. 7. 2009 [online]. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.
- NSZ (2016). *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2015*. Brno: Nejvyšší státní zastupitelství.
- Rada Evropské Unie. *Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2002/475/SVV ze dne 13. 6. 2002 o boji proti terorismu*, Úř. věst. L 164, 22. 6. 2002, s. 3, ve znění Rámcového rozhodnutí Rady 2008/919/SVV ze dne 28. 11. 2008, Úř. věst. L 330, 9. 12. 2008.
- Rada Evropské Unie. *Společný postoj Rady EU č. 2001/931/SZBP ze dne 27. 12. 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu*. Úřední věstník L 344, 28. 12. 2001.
- Redakce (2016): *Linka 116 006 přijala za první rok téměř 4 tisíce hovorů*. Zpravodaj BKB, 1, 19.
- Schmitt, M., N. (ed.). *Tallinn manual on the international law applicable to cyber warfare: prepared by the International Group of Experts at the invitation of the NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence*. 1. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2013.
- Smejkal, V. *Kybernetické nebezpečí a kybernetická válka*. In: Sborník příspěvků z 6. ročníku mezinárodní vědecké konference „Bezpečná Evropa 2013“, 25. 11. 2013. Karlovy Vary: Vysoká škola Karlovy Vary, 2013.
- Smejkal, V. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.
- Smejkal, V. *Metodika vyšetřování kybernetické kriminality*. In: Porada Viktor a kol. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016.
- Smejkal, V. *Metodika vyšetřování softwarového pirátství*. In: Porada Viktor a kol. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016.

- Smejkal, V., Sokol, T. & Vlček, M. *Počítačové právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995
- Stavy vězňů osob*. Načteno z VS ČR: <http://www.vscr.cz/>
- Straka, K. (2015): *Implementace Směrnice o právech obětí je jednou z klíčových priorit komisařky Jourové pro rok 2016*. Zpravodaj BKB, 4, 30 – 31.
- Šámal, P., & kol. (2009): *Trestní zákoník I. § 1 až 139*. Komentář. Praha: C. H. Beck.
- Štefunková, M., & Zeman, P. (2014). *Zkrácené řízení – statistiky a realita*. Trestněprávní revue 7–8.
- Vitoušová, M. (2015): *Prohlášení Victim Support Europe*. Zpravodaj BKB, 1, 30.
- Vláda ČR. (25. únor 2008). *Vládní návrh trestního zákoníku*, sněmovní tisk 410/0, část č. 1/9. Získáno 31. října 2014, z Webu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5 & CT=410 & CT1=0>.
- WSC (2015): *World Society of Victimology – 15th International Symposium*. Dostupno 8. 8. 2016 na <http://www.victimsupport.org.au/UserFiles/File/WSV2015%20CFA.pdf>.
- Zeman, P., Diblíková, S., Slavětinský, V., & Štefunková, M. (2013). *Zkrácené formy trestního řízení – možnosti a limity*. Praha: IKSP.
- Zeman, P., Štefunková, M., & Trávníčková, I. (2015). *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: IKSP.
- Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015 (ve srovnání s rokem 2014)*. (2016). Praha: MVČR. Načteno z www.mvcr.cz

Přílohy

Příloha č. 1: Celková kriminalita v České republice

Policií ČR evidované trestné činy od počátku počítačového zpracování dat o kriminalitě

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné tr. činy	Procento
1973	109 355	92 685	85,00
1974	109 573	92 536	84,45
1975	110 957	96 725	87,17
1976	106 602	93 753	87,94
1977	103 083	89 956	87,26
1978	103 251	89 798	86,97
1979	98 091	83 825	85,45
1980	103 219	86 653	83,95
1981	110 312	90 906	82,40
1982	120 444	97 847	81,23
1983	117 001	96 939	82,85
1984	120 918	100 672	83,25
1985	121 272	100 665	83,00
1986	122 122	101 000	82,70
1987	120 260	99 006	82,32
1988	119 675	97 064	81,10
1989	120 768	93 542	77,45
1990	216 852	83 237	38,38
1991	282 998	94 115	33,25
1992	345 140	108 380	31,40
1993	398 505	126 442	31,72
1994	372 427	136 935	36,76
1995	375 630	151 842	40,42
1996	394 267	162 929	41,32
1997	403 654	169 177	41,90
1998	425 930	185 093	43,46
1999	426 626	193 354	45,32
2000	391 469	172 245	43,99
2001	358 577	166 827	46,52
2002	372 341	151 492	40,69
2003	357 740	135 581	37,90
2004	351 629	134 444	38,23
2005	344 060	135 281	39,32
2006	336 446	133 695	39,74
2007	357 391	138 852	38,85
2008	343 799	127 906	37,20
2009	332 829	127 604	38,33

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné tr. činy	Procento
2010	313 387	117 685	37,55
2011	317 177	122 238	38,53
2012	304 528	120 168	39,46
2013	325 366	129 181	39,70
2014	288 660	126 237	43,72
2015	247 628	112 139	45,28

Příloha č. 2:

Trestná činnost v Praze podle jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR (oblastí)

Rok 2015	Praha I.	Praha II.	Praha III.	Praha IV.	Praha celkem
Násilná kriminalita*					
Evidováno tr. činů	477	297	387	501	1 662
Objasněno	312	172	241	264	989
Tj. procent	65,41	57,91	62,27	52,69	59,51
Mravnostní kriminalita					
Evidováno tr. činů	63	86	86	92	327
Objasněno	48	50	55	62	215
Tj. procent	76,19	58,14	63,95	67,39	66,75
Krádeže vloupáním*					
Evidováno tr. činů	1 324	1 382	1 767	2 732	7 223
Objasněno	171	114	197	92	575
Tj. procent	12,92	8,25	11,15	3,37	7,96
Krádeže prosté*					
Evidováno tr. činů	9 053	65 37	6 390	9 824	31 915
Objasněno	701	546	654	647	2553
Tj. procent	7,74	8,35	10,23	6,59	8,00
Ostatní majetková kriminalita*					
Evidováno tr. činů	1 189	1 128	1 420	1 598	5 364
Objasněno	275	257	339	186	1058
Tj. procent	25,13	22,78	23,87	11,64	19,72
Hospodářská kriminalita*					
Evidováno tr. činů	2 464	1 502	1 734	1 953	7 707
Objasněno	1 056	652	850	658	3 527
Tj. procent	42,86	43,41	49,02	33,69	42,26
Ostatní kriminalita*					
Evidováno tr. činů	1 597	1 509	1 519	1 386	6 017
Objasněno	1 261	1 220	1 171	800	4 458
Tj. procent	78,96	80,85	77,09	57,72	74,09
Zbývající kriminalita*					
Evidováno tr. činů	844	809	1 068	1 155	3 877
Objasněno	701	624	855	940	3 121
Tj. procent	83,06	77,13	80,06	81,39	80,50

*Případné drobné nesrovnalosti v součtech jsou způsobeny tím, že do celkových dat je zahrnuta i evidence trestných činů zjištěná policií na letišti v Ruzyni.

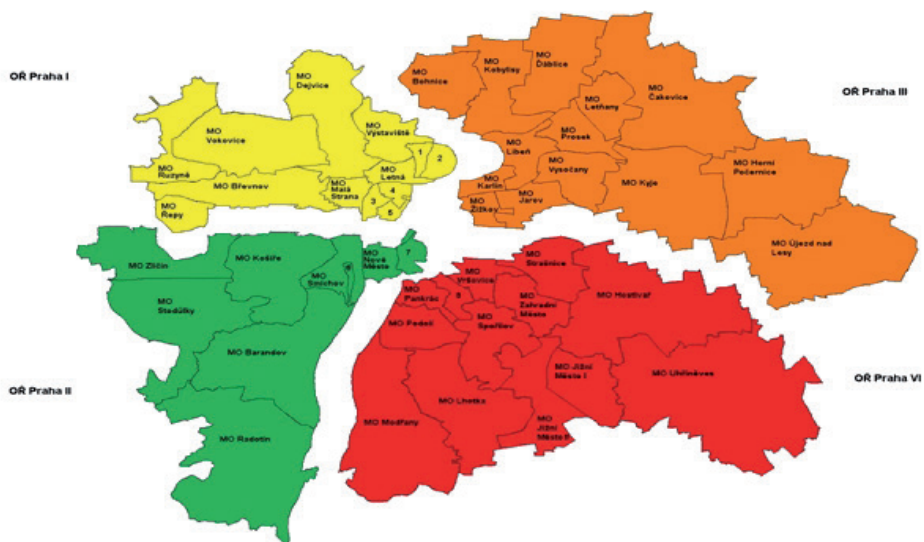
Rozdělení pražských obvodů pod správu jednotlivých obvodních ředitelství Policie ČR (oblastí):

Obvodní ředitelství PČR Praha I. – obvody 1,6,7

Obvodní ředitelství PČR Praha II. – obvody 2,5

Obvodní ředitelství PČR Praha III. – obvody 3,8,9

Obvodní ředitelství PČR Praha IV. – obvody 4,10

Příloha č. 3: Kriminalita od roku 1987 z pohledu policejních statistik a statistik státních zastupitelství a soudů

Rok	Policií zjištěné trestné činy	Policií objasněné trestné činy	Stíháno nebo zkrácené příp. řízení	Obžalováno nebo návrh na potrestání	Soudy odsouzené osoby
1987	120 260	99 006	71 716	59 379	53 366
1988	119 657	97 064	72 887	51 782	47 887
1989	120 768	93 542	65 959	48 523	41 005
1990	216 852	83 237	55 317	26 341	16 521
1991	282 998	94 115	63 194	44 114	27 837
1992	345 140	108 380	66 565	48 556	31 017
1993	398 505	126 442	82 575	57 917	35 148
1994	372 427	136 935	85 929	65 139	51 931
1995	375 630	151 842	105 169	84 006	54 957
1996	394 267	162 929	109 204	85 377	57 974
1997	403 654	169 177	108 275	84 066	59 777
1998	425 930	185 093	106 488	73 905*	54 083*
1999	426 626	193 354	107 879**	84 973	62 595
2000	391 469	172 245	110 808	86 074	63 211
2001	358 577	166 827	110 461	84 855	60 182
2002	372 341	151 491	110 800**	93 881**	65 098
2003	357 740	135 581	110 997**	95 920**	66 131
2004	351 629	134 444	108 061**	94 430**	68 443
2005	344 060	135 281	108 250**	95 767**	67 561
2006	336 446	133 695	110 484**	97 880**	69 445
2007	357 391	138 852	113 910**	101 240**	75 728
2008	343 799	127 906	110 505**	98 446**	75 761
2009	332 829	127 604	113 408**	102 667**	73 787
2010	313 387	117 685	101 326**	92 807**	69 953***
2011	317 177	122 238	102 955**	94 618**	70 084***
2012	304 528	120 168	103 416	95 189	71 471
2013	325 366	129 181	105 858	98 034	77 976
2014	288 660	126 237	103 591	96 227	72 823
2015	247 628	112 139	91 451	84 327	65 569

Vysvětlivky:

Stíháno – počet osob, jejichž stíhání vedené podle § 160 trestního řádu bylo ve sledovaném roce ukončeno

Obžalováno – počet osob, na něž byla podána obžaloba podle § 176 trestního řádu

Odsouzeno – počet osob pravomocně odsouzených

Od roku 2002 jsou v počtu stíhaných osob zahrnuti i osoby, u kterých bylo vedeno zkrácené přípravné řízení a u obžalovaných osob i osoby navržené na potrestání.

- * V roce 1998 bylo v důsledku amnestie prezidenta v přípravném řízení ukončeno více než 27 tisíc trestních věcí a zastaveno stíhání více než 15 tis. osob. Projevilo se to jak snížením počtu obžalovaných osob, tak i následně osob odsouzených.
- ** Údaje byly převzaty z přílohy „Přehled o celkovém stavu a vývoji trestné činnosti podle počtu osob stíhaných, osob, kterým bylo sděleno podezření, a odsouzených“ ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství (NSZ) za rok 2012. Údaje sloupce „stíháno nebo...“ se každoročně i zpětně od roku 2005 liší, tj. jsou zpětně upravovány.
- *** V některých materiálech ze soudní statistiky, ve srovnání s údaji ve statistické ročence MSp, je uváděn poněkud jiný počet odsouzených osob.

Příloha č. 4: Počty policíí evidovaných vražd* na území ČR od roku 1974

Rok	Evid. vraždy	Objasněné činy	Z toho pokusů	Novoroz. dětí
1974	151	–	50	16
1975	137	–	36	14
1976	114	–	32	9
1977	101	–	33	11
1978	120	–	31	13
1979	130	–	37	12
1980	124	–	44	5
1981	135	–	39	7
1982	161	–	57	21
1983	173	–	67	12
1984	147	–	56	15
1985	142	–	45	12
1986	129	–	38	12
1987	139	–	35	12
1988	100	–	33	1
1989	126	119	41	5
1990	212	184	55	7
1991	194	174	61	9
1992	258	219	78	8
1993	278	229	83	6
1994	286	237	82	4
1995	277	239	96	3
1996	267	226	91	4
1997	291	252	101	3
1998	313	272	135	1
1999	265	236	89	4
2000	279	228	101	6
2001	234	208	84	1
2002	234	210	92	1
2003	232	199	66	3
2004	227	205	85	0
2005	186	161	79	0
2006	231	196	88	2
2007	196	174	64	0
2008	202	174	87	1
2009	181	157	73	2
2010	173	156	64	1
2011	173	148	85	1
2012	188	175	87	1

Rok	Evid. vraždy	Objasněné činy	Z toho pokusů	Novoroz. dětí
2013	182	165	87	1
2014	160	135	82	0
2015	155	135	64	1

* včetně přípravy vraždy a pokusu vraždy. Počet příprav k trestnému činu vraždy představuje cca 4–8 skutků ročně. V roce 2015 to bylo 7 skutků.

Příloha č. 5: Počty policíí evidovaných loupeží na území ČR od roku 1973

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné trestné činy
1973	522	445
1974	483	402
1975	469	389
1976	408	322
1977	641	547
1978	664	558
1979	602	540
1980	735	645
1981	643	534
1982	712	601
1983	893	732
1984	815	695
1985	944	816
1986	870	754
1987	800	683
1988	799	675
1989	789	631
1990	3 855	1 475
1991	4 142	1 515
1992	3 855	1 475
1993	4 109	1 530
1994	3 826	1 767
1995	3 978	1 752
1996	4 218	1 965
1997	4 751	2 006
1998	4 306	1 861
1999	4 817	1 900
2000	4 644	1 811
2001	4 372	1 813
2002	5 434	2 450
2003	5 468	2 334
2004	6 107	2 598
2005	5 550	2 388
2006	4 783	2 128
2007	4 668	1 893
2008	4 515	1 966
2009	4 687	2 125
2010	4 019	1 900
2011	3 761	1 729

Rok	Zjištěné trestné činy	Objasněné trestné činy
2012	3 283	1 585
2013	2 961	1 559
2014	2 500	1 409
2015	2 022	1 054

Příloha č. 6: Vývoj stavu obviněných a odsouzených ve věznicích v ČR v letech 2005–2015 (zpracováno ze statistik GRVS ČR)

1. Vývoj stavů obviněných v letech 2005–2015 (vždy k 31. 12.)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	2 697	2 277	2 110	2 214	2 209	2 279	2 428	2 028	2 161	2 040	1 814
Ženy	163	122	144	188	151	164	185	155	147	145	146
Celkem	2 860	2 399	2 254	2 402	2 360	2 443	2 613	2 183	2 308	2 185	1 960

2. Vývoj stavů odsouzených v letech 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	15 336	15 376	15 792	17 209	18 367	18 320	19 234	19 129	13 491	15 411	17 568
Ženy	741	803	855	891	1 007	1 129	1 307	1 300	810	1 022	1 282
Celkem	16 077	16 179	16 647	18 100	19 374	19 449	20 541	20 429	14 301	16 433	18 850

3. Vývoj stavů mladistvých v letech 2005–2015

a) Obvinění

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	63	58	33	58	44	47	43	29	31	24	5
Ženy	1	1	1	3	1	2	3	3	1	1	1
Celkem	64	59	34	61	45	49	46	32	32	25	6

Vývoj stavů mladistvých v letech 2005–2015

b) Odsouzení

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Muži	120	109	133	148	166	142	150	134	77	77	90
Ženy	4	2	1	4	8	9	9	6	4	5	2
Celkem	124	111	134	152	174	151	159	140	81	82	92

4. Vývoj stavů obviněných a odsouzených cizích státních příslušníků v letech 2005–2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obvinění	663	532	541	505	579	549	611	551	587	543	495
Odsouzení	915	846	851	944	1 057	1 051	1 119	1 163	936	1 006	1 175
Celkem	1 578	1 378	1 392	1 449	1 636	1 600	1 730	1 714	1 523	1 549	1 670

Příloha č. 7

Vězeňský index a počty vězněných osob ve vybraných zemích

Země	PI – počet vězňů na 100 tisíc obyvatel	Vězeňská populace v absolutních číslech	Počet obyvatel v mil.	Data k měsíc/rok
Anglie a Wales	146	85 130	58,36	6/2016
Belgie	98	11 071	11,31	1/2016
Bělorusko	306	29 000	9,47	10/2014
Bosna a Hercegovina	73	1 722	2,35	12/2014
Bulharsko	125	9 028	7,21	10/2014
Černá Hora	182	1 131	0,62	12/2015
Česká republika	205	21 667	10,57	3/2016
Dánsko	61	3 481	5,67	5/2015
Estonsko	223	2 919	1,31	6/2016
Finsko	55	3 002	5,49	1/2016
Francie	99	66 678	67,2	1/2016
Chorvatsko	81	3 424	4,21	10/2015
Irsko	81	3 766	4,66	6/2016
Island	45	147	0,33	1/2014
Itálie	89	53 873	60,81	5/2016
Kosovo	100	1 816	1,81	10/2014
Kypr	80	681	0,85	9/2014
Litva	254	7 355	2,9	1/2016
Lotyšsko	224	4 409	1,97	12/2015
Lucembursko	120	691	0,58	12/2015
Maďarsko	183	17 976	9,82	3/2016
Makedonie	166	3 427	2,07	1/2016
Malta	131	569	0,43	12/2015
Moldavsko	222	7 881	3,55	4/2016
Německo	76	61 737	81,35	11/2015
Nizozemí	69	11 603	16,88	9/2014
Norsko	70	3 679	5,22	1/2016
Polsko	188	71 315	37,99	5/2015
Portugalsko	139	14 314	10,3	5/2015
Rakousko	97	8 381	8,66	1/2016
Rumunsko	143	28 309	19,74	5/2016
Rusko	451	651 360	144,4	6/2016
Řecko	91	9 698	10,69	5/2016
Severní Irsko	82	1 518	1,86	6/2016
Skotsko	142	7 678	5,4	6/2016
Slovensko	186	10 116	5,43	3/2016
Slovinsko	73	1 511	2,06	5/2015
Srbsko	142	10 067	7,07	1/2016

Země	PI – počet vězňů na 100 tisíc obyvatel	Vězeňská populace v absolutních číslech	Počet obyvatel v mil.	Data k měsíc/rok
Španělsko	133	61 541	46,35	3/2016
Švédsko	53	5 245	9,85	1/2016
Turecko	238	187 609	78,98	4/2016
Ukrajina	171	62 143	36,3	6/2016

Vybrané mimoevropské státy

Stát	Index na 100 tis obyvatel	Počet vězňů osob	Počet obyvatel v mil.	K datu měsíc/rok
Alžír	156	60 220	38,56	12/2013
Angola	96	24 165	25,12	8/2015
Argentina	160	69 060	43,2	12/2014
Austrálie	152	36 134	23,78	6/2015
Bolívie	122	13 468	11,08	10/2015
Brazílie	307	622 202	202,85	12/2014
Čína	118	1 649 804	1,4 miliard	6/2015
Egypt	76	62 000	82,06	2013
Ekvádor	162	25 902	16,03	9/2014
Etiopie	128	111 050	86,47	2011–2012
Filipíny	140	142 168	101,73	1/2016
Chile	241	43 302	17,98	4/2016
Indie	33	418 536	1,275	12/2014
Indonésie	69	180 347	259,6	1/2016
Irán	287	225 624	78,59	12/2014
Japonsko	47	59 620	126,9	6/2015
Jihoafrická rep.	292	159 563	54,57	3/2015
Kanada	114	40 663	35,62	3/2015
Kolumbie	244	121 945	50,08	5/2016
Korea	107	53 990	50,29	6/2015
Maroko	222	76 000	34,28	4/2015
Mexiko	212	255 138	120,2	6/2015
Malajsie	172	52 784	30,61	1/2016
Mongolsko	266	7 773	2,92	9/2015
Nigérie	35	63 142	182,25	3/2016
Nový Zéland	202	9 405	4,66	4/2016
Paraguay	174	12 313	7,06	9/2015
Peru	246	77 298	31,39	1/2016
Saudská Arábie	161	47 000	29,17	2/2013
Srí Lanka	88	19 067	21,66	10/2015
Tanzanie	64	34 404	53,96	10/2015
Thajsko	474	319 883	67,53	6/2016

Stát	Index na 100 tis obyvatel	Počet vězňených osob	Počet obyvatel v mil.	K datu měsíc/rok
Tunis	204	23 000	11,27	10/2015
Uganda	115	45092	39,19	8/2015
USA	693	2 217 947	320,1	2014
Uruguay	291	9 996	3,43	10/2015
Venezuela	159	49 664	31,24	5/2015
Vietnam	146	136 245	93,39	6/2015

Zpracováno z World Prison Brief (www.prisonstudies.org/world-prison-brief). WPB je databáze, která poskytuje informace o vězeňských systémech po celém světě. Jednotlivé země dodávají data o celkové vězeňské populaci, přepočtu podílu na 100 tisíc obyvatel (PI= prison index), obsazenosti věznic, nebo počtech mladistvých, žen či cizinců mezi vězňenými osobami apod.

Nejvyšší vězeňský index na světě mají dle posledních dostupných informací Seychely – 779 vězňů na 100 000 obyvatel, následuje USA a po dalších malých ostrovních zemích (St. Kitts a Nevis, Panenské ostrovy) Turkmenistán, Kuba a Thajsko. V Evropě je to tradičně Rusko, Bělorusko, Gruzie a Litva. Česká republika je s PI 205 na 10. místě z cca 55 zemí. Vězeňská populace je stále nejpočetnější ve Spojených státech, Číně a Rusku, v Evropě (kromě Ruska) se na přední místa řadí Turecko (údaje z doby před pokusem o převrat v pol. roku 2016) a Anglie & Wales. V tomto žebříčku zaujímá ČR s necelými 22 tisíci vězni místo 13.

Přehled titulů vydaných v edici Institutu pro kriminologii a sociální prevenci od roku 2012

Ediční řada Studie:

2016

- 431 Blatníková, Š., Faridová, P., Vranka, M. *Kriminální styly myšlení: Inventář PICT-cz.*
432 Marešová, A., Biedermanová, E., Rozum, J., Tamchyna, M. & Zhřivalová, P. *Výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody – kriminologická analýza.*
433 Blatníková, Š. *Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí.*
435 Holas, J., Krulichová, E., Háková, L., Scheinost, M. *Regionální kriminalita a její odraz v kvalitě života obyvatel.*

2015

- 423 Scheinost, M., Háková, L., Rozum, J., Tomášek, J. & Vlach, J. *Trestní sankce – jejich uplatňování, vliv na recidivu a mediální obraz v televizním zpravodajství. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí III.).*
424 Marešová, A., Havel, R., Martinková, M. & Tamchyna, M. *Násilná kriminalita v nejisté době.*
425 Marešová, A., Biedermanová, E., Diblíková, S., Požár, J. & Martinková, M. *Analýza trendů kriminality v ČR v roce 2014.*
426 Zeman, P., Štefunková, M. & Trávníčková, I. *Drogová kriminalita a trestní zákoník.*
427 Večerka, K. & Štěchová, M. *Preventivní praxe po novelizaci zákona o sociálně-právní ochraně dětí.*
428 Blatníková, Š., Faridová, P. & Zeman, P. *Znásilnění v ČR – trestné činy a odsouzení pachatelé.*
429 Scheinost, M., Válková, H., (eds.) *Sankční politika a její uplatňování. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí IV.).*
430 Cejp, M., Blatníková, Š., Háková, L., Holas, J., Trávníčková, I. & Vlach, J. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu.*
422 Škvain, P. *Zabezpečovací detence z pohledu vybraných zahraničních právních úprav.*

2014

- 414 Martinková, M., Slavětínský, V. & Vlach, J. *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR.*
415 Štěchová, M. & Večerka, K. *Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže.*
417 Marešová, A., Cejp, M., Holas, J., Martinková, M. & Rozum, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2013.*
418 Blatníková, Š., Faridová, P. & Zeman, P. *Násilná sexuální kriminalita – téma pro experty i veřejnost.*
419S Scheinost, M., Háková, L., Rozum, J., Tomášek, J. & Vlach, J. *Sankční politika pohledem praxe. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí II.).*

2013

- 403 Košťál, J. *Vybrané metody vícerozměrné statistiky. (Vybrané metody kriminologického výzkumu – svazek 4).*

- 404 Pojman, P. *Ruský a ukrajinský organizovaný zločin*.
405 Tomášek, J. *Self-reportové studie kriminálního chování*. (Vybrané metody kriminologického výzkumu – svazek 5).
406 Holas, J. *Politický radikalismus a mládež*.
408 Zeman, P., Diblíková, S., Slavětínský, V. & Štefunková, M. *Zkrácené formy trestního řízení – možnosti a limity*.
410 Scheinost, M., a kol. *Trestní sankce a jejich odraz v praxi, tisku a v názorech veřejnosti*. (Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí I.).
411 Marešová, A., Cejp, M., Holas, J., Kuchařík, K., Martinková, M. & Scheinost, M. *Analýza trendů kriminality v roce 2012*.
412 Holas, J. & Večerka, K. *Stát a občan v prevenci kriminality*.

2012

- 397 Cejp, M. (ed.) *Selected Results of Research Activities of ICSP in the Years 2008–2011*.
398 Marešová, A., Cejp, M., Martinková, M., Tomášek, J., Vlach, J. & Zeman, P. *Crime in the Czech Republic in 2010*.
399 Večerka, K. *Mládež o kriminalitě a etice každodennosti*.
402 Marešová, A., Biedermanová, E., Cejp, M., Holas, J., Martinková, M. & Tomášek, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2011*.

Ediční řada Prameny:

2016

- 434 Heiskanen, M., Aebi, M. E., van der Brugge, W., Jehle, J.-M. *Evidence alternativních trestů a zjišťování míry atrice. Metodologická studie komparativních dat v Evropě*.
436 13. kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici. Dauhá, Katar, 12.–19. dubna 2015

2015

- 420 Francis, B., Humphreys, L., Kirby, S. & Soothill, K. *Kriminální kariéra v organizovaném zločinu*.
421 Mendel, R. A. *Mládeži nepřístupno. Argumenty pro snižování počtu odnětí svobody u mladistvých*.

2014

- 416 Benes, M. & Astbury, B. (eds.) *Problémy trestního soudnictví: evaluace programů, prevence kriminality, strach z kriminality a recidiva – pohledem australských kriminologů*.

2013

- 407 United Nations Office on Drugs and Crime *Odhad nezákonných finančních toků plynoucích z obchodu s drogami a jiného nadnárodního organizovaného zločinu*.
409 United Nations Office on Drugs and Crime *Světová zpráva o obchodování s lidmi 2012*.
413 European Forum for Urban Security *Pouliční násilí v EU: Skupiny mladistvých a násilí na veřejnosti*.

2012

- 395 Cejp, M. (ed.) *Britské strategické dokumenty k prevenci a potírání závažné trestné činnosti.*
- 396 Goodey, J. & Aromaa, K. (eds.) *Trestné činy z nenávisti (příspěvky ze Stockholmského kriminologického symposia 2006 a 2007).*
- 400 Marešová, A. (ed.) *Trendy kriminality ve světě a nové problémy a reakce v oblasti prevence kriminality a trestní justice.*
- 401 Diblíková, S. (ed.) *Rada Evropy a International Juvenile Justice Observatory k soudnictví nad mládeží.*

Plné texty všech titulů, publikovaných v edici Institutu pro kriminologii a sociální prevenci od roku 2000, jsou volně dostupné na webu IKSP www.kriminologie.cz v sekci Publikace.

Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2015

Autoři: Simona Diblíková
Martin Cejp
Milada Martinková
Vladimír Smejkal
Michaela Štefunková
Petr Zeman

Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
Nám. 14. října 12, Praha 5

Určeno: Pro odbornou veřejnost

Design: addnoise.org

Sazba: Lukáš Pracný, sazbaknih.cz

Tiskárna: Reprocentrum, a. s. Blansko

Dáno do tisku: listopad 2016

Vydání: první

Náklad: 200 ks

